

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

PŘEDPOKLADY EXEKUČNÍHO ŘÍZENÍ

Leoš Holub

Plzeň 2024

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Leoš HOLUB
Osobní číslo:	R19M0106P
Studijní program:	M0421A220004 Právo a právní věda
Téma práce:	Předpoklady exekučního řízení
Zadávací katedra:	Katedra občanského práva

Zásady pro vypracování

Úvod

1. Exekuce a s ní spojené pojmy
2. Formální předpoklady exekuce
3. Věcné předpoklady exekuce

Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

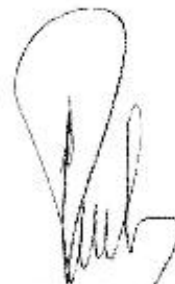
Seznam doporučené literatury:
viz příloha

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Jitka Wolfová**
Katedra občanského práva

Datum zadání diplomové práce: **31. března 2023**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2024**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 30. června 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Předpoklady exekučního řízení*“ vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Plzni 27. 3. 2024

.....

Leoš Holub

Poděkování

Rád bych tímto poděkoval své vedoucí JUDr. Jitce Wolfové za ochotný přístup a cenné rady při psaní mé diplomové práce. Dále bych rád poděkoval všem, kteří mě při psaní práce podporovali. Zejména své rodině, přítelkyni a všem přátelům.

Obsah

Úvod	8
1 Vymezení pojmů exekučního řízení a soudního exekutora	10
1.1 Exekuční řád, dvojkolejnost a subsidiární použití občanského soudního řádu.	10
1.2 Exekuce.....	10
1.3 Soudní exekutor	11
1.4 Exekuční řízení	11
1.5 Exekuční návrh	11
1.6 Exekuční titul	12
1.7 Exekuční soud.....	12
1.8 Oprávněný a povinný.....	12
2 Historie exekučního řízení.....	13
2.1 Exekuce za dob římského práva	13
2.2 Exekuce v období středověku	15
2.3 Josefínský obecný soudní řád	16
2.4 Exekuční řád z roku 1896	17
2.5 Exekuční právo v období První republiky	18
2.6 Občanský soudní řád z roku 1963.....	18
2.7 Exekuční řád z roku 2001	18
3 Formální předpoklady exekuce	20
3.1 Procesní podmínky na straně exekučního soudu a soudního exekutora	20
3.1.1 Pravomoc soudu.....	20
3.1.2 Věcná a místní příslušnost exekučního soudu	21
3.1.3 Postavení, pravomoc a příslušnost soudního exekutora dle úpravy exekučního řádu.....	24
3.2 Procesní podmínky na straně účastníků exekučního řízení	27
3.2.1 Procesní subjektivita účastníků řízení.....	28
3.2.2 Procesní způsobilost účastníků řízení	30
3.2.3 Způsobilost zástupců účastníků řízení	31
3.3 Negativní procesní podmínky	36
3.3.1 Překážka věci pravomocně rozsouzené.....	36
3.3.2 Překážka věci zahájené	39
3.4 Věcné procesní podmínky.....	40
3.4.1 Zaplacení soudního poplatku	41
3.4.2 Existence návrhu na zahájení řízení.....	42
4 Věcné předpoklady exekuce.....	46
4.1 Exekuční návrh	46
4.1.1 Obecný úvod k exekučním návrhům	46
4.1.2 Aktivní a pasivní legitimace k podání exekučního návrhu	47

4.1.3	Zásady a podmínky podání exekučního návrhu.....	48
4.1.4	Náležitosti exekučního návrhu.....	49
4.1.5	Přijetí, odmítnutí a zamítnutí exekučního návrhu.....	51
4.1.6	Důsledky úspěšně podaného exekučního návrhu.....	52
4.2	Exekuční titul.....	52
4.2.1	Obecný úvod k exekučním titulům.....	52
4.2.2	Formální a materiální náležitosti exekučních titulů.....	53
4.2.3	Exekuční tituly dle občanského soudního řádu.....	56
4.2.4	Exekuční tituly dle exekučního řádu.....	68
4.2.5	Exekuční tituly dle daňového řádu.....	75
4.2.6	Exekuční tituly dle správního řádu.....	78
4.2.7	Promlčení exekučních titulů.....	80
4.3	Klauzule vykonatelnosti.....	81
4.3.1	Doložka vykonatelnosti soudních rozhodnutí.....	81
4.3.2	Doložka vykonatelnosti u jiných exekučních titulů.....	82
4.3.3	Doložka vykonatelnosti rozhodnutí orgánů EU.....	83
5	Komparace podmínek exekučního řízení podle české a slovenské úpravy.....	84
5.1	Právní úprava a dualismus výkonu rozhodnutí.....	84
5.2	Předpoklady exekučního řízení podle Slovenské právní úpravy.....	85
5.2.1	Předpoklady exekučního řízení dle exekučního řádu.....	85
5.2.2	Předpoklady výkonu rozhodnutí dle zákona o civilním řízení nesporném.....	86
5.3	Orgány provádějící exekuci a výkon rozhodnutí.....	87
5.3.1	Orgány provádějící exekuci podle exekučního řádu.....	87
5.3.2	Orgány provádějící výkon rozhodnutí podle zákona o civilním řízení nesporném.....	88
5.4	Zahájení exekučního řízení.....	88
5.4.1	Zahájení exekučního řízení podle exekučního řádu.....	88
5.4.2	Zahájení exekučního řízení podle zákona o civilním řízení nesporném.....	89
	Závěr.....	90
	Zdroje.....	93
	Resumé.....	98

Úvod

Tato diplomová práce se zabývá předpoklady exekučního řízení. Smyslem těchto řízení je vynutitelnost pravomocných rozhodnutí orgánů veřejné moci, čímž je realizována jedna ze základních funkcí státu České republiky. Touto funkcí je povinnost státu zajistit mocenskou silou splnění povinnosti v případě, že ji povinný odmítá plnit dobrovolně. Od května roku 2001 je toto zajišťováno prostřednictvím dvou právních úprav. Občanského soudního řádu a exekučního řádu. To v první řadě značně odlehčilo soustavě obecných soudů, která do roku 2001 realizovala veškerý výkon rozhodnutí sama. Rychlost a efektivnost vykonávacího řízení byla značně nedostatečná. Po vzoru jiných evropských států vznikla v roce 2001 v právním řádu České republiky větev exekučních řízení před soudními exekutory, jakožto nezávislými osobami, kterým je do rukou svěřena pravomoc výkonu vydaných pravomocných rozhodnutí.

Důvodem, proč jsem si jako téma práce vybral exekuce, je kombinace dvou faktorů. Jako první je fakt, že mě problematika exekucí při studiu na vysoké škole zaujala. Zároveň poměrně často ve svém okolí pozoruji nepochopení a s tím spojenou neoblíbenost tohoto právního institutu. Proto jsem se rozhodl problematiku exekucí ve své práci rozebrat a i sám sobě v tomto odvětví rozšířit obzory.

Hlavním cílem diplomové práce je seznámit čtenáře se zákonem danými předpoklady a podmínkami exekučního řízení podle úpravy exekučního řádu. Pozornost bude ale také do jisté míry věnována i předpokladům a podmínkám soudního výkonu rozhodnutí podle úpravy občanského soudního řádu.

Hlavní pozornost práce bude věnována předpokladům exekučního řízení, kterými jsou exekuční návrh a exekuční titul. Exekučním titulům bude věnována pozornost nejen podle úpravy exekučního řádu, ale i podle jiných právních úprav. Další podstatná část práce je zaměřena na formální předpoklady, tedy procesní podmínky soudů, soudního exekutora a účastníků řízení, které jsou také důležitou podmínkou zdárného vedení exekučního řízení.

Pro přehlednost a jednodušší orientaci je tato diplomová práce členěna do pěti hlavních kapitol. Za účelem uvedení do tématu, obsahuje první kapitola stručný výčet a popis, spolu se základními definicemi v této práci nejpoužívanějších pojmů.

Podrobněji jsou pojmy této kapitoly rozebírány v příslušných tematických okruzích dalších kapitol.

Kapitola druhá obsahuje pro doplnění a pro zajímavost krátký historický exkurz. Je zaměřená na období od prvních náznaků výkonu rozhodnutí za dob římského práva až po současnou podobu právní úpravy exekucí.

Třetí a čtvrtá kapitola jsou kapitolami pro tuto práci těmi nejpodstatnějšími. Třetí kapitola se zabývá již zmiňovanými formálními předpoklady, tedy procesními podmínkami na straně subjektů exekučního řízení. Jmenovitě exekučních soudů, soudních exekutorů, oprávněného a povinného. Také obsahuje popis negativních procesních podmínek.

Úplně nejdůležitější je poté kapitola čtvrtá. Ta je pojmenovaná jako věcné předpoklady exekuce a ve vztahu k této práci obsahuje popis těch nejpodstatnějších právních institutů. Je v ní obsažen popis, náležitosti a druhy exekučních titulů, stejně tak i jejich příklady dle jednotlivých právních předpisů. Také v ní nalezneme popis a náležitosti exekučního návrhu.

Spíše pro zajímavost a doplnění obsahuje práce v poslední, páté, kapitole porovnání předpokladů exekuce podle právní úpravy České a Slovenské republiky. Pozornost je věnována především odlišnostem obou právních úprav. Pro návaznost se ale nelze vyhnout ani stručnému popisu obdobně upravených institutů.

První čtyři kapitoly této práce jsou zpracovány čistě metodou popisnou, poslední kapitola pátá je poté zpracována kombinací metod popisné a komparativní.

1 Vymezení pojmů exekučního řízení a soudního exekutora

Hned na úvod je třeba představit a definovat pojmy, které se budou v následujících kapitolách práce opakovaně objevovat. Je důležité podotknout, že cílem této kapitoly není kompletně vyčerpávat vymezení následujících pojmů, ale pouze si je pro snazší orientaci v probíraném tématu stručně představit. Podrobněji budou tyto pojmy dále rozebírány v příslušných kapitolách práce.

1.1 Exekuční řád, dvojkolejnost a subsidiární použití občanského soudního řádu

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti a o změně dalších zákonů, známý jako exekuční řád, je základním právním předpisem, upravujícím způsoby provádění exekucí, podobu exekučního řízení, postavení soudních exekutorů, činnost soudních exekutorů, odměňování soudních exekutorů, postavení a organizaci exekutorské komory, kárnou odpovědnost exekutorů, některé přestupky a centrální evidenci exekucí.

Vedle exekučního řádu upravuje exekuci, nebo, dle pojmosloví úpravy tohoto zákona, soudní výkon rozhodnutí, také zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Občas bude v práci rovněž i používána zkratka „OSŘ“. Ten upravuje výkon rozhodnutí ve své části šesté. V České republice tedy hovoříme o „*dvojkolejnosti právní úpravy*“ výkonu rozhodnutí, kdy je čistě na oprávněném, jakou ze dvou v podstatě rovnocenných cest si zvolí.

Vztah občanského soudního řádu a exekučního řádu upravuje sám exekuční řád. Ten uvádí, že nestanoví-li exekuční řád jinak, použijí se pro exekuční řízení přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu.¹ Exekuční řád zároveň obsahuje celou řadu odkazovacích ustanovení. Občanský soudní řád se tedy vůči exekučnímu řádu použije subsidiárně.²

1.2 Exekuce

Exekuce je pojem zaštiťující činnosti směřující k vynucení uložené povinnosti, kterou povinný dobrovolně nesplnil, ačkoliv mu byla exekučním titulem pravomocně uložena. Povinnost se vymáhá ve prospěch osoby oprávněné.

¹ § 52, odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

² KREJSTA J., *Subsidiární použití občanského soudního řádu v exekučním řízení*. 06/2021. Praha: Exekutorská komora ČR, 2021., s. 14 MK ČR E 19153

Je prováděna v rámci exekučního řízení, soudním exekutorem a dle úpravy exekučního řádu.

V úpravě občanského soudního řádu se alternativně můžeme setkat s pojmem soudní výkon rozhodnutí. Ten se uskutečňuje na základě usnesení soudu o nařízení výkonu rozhodnutí. I tomuto pojmu se bude práce okrajově věnovat. Pojem výkon rozhodnutí se obecně považuje za pojem širší než pojem exekuce.

1.3 Soudní exekutor

Soudní exekutor je fyzická osoba splňující předpoklady dle exekučního řádu (upravené v § 9, odst. 1), kterou stát pověřil vedením exekutorského úřadu.³ Exekutor vykonává svou činnost spočívající v nuceném výkonu exekučních titulů a další činnosti dle exekučního řádu nezávisle a je vázán Ústavou České republiky, zákony a dalšími právními předpisy a rozhodnutími soudu vydanými v řízení o výkonu rozhodnutí a exekučního řízení.⁴

Exekutor vede exekutorský úřad a může na základě § 5 exekučního řádu zaměstnávat zaměstnance. Ti na základě písemného pověření uděleného exekutorem mohou vykonávat úkony exekuční činnosti a další činnosti za podmínek a v rozsahu stanoveným exekučním řádem. Možní zaměstnanci exekutora jsou taxativně vyjmenováni exekučním řádem. Mohou jimi být koncipienti (§ 19 a násl. exekučního řádu), kandidáti (§ 23 a násl. exekučního řádu), vykonavatelé exekutora a další zaměstnanci (§ 27 exekučního řádu).

1.4 Exekuční řízení

Exekuční řízení je zvláštní typ řízení, jehož cílem je vymožení povinnosti, která je založena pravomocným a vykonatelným rozhodnutím, a kterou povinná osoba dobrovolně nesplnila. Exekuční řízení upravuje § 35 exekučního řádu. Zahajuje se výhradně na návrh oprávněné osoby a je zahájeno dnem, hodinou a minutou, kdy exekuční návrh dojde exekutorovi.⁵

1.5 Exekuční návrh

Exekuční návrh je základní procesní úkon oprávněné osoby, doručením kterého se zahajuje exekuční řízení.⁶ Exekuční návrh může oprávněný u soudního

³ § 1, odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

⁴ § 2, odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

⁵ §35, odst. 1 a 2 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

⁶ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 52

exekutora podat v případě, že povinný nesplní dobrovolně to, co mu ukládá exekuční titul.⁷ Podrobněji je exekuční návrh rozebírán v kapitole 4.1 této práce.

1.6 Exekuční titul

Exekučním titulem je veřejná listina, vydaná k tomu oprávněným orgánem, na základě které lze exekuční řízení vést.⁸ Je základní podmínkou k tomu aby mohlo být exekuční řízení vůbec zahájeno. Výčet exekučních titulů obsahuje exekuční řád v § 40, ale výčty exekučních titulů obsahují i další právní předpisy. Podrobněji je exekuční titul rozebírán v kapitole 4.2 této práce.

1.7 Exekuční soud

Exekuční soud je jedním ze subjektů exekučního řízení. Je soudem, který rozhoduje v exekučním řízení, případně činí v exekučním řízení jiné úkony. Například pověřuje soudního exekutora vedením exekučního řízení.⁹ Podle § 45, odst. 1 exekučního řádu je věcně příslušným vždy okresní soud.

1.8 Oprávněný a povinný

Oprávněný i povinný jsou subjekty a podle § 36, odst. 1 účastníky exekučního řízení.¹⁰ Jako oprávněného označuje exekuční řád osobu věřitele. Tedy toho, komu svědčí právo přiznané exekučním titulem. Na druhé straně exekučního řízení stojí povinný. Pojmem povinný označuje exekuční řád osobu dlužníka. Povinný je osobou, které je exekučním titulem uložena povinnost plnění.

⁷ § 37, odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

⁸ ŠTIKA, Martin. *Exekuce v praxi*. Pro praxi. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-835-8., str. 30

⁹ ŠTIKA, Martin. *Exekuce v praxi*. Pro praxi. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-835-8., str. 29

¹⁰ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 42

2 Historie exekučního řízení

K nejvýraznější změně v rámci právní úpravy výkonu rozhodnutí byl v České republice rok 2001. V tomto roce, konkrétně 1. května 2001, totiž nabyl účinnosti zákon č. 120/2001 Sb., exekuční řád. Tím byla do českého právního řádu, vedle stávající úpravy soudního výkonu rozhodnutí, přidána jakási pomyslná druhá kolej výkonu rozhodnutí. Nabytím účinnosti exekučního řádu vznikl zcela nový institut soudního exekutora a zcela nový druh řízení. Řízení exekuční. Volba cesty, jakou se oprávněný v případě vymáhání svého práva vydá, byla ponechána čistě na něm.

Tato kapitola bude ale zaměřena na hlubší historii exekucí. Ačkoliv tehdejší instituty mnohdy nebyly nazývány exekucí, v dějinách naší země, a vlastně i obecně v dějinách společnosti, od pradávna existoval způsob, lépe řečeno nástroj, sloužící k vymožení dobrovolně nesplněných rozhodnutí.¹¹ V historii se ne vždy muselo nutně jednat jen o výkon rozhodnutí soudního, ale i o výkon dalších úředních rozhodnutí, nebo domluv mezi lidmi samotnými. K lepšímu pochopení problematiky exekucí bude tato kapitola zaměřena na jejich historický vývoj. Konkrétně pak, jak právní úprava exekucí vypadala v římském právu, kde se začínala prvotně formovat. Dále nastíním, jak vypadala právní úprava ve středověku. Také jak byly exekuce upraveny dle zemského a městského práva a na podobu a instituty exekučního řádu z roku 1896. V neposlední řadě stručně rozeberu právní úpravu exekucí v průběhu 20. století a na konec novodobou podobu úpravy exekucí podle exekučního řádu z roku 2001.

2.1 Exekuce za dob římského práva

Kolébkou výkonu práv, stejně jako celé řady dalších právních odvětví, byla Římská říše. Římské právo pochopitelně neznalo institut exekuce a výkonu rozhodnutí, jak ho známe dnes. První náznaky a postupem času i poměrně moderní přístup k exekucím už ale lze pozorovat i zde.

Za základ výkonu práva bylo v římském právu považováno nalézací řízení. To probíhalo v první fázi před přetorem a ve fázi druhé před soudem. Soud ve druhé fázi svým výrokem žalovaného buď odsoudil k plnění žalovaného nároku, nebo ho od plnění nároku osvobodil. Římané měli k výroku soudu značnou úctu. Ctili pravidlo, že soudem rozhodnutá věc, se má za pravdu. Soudní spory se zahajovaly

¹¹ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 3

formulářovými žalobami.¹² Některé z nich se postupným vývojem a plynutím času staly nástroji pro vynucení povinnosti, kterou svým předchozím rozhodnutím uložil soud.

Na začátku 3. století, v rámci vývoje civilního procesu římského práva, nahrazuje doposud užívaný legisankční proces, proces formulový.¹³ V rámci exekucí se začalo postupně upouštět od takzvaného osobního principu exekuce. Ten spočíval v tom, že od výroku soudu měl dlužník na splnění povinnosti stanoveno 30 dní, po dobu kterých byl dlužník státem chráněn. V této lhůtě lze spatřovat dnešní pariční lhůtu, neboli lhůtu k dobrovolnému plnění, která je 3 dny. Pokud v této lhůtě dlužník dluh neuhradil, mohl na něm věřitel vykonat osobní pomstu. Zabít ho, nebo ho prodat do ciziny jako otroka.¹⁴ Římané si ale dobře uvědomovali, že vykonají-li na dlužníkovi osobní pomstu, své pohledávky se již nikdy nedomohou.

S příchodem Zákona dvanácti desek, tedy přibližně v polovině 5. století př. n. l., došlo ke zmírnění podmínek pro dlužníky. Například tím, že po uplynutí pariční lhůty nesměl věřitel dlužníka okamžitě usmrtil. Musel ho 60 dní věznit, a to za přesně stanovených podmínek. Musel mu poskytovat potravu a nabízet ho na náměstí, zda se za jeho dluh někdo nezaručí. Vykonat osobní pomstu bylo možné až po uplynutí této 60 denní lhůty. Zároveň se začal stále častěji uplatňovat princip exekuce proti majetku dlužníka. Ten byl mnohem ekonomičtější a spočíval v prodání majetku dlužníka třetím osobám. Z takto získaných peněz byl oprávněnému dluh uhrazen. Majetek byl prodáván za cenu potřebnou k uhrazení dluhů. Roku 326 byl princip osobní exekuce zakázán úplně.

Na svou dobu poměrně precizní a moderní exekuční římské právo, nám kromě svých úplných základů přineslo i několik zásad exekučního řízení, které se v modifikovaných podobách objevují i dnes, v moderních právních řádech. Například už Římané znali zásadu poměrného uspokojování v případech, že dlužník nemá dostatek majetku na to, aby uspokojil všechny své věřitele v plné výši. Nebylo přitom určující, zda jde o věřitele přednostní, nebo prosté. V případech

¹² SKŘEJPEK, Michal. *Římské soukromé právo. Systém a instituce*. 2. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, ISBN 978-80-7380-566-1, s. 255

¹³ SKŘEJPEK, Michal. *Římské soukromé právo. Systém a instituce*. 2. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, ISBN 978-80-7380-566-1, s. 254

¹⁴ SKŘEJPEK, Michal. *Římské soukromé právo. Systém a instituce*. 2. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, ISBN 978-80-7380-566-1, s. 265

majetkové exekuce se nadále uplatňoval ve zjednodušené podobě dnešní princip přiměřenosti exekučního postihu. Tento princip byl považován za formu ochrany dlužníka a bylo přesně stanoveno, jaký majetek lze dlužníkovi zabavit a v jakém pořadí.

2.2 Exekuce v období středověku

Následující podkapitola se bude věnovat podobě exekucí v období středověku a počátku osvícenství. V této době bylo soudní řízení ovládáno především zásadou formálnosti. Proces exekucí nebyl výjimkou.¹⁵ Exekuce zde původně měly dvojí podobu. Před soudy zemskými, které se vyznačovali vyšší formálností a před soudy městskými, kde byl požadavek formálnosti nižší.

Některé rysy však měly oba způsoby podobné. Například v případě, že dlužník nesplnil svůj závazek dobrovolně, v obou případech opíral věřitel svůj nárok o rozhodnutí soudu. To bylo vydávané soudem v nalézacím řízení, a v zásadě nezáleželo na tom, zda rozsudek vydal soud zemský nebo soud městský. Další podobnost spočívala v tom, že se v obou případech jednalo pouze o výkon státní moci a byl zaštitěný výlučně státními úředníky. Na úrovni zemského práva se jednalo o nejvyššího komorníka a místokomorníka, na úrovni práva městského pak rychtář a purkmistr.¹⁶

Ačkoli postupem času docházelo ke sjednocování pravidel postupu před jednotlivými soudy, v počátku byly rozdíly poměrně podstatné. Zemské právo se vyznačovalo vysokou mírou formalismu¹⁷ a s ním spojených překážek, které museli věřitelé při vymáhání svých pohledávek překonat. Existovala celá řada exekučních titulů, kterými bylo možné soudem přiznané právo vymáhat. Vždy musela být splněna podmínka, že dlužník závazek dobrovolně nesplnil. V tomto období se pro věřitele ustálilo označení exekvet a pro dlužníka označení exekut. Exekuce dle zemského práva měla několik fází, kterými museli exekvent s exekutem projít, než došlo ke skutečnému vymožení práva.

¹⁵ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-86861-46-5., s. 17

¹⁶ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 8

¹⁷ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuce*. Právo (Key Publishing). Ostrava: Key Publishing, 2008. ISBN 978-80-87071-91-5., s.12

Oproti tomu, exekuce dle práva městského, byly více ovlivněny právem římským a kanonickým.¹⁸ Řízení zde bylo o poznání rychlejší a efektivnější. Neobsahovalo tolik formalit a počítalo se s kratšími lhůtami. Některé fáze užívané v zemském právu byly zjednodušeny, některé dokonce z řízení vypadly úplně. Značným zjednodušením bylo například to, že rozsudek soudu se automaticky považoval za výzvu dlužníkovi k plnění.

V roce 1712 byl do českého právního řádu zaveden institut dražby. Byl převzat z cizího práva. Dražba se postupně stala nejčastějším způsobem provádění exekucí v praxi. Zároveň byla ve středověku nejspravedlivější možností, jak zjistit cenu nemovitosti. Jakýkoliv jiný odhad byl pochybný.¹⁹

2.3 Josefínský obecný soudní řád

V roce 1781 vydal osvícenský panovník Josef II. několik významných právních předpisů. Řadí se mezi ně i jeho soudní řád, který výrazně ovlivnil následující vývoj občanského soudního procesu. Upravoval totiž občanský proces, a tedy i exekuce, na dalších více než sto let. Po dobu jeho platnosti byl sice několikrát novelizován, platným ale zůstal až do roku 1895.

Jeho přijetím byl proces před městskými a zemskými soudy definitivně sjednocen. Došlo ale naopak k rozdělení civilního a trestního řízení. Mimo dalších změn byl civilní proces nově ovládnut zásadou rovnosti stran před soudy. Pro tematiku této práce je podstatné, že nový soudní řád rozlišoval 2 typy exekucí.

Prvním typem byla uhrazovací exekuce. Ta ponechávala rozhodnutí, zda bude exekuce zahájena, čistě na věřiteli. K zahájení exekuce došlo podáním návrhu věřitelem. Dle dnešního pojmosloví stála tedy na zásadě dispoziční. Za soud, který exekuci prováděl, jednal soudní komisař nebo speciální zřízenec soudu. K posunu došlo i v rozlišování jednotlivých majetkových hodnot a ve způsobech provedení exekuce. Druhým typem byla exekuce zajišťovací. V případě exekuce zajišťovací mohlo k řízení dojít obdobně, s rozdílem, že výtěžek získaný z exekuce nemohl být vyplacen nebo rozvržen, ale byl ponechán v depozitu soudu.²⁰

¹⁸ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-86861-46-5., s. 18

¹⁹ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 7

²⁰ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 9

Josefinský soudní řád nově zahrnoval také institut arestu. Arest spočíval v možnosti uvalit na dlužníka vazbu, a to na dobu až 6 měsíců. Tato vazba mohla být nahrazena složením kauce ze strany dlužníka. V případě, že věřitel v době stanovené soudem nepodal žalobu, nebo byla žaloba zamítnuta, byl dlužník puštěn na svobodu.

2.4 Exekuční řád z roku 1896

Dalším výrazným mezníkem v historickém vývoji úpravy exekucí, bylo přijetí exekučního řádu v roce 1896. Především byla sice dostačující, ale řízení podle ní bylo zdlouhavé a často docházelo i k přerušení řízení. To mělo za následek i vysoké náklady. Dělo se tak především z důvodu, že se o každém kroku musel dlužník vyrozumět, aby bylo zajištěno šetření jeho práv. K průtahům docházelo také z důvodu častého čekání na provedení procesního úkonu jedné ze stran řízení.

Hlavní motivací přijetí nového exekučního řádu bylo tedy zrychlení a zefektivnění exekučního řízení a především oddělení nalézacího řízení od následného exekučního řízení. Ke splnění tohoto úkolu přispěl fakt, že bylo nově exekuční řízení postaveno na zásadách ústnosti a bezprostřednosti. §17 přijatého zákona č. 79/1896 z. ř. stanovil, že k účasti na vedení exekuce byly příslušné okresní soudy, nebo také exekuční soudy.²¹ Těm také příslušelo projednávat a rozhodovat všechny spory v exekučním řízení vzniklé.²² Další zefektivnění řízení měla přinést novinka, že úkony nově neprováděl pouze speciální exekuční soudce, ale i další osoby z úseku soudní kanceláře. Takzvaní exekuční komisaři.²³ Jako výkonné orgány vystupovali výkonní úředníci ustanovení u jednotlivých soudů, úředníci soudní kanceláře a zřízenci.²⁴ Ti museli mít k výkonu patřičnou kvalifikaci a složené zkoušky. Mimo to před výkonem své funkce skládali kauci. Jako další, zaváděl tehdejší exekuční řád poměrně moderní institut nákladů řízení. Dlužník měl na žádost věřitele nahradit všechny náklady, které musel oprávněný v exekučním řízení vynaložit, aby se svého práva domohl.²⁵

²¹ § 17 odst. 1 zákona č. 79/1896 ř. z., o řízení exekučním zajišťovacím (exekuční řád)

²² § 17 odst. 2 zákona č. 79/1896 ř. z., o řízení exekučním zajišťovacím (exekuční řád)

²³ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 9

²⁴ § 24 odst. 1 zákona č. 79/1896 ř. z., o řízení exekučním zajišťovacím (exekuční řád)

²⁵ § 74 zákona č. 79/1896 ř. z., o řízení exekučním zajišťovacím (exekuční řád)

2.5 Exekuční právo v období První republiky

Po konci první světové války a vzniku Československa v roce 1918, byla na základě zákona č. 11/1918 Sb., známého jako „recepční norma“, zachována kontinuita s právním řádem Rakouska-Uherska. České země se nadále řídily právním řádem rakouským a Slovensko se řídilo právním řádem uherským. Tento stav nazýváme jako právní dualismus. Po vyřešení primárního úkolu, sjednocení právního dualismu, stál před nově vzniklou československou vládou další nelehký úkol. Sjednocení nejen exekučního práva, či procesního práva, ale reforma práva civilního jako celku.²⁶

Ačkoli se s přípravami reformy civilního práva začalo už v roce 1922, prvního úspěchu bylo dosaženo až v roce 1928. Tehdy komise Prahy a Bratislavy předložily osnovu unifikačního kodexu, a o tři roky později, tedy v roce 1931, unifikační ministerstvo zveřejnilo jeho definitivní text. Následně v roce 1937 byla připravena osnova nového exekučního řádu.

K dokončení unifikace ale bohužel v důsledku Mnichovské dohody nedošlo. Návrh ani osnovu se nepodařilo před zánikem První republiky prosadit. Rakouské procesní předpisy tedy platily po celou dobu existence První republiky.

2.6 Občanský soudní řád z roku 1963

Byť mnohokrát novelizovaný, jedná se o občanský soudní řád, který je v českém právním řádu platný dodnes. Nejvýraznější změnou je určitě to, že pojem exekuce byl nahrazen pojmem soudní výkon rozhodnutí. V souvislosti s tím se i pojem exekuční řízení změnilo na řízení vykonávací. Mezi další podstatné změny patří výčet nových exekučních prostředků. V čele s formou výkonu rozhodnutí pomocí srážek ze mzdy, což souviselo s povinností práce za komunistického režimu. Dále vznikla forma výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky a prodejem movitých či nemovitých věcí. Z výčtu forem exekucí vyplývá, že exekuční řád členil exekuce, dle nového pojmosloví tedy spíše výkon rozhodnutí, na peněžité a nepeněžité plnění.

2.7 Exekuční řád z roku 2001

Úprava výkonu rozhodnutí dle občanského soudního řádu z roku 1963, konkrétně jeho část šestá, která upravuje výkon rozhodnutí, se stala postupem času

²⁶ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 12

nedostatečná. Změna společenských poměrů a s ní související změny a vznik nových právních vztahů po roce 1989 měly za důsledek, že soustava obecných soudů, pod které výkon rozhodnutí dle dosud platné úpravy spadal, nebyla schopna efektivně a včas práva věřitelů vymáhat.²⁷ To mělo za důsledek možnost dlužníků, se povinnosti plnění vyhnout, což snižovalo důvěru v soudní aparát a právní řád celkově.

Tato situace měla za následek, že v září roku 2000 byl podán návrh zákona o soudních exekutorech a exekuční činnosti, tedy exekučního řádu. Ten byl následně publikován ve sbírce listin pod číslem 120/2001 Sb. a účinnosti nabyl 1. září 2001. Byl přijat jako zvláštní předpis ve vztahu k dosavadní obecné úpravě obsažené v občanském soudním řádu.²⁸ Od této doby tedy v českém právním řádu není nucený výkon soudem přiznaných práv vyhrazen výlučně soudům, ale může být rovněž realizován soudními exekutory.

Současný exekuční řád zakládá nové instituty soudního exekutora, exekučních úřadů a dalších. Exekuční řízení navazuje na řízení nalézací, které je realizované soustavou obecných soudů. Je zahajováno pouze na návrh oprávněného. Přenáší část pravomoci soudu na nezávislého a nestranného soudního exekutora, který stojí na pomezí státního orgánu a soukromého podnikatele. Napojení na soustavu soudů je patrné i v tom, že pověření k vedení exekuce totiž soudnímu exekutorovi dává právě soud, který pak nazýváme jako exekuční soud.

²⁷ ZAHRADNÍKOVÁ, R. a kol. *Civilní právo procesní*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. 621 s. ISBN 978-80-7380-714-6, s. 379

²⁸ ZAHRADNÍKOVÁ, R. a kol. *Civilní právo procesní*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. 621 s. ISBN 978-80-7380-714-6, s. 380

3 Formální předpoklady exekuce

Po krátkém historickém exkurzu bude další kapitola zaměřena na formální procesní podmínky subjektů exekučního řízení. Tedy podmínky, které musí být splněny, aby mohlo být řízení vůbec zahájeno. Případně, bylo-li již zahájeno, aby mohlo pokračovat. Kapitola bude rozčleněna do čtyř podkapitol. Jednotlivé části budou zaměřeny na pravomoc soudů a soudního exekutora, příslušnost soudů provádějících výkon rozhodnutí a procesní podmínky na straně účastníků exekučního řízení. Pozornost bude rovněž věnována negativním procesním podmínkám, tedy překážkám věci pravomocně rozsouzené a věci zahájené. Nakonec bude rozebrána i podmínka spočívající v zaplacení soudního poplatku v případě výkonu rozhodnutí před obecnými soudy.

3.1 Procesní podmínky na straně exekučního soudu a soudního exekutora

Tato podkapitola se zaměří na procesní podmínky první skupiny subjektů exekučního a vykonávacího řízení. Tedy na soudy a také na soudního exekutora. Bude rozdělena do několika částí. V první části krátce shrnu materií pravomoci soudů oprávněných rozhodovat ve vykonávacích řízeních dle občanského soudního řádu. Druhá část bude zaměřena na vysvětlení pojmu a věcnou a místní příslušnost takzvaných exekučních soudů. Část třetí bude tematicky zaměřena na postavení, pravomoci a příslušnost soudního exekutora, podle úpravy exekučního řádu. Byť třetí část této kapitoly nestanoví přímo podmínky, za kterých může oprávněný podat exekuční návrh, je postavení exekutora v práci zařazeno především z důvodu návaznosti na téma pravomoci a příslušnosti.

3.1.1 Pravomoc soudu

V první řadě se zaměříme na pravomoc obecných soudů při vykonávacím řízení podle občanského soudního řádu. Zde je nutno hned na úvod zmínit fakt, že u vykonávacího řízení platí zásadně obecné výklady, jako pro úpravu řízení nalézacího, při rozhodování soukromoprávních otázek obecnými soudy. Nicméně i pro potřeby této práce považuji za důležité si alespoň ve stručnosti obecná pravidla určování pravomoci soudů shrnout.

Základní úpravu nalezneme v občanském soudním řádu. Ten stanoví, že v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují soudy spory a jiné právní věci, které vyplývají z poměrů soukromého práva, pokud je podle zákona

neprojednávají a nerozhodují orgány jiné.²⁹ Pravomoc si můžeme také definovat jako vymezený okruh záležitostí, které jsou soudy oprávněny a současně povinny projednat a rozhodnout.³⁰ Nebo také jako soubor práv a povinností, kterými je určitý orgán vybaven k tomu, aby mohl plnit své mocenské funkce, v případě moci soudní rozhodovat o právech, právem chráněných zájmech a povinnostech jiných subjektů.³¹

Nejprve tedy soud, kterému přijde návrh na výkon rozhodnutí, zkoumá, zda podání obsahuje stanovené náležitosti, zda je srozumitelné a dostatečně určité. To vše za účelem, aby mohl posoudit, zda je nebo není v jeho pravomoci věc projednat a případně v ní i rozhodnout. Pokud na základě tohoto prvotního zkoumání dospěje soud k závěru, že není dána jeho pravomoc, řízení zastaví. Zároveň po nabytí právní moci usnesení o zastavení řízení věc postoupí příslušnému orgánu.³² V takovém případě již soud nezkoumá další podmínky pro řízení před soudem. To z důvodu, že mu pro nedostatek pravomoci nepřísluší tuto věc projednávat nebo v ní dokonce rozhodovat. Pokud by i přes nedostatečnou pravomoc soud ve věci rozhodl, bylo by rozhodnutí zatíženo vadou zmatečnosti, což je důvod pro podání odvolání. Nedostatek pravomoci soudu je procesní podmínkou nezhojitelnou a neodstranitelnou.

Pokud však soud dospěje k závěru, že vady návrhu nebo jeho nejasnosti, které jsou podstatné pro posouzení jeho příslušnosti ve věci lze odstranit, učiní k tomu vhodná opatření. Za této situace může soud v řízení pokračovat. Nesmí však rozhodnout o uplatňovaném nároku ve věci samé. Pokud by se nepodařilo nedostatek zhojit, soud řízení usnesením zastaví.³³

3.1.2 Věcná a místní příslušnost exekučního soudu

Nejprve uvedu definici, co je to exekuční soud. Pojem exekučního soudu chápe odlišně úprava výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu a úprava exekučního řízení podle exekučního řádu. V prvním případě je exekuční soud

²⁹ § 7, odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

³⁰ SVOBODA, Karel; ŠÍNOVÁ, Renáta a HAMULÁKOVÁ, Klára. *Civilní proces*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-279-3., str. 46

³¹ JIRSA, J., BERAN, V., HAVLÍČEK, K., JANEK, K., KORBEL, F., MOTTL, T., PAJKO, D., PETR, B., TREBATICÝ, P., VACKOVÁ, M., VANČUROVÁ, K., VOJTEK, P., DOLEŽAL, M., LICHOVNÍK, T., SEDLÁK, V. *Občanský soudní řád, 1. část: Soudcovský komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-5]. ASPI_ID KO99_p2b1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X., k § 7

³² § 104, odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

³³ § 104, odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

chápan jako subjekt řízení, konkrétně jako soud, který přímo vykonává rozhodnutí. Na základě podání oprávněné osoby přímo rozhoduje o nároku vůči povinnému. V případě exekučního řízení, vedeném soudním exekutorem není exekuční soud tím, kdo by výkon práva prováděl. Exekuční soud zde vykonává činnost, kterou mu stanovují právní předpisy, zejména vydává rozhodnutí stanovená exekučním řádem. Nevykonává však nad exekutorem soustavný dohled, ve většině případů mu neudílí závazné pokyny ani jeho činnost nijak neřídí.³⁴

Příslušnost exekučních soudů tradičně dělíme na místní a věcnou. Věcná příslušnost řeší otázku, který ze soustavy obecných soudů je příslušný k projednání a rozhodnutí věci v prvním stupni. Věcnou příslušnost soud zkoumá kdykoliv během řízení, vždy však k okamžiku zahájení řízení. Zkoumá ji z moci úřední nebo na základě případné námitky některého z účastníků.³⁵ Místní příslušnost určuje, který věcně příslušný soud je příslušným k projednání a rozhodnutí věci z hlediska teritoriálních (místních) hledisek. Místní příslušnost se na rozdíl od věcné zkoumá pouze do skončení přípravného jednání, tedy než začne soud jednat ve věci samé.³⁶ I zde jsou odchylky mezi úpravou občanského soudního řádu a exekučního řádu. A to především v právních předpisech, které příslušnost upravují.

V případě vykonávacího řízení před soudy nám poslouží jako obecná úprava § 9, odst. 1 a § 252 OSŘ. Jako věcně příslušné, nestanoví-li zákon jinak, jsou v prvním stupni okresní soudy.³⁷ Jako místně příslušný k nařízení a provedení výkonu rozhodnutí a k činnosti soudu před nařízením výkonu rozhodnutí a k prohlášení o majetku je, není-li stanoveno jinak, obecný soud povinného.³⁸ Co je obecným soudem fyzické osoby poté upravuje § 85 OSŘ. Dle odstavce 1 je jím okresní soud, kde má fyzická osoba bydliště, pokud bydliště nemá, tak soud, v jehož obvodu se zdržuje. Pokud má naopak fyzická osoba více bydlišť, jsou obecnými soudy všechny okresní soudy, v jejichž obvodu osoby bydlí s úmyslem zdržovat se tam trvale. Odstavec 2 upravuje obecný soud fyzické osoby podnikající. Tím je okresní soud, v jehož obvodu má podnikající osoba sídlo. Pokud sídlo nemá,

³⁴ *POVĚŘENÍ SOUDNÍHO EXEKUTORA VEDENÍM EXEKUCE; POSTAVENÍ EXEKUČNÍHO SOUDU* [online]. [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://exekuce.justice.cz/povereni-soudniho-exekutora-vedenim-exekuce/>

³⁵ SVOBODA, Karel; ŠÍNOVÁ, Renáta a HAMULÁKOVÁ, Klára. *Civilní proces*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-279-3., str. 142

³⁶ SVOBODA, Karel; ŠÍNOVÁ, Renáta a HAMULÁKOVÁ, Klára. *Civilní proces*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-279-3., str. 143

³⁷ § 9, odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

³⁸ § 252 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

určuje se obecný soud dle odstavce prvního. Dle odstavce 3 a 4 je obecným soudem právnické osoby a insolvenčního správce okresní soud, v jehož obvodu mají sídlo. Specificky jsou upraveny i obecné soudy obcí, krajů a států. Pokud povinný obecný soud nemá, nebo se jeho obecný soud nachází mimo Českou republiku, je místně příslušný soud, v jehož obvodu má povinný majetek. Jde-li o výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky, je místně příslušný obecný soud banky nebo jiného dlužníka povinného.³⁹

Zvláštní typ místní příslušnosti představuje takzvaná příslušnost výlučná. Ta je dána v případě vymožení výživného pro nezletilé dítě. Příslušný je zde soud, v jehož obvodu má nezletilý na základě dohody rodičů nebo z rozhodnutí soudu trvalé bydliště. Dále je výlučná příslušnost stanovena také v případech výkonu rozhodnutí postižením závodu. V tomto případě je příslušným soudem okresní soud, v jehož obvodu se závod nebo jeho část nachází. Poslední případ zvláštní příslušnosti je u výkonu rozhodnutí, týkající se nemovité věci, kdy současně nejde o postižení závodu, jehož by nemovitá věc byla součástí. V této situaci je příslušným soudem soud okresní, v jehož obvodu se tato nemovitá věc nachází.⁴⁰ Výlučná místní pravomoc má přednost před místní příslušností obecného soudu nezletilého. Například v případě, že je výživné pro nezletilého vymáháno prodejem nemovité věci povinného, je pro řízení příslušný okresní soud, v jehož obvodu se nemovitá věc nachází.⁴¹

Byť obdobnou, tak ale vlastní úpravu obsahuje i exekuční řád. Ten upravuje věcnou i místní příslušnost v jediném paragrafu. Podle exekučního řádu je věcně příslušným exekučním soudem okresní soud.⁴² Místní příslušnost váže exekuční řád na osobu povinného. Místně příslušným exekučním soudem je soud, v jehož obvodu má povinný místo svého trvalého pobytu, popřípadě místo pobytu na území České republiky, jde-li o cizince. To platí pro fyzické osoby. Je-li povinný právnickou osobou, je místně příslušným exekučním soudem soud, v jehož obvodu má povinný sídlo. Pokud nelze určit místní příslušnost dle pravidel výše uvedených, je místně příslušným soud, v jehož obvodu má povinná osoba majetek.⁴³ To platí jak pro osoby fyzické, tak pro osoby právnické. V případě více místně příslušných

³⁹ § 252 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁴⁰ § 252 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁴¹ ŠÍNOVÁ, R., KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, I. a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 359 s., ISBN 978-80-7400-600-5, s. 10

⁴² § 45 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

⁴³ § 45 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

soudů, zavádí exekuční řád v § 45, odst. 3 pravidlo, že je v takové situaci místně příslušný ten soud, jehož název je v abecedním, případně číselném pořadí jako první.

Exekuční řád upravuje i věcnou příslušnost soudů oprávněných k rozhodování o odvoláních proti rozhodnutím soudního exekutora. K takovému rozhodnutí je věcně příslušný krajský soud, v jehož obvodu působí exekuční soud.⁴⁴ Zde se jedná o třetí typ příslušnosti soudů, nazývaný jako příslušnost funkční.

3.1.3 Postavení, pravomoc a příslušnost soudního exekutora dle úpravy exekučního řádu

V rámci dvojkolejnosti české právní úpravy v rámci exekucí, si oprávněný může při vymáhání svých práv zvolit cestu soudního exekutora. Tato, stále poměrně nová, právnická profese byla do českého právního řádu přidána v roce 2001, kdy nabyl účinnosti exekuční řád.

Soudnímu exekutorovi jsou státem svěřeny poměrně široké zákonné pravomoci, které jsou potřebné k hlavnímu úkolu soudního exekutora, tedy zajištění provedení exekuce a další výkon s tím spjatých činností. Zákon přímo stanoví, že soudní exekutor je osoba pověřená vedením exekučního úřadu, a která provádí nucený výkon exekučních titulů, včetně zřizování exekutorského zástavního práva. Tyto činnosti lze obecně nazvat prováděním exekuční činnosti a další činnosti podle exekučního řádu.⁴⁵ Dle komentářové literatury je institut soudního exekutora založen na principu, že činnost soudního exekutora začíná tam, kde končí činnost soudu v nalézacím řízení. Exekutor tedy činí všechny úkony, které exekuční řád výslovně nesvěřuje soudu.⁴⁶ Úkony exekutora se zároveň považují za úkony soudu. Úkony provádí soudní exekutor za úplatu.⁴⁷ Fakt, že vymožení povinností provádí finančně zainteresovaná osoba exekutora, by mělo přispět ke zvýšení efektivnosti procesu. Sám exekutor rozhoduje o způsobu provedení exekuce⁴⁸. Rovněž o výsledku exekuce vydává rozhodnutí, která exekuční řád nesvěřuje soudu.

⁴⁴ § 55c odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

⁴⁵ § 1 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

⁴⁶ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, 1366 s., k § 1 odst. 2

⁴⁷ § 3 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

⁴⁸ § 47 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

Mezi další zmiňované pravomoci soudního exekutora, které nespadají přímo do exekuční činnosti, byť některé z nich jsou s exekučním řízením úzce spjaty, je například vydávání exekutorských zápisů, doručování soudních písemností účastníkům řízení, zajišťování a zjišťování majetku v trestním řízení, výkon činnosti soudního vykonavatele ve věcech výkonu rozhodnutí, organizování dobrovolných dražeb, přijímání úschov peněz a cenných papírů v souvislosti s probíhajícím řízením, zpeněžování majetku při likvidaci dědictví a další.

Jelikož jsme v předešlé kapitole rozebírali místní příslušnost soudů při realizace výkonu rozhodnutí, je vhodné stejnou problematiku uvést na pravou míru i v řízení před soudním exekutorem. Exekuční řád stanovuje pouze pravidla pro místní příslušnost exekučního soudu,⁴⁹ která s místní příslušností soudního exekutora nikterak nespojují. Na rozdíl od většiny evropských států, například Slovenska, tak není v České republice místní příslušnost soudních exekutorů v zákoně zakotvena. V praxi to tedy znamená, že každý soudní exekutor je místně příslušný pro celé území České republiky. Záleží pouze na oprávněném, jakého konkrétního exekutora v exekučním návrhu označí. Hovoříme o takzvané „*neomezené volbě soudního exekutora oprávněným*“. V důsledku toho je prakticky znemožněno v plném rozsahu dodržování základních principů výkonu exekučního řízení, jakožto nezávislosti, nestrannosti a spravedlnosti rozhodování, které jsou požadované § 2 exekučního řádu.⁵⁰ Tato úplná závislost volby exekutora oprávněným je dokonce v rozporu s původním záměrem zákonodárce, který zamýšlel existenci soudních exekutorů jako nezávislých úředních osob, a to jak po stránce ekonomické, tak po stránce nezávislosti na vůli a pokynech ostatních účastníků řízení.

Vzhledem ke skutečnosti, že je soudní exekutor vybírán jedním z účastníků řízení, nabízí se otázka, zda může být skutečně nezávislý a nestranný. Je pochopitelně zcela nežádoucí, aby u účastníků řízení nebo dokonce u veřejnosti vznikla pochybnost o nezávislosti či nestrannosti soudního exekutora. Z těchto důvodů je zřejmé, že dosavadní model volby soudního exekutora jedním z účastníků je do budoucna neudržitelná.⁵¹

⁴⁹ § 45 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

⁵⁰ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 18

⁵¹ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 19

Tuto hrozbu si uvědomují jak soudní exekutoři, tak i představitelé Exekutorské komory České republiky, kteří považují zavedení místní příslušnosti za nejlepší možné řešení a volají po této změně již několik let.⁵² První pokus o zavedení místní příslušnosti proběhl již v roce 2012. Další pokusy proběhly v letech 2014, 2018 a 2022. V současné době je tedy pro zavedení místní příslušnosti většina soudních exekutorů včetně vedení Exekutorské komory České republiky.

Je však nutné podotknout, že v této otázce nepanuje mezi soudními exekutory stoprocentní shoda. Výhody modelu zavedení teritoriality jsou nesporné. Vyšší důvěra v právo v očích veřejnosti a rovnější postavení účastníků exekučního řízení. Dále menší vzdálenost sídla exekutorského úřadu od bydliště povinného a s tím ruku v ruce snížení nákladů jak povinného tak i nákladů exekutorského úřadu v podobě cestovného i náhrady za čas na cestě. V neposlední řadě i vyřešení situace, kdy proti jednomu povinnému jsou vedeny exekuce u více soudních exekutorů po celé České republice. Jelikož by místně příslušný pro povinného byl exekutor v jeho místě bydliště, platilo by pravidlo „*jeden dlužník, jeden exekutor*“ a stejný exekutor by vedl každé jedno exekuční řízení proti povinnému. Výsledkem by opět bylo snížení nákladů povinného. Podpůrci místní příslušnosti mezi soudními exekutory vytvořili „Platformu pro teritorialitu“ která, jak název napovídá, bojuje za zavedení místní příslušnosti exekutorských úřadů.

Mezi argumenty proti zavedení místní příslušnosti patří například ten, že v současném modelu má exekutor, jakožto zástupce svobodných povolání nápad exekučních případů čistě ve svých rukou a může si tak sám regulovat personální obsazení či rozhodovat o technickém a dalším vybavení. Vývoj exekutorského úřadu by tedy dle odpůrců změny měl zůstat zcela v rukou soudního exekutora.⁵³ Jako další negativum odpůrci označují skutečnost, že menší či střední exekutorské úřady by v důsledku této změny mohly být zahlceny mnohem větším nápadem případů, než na které byly doposud zvyklé a uzpůsobené a naopak větší úřady

⁵² ekcr.cz, 2021. *Boj o místní příslušnost exekucí pokračuje. Exekutorská komora ČR vyzývá senátory, aby podpořili teritorialitu.* [online]. [cit. 2023-11-03]. Dostupné z: <https://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-media/2848-boj-o-mistni-prislusnost-exekuci-pokracuje-exekutorska-komora-cr-vyzyva-senatory-aby-podporili-teritorialitu?w=>

⁵³ MOHYLA, R. *Územní působnost soudního exekutora. Komorní listy: časopis soudních exekutorů.* 2010, roč. 2, č. 2, s. 5

by o větší či menší část nápadu exekučních případů mohly přijít. V obou případech by tedy byla nutná značná reorganizace.

Skupina exekutorů, kteří se zavedením místní příslušnosti nesouhlasí, a jako reakci na vznik Platformy pro teritorialitu, se zformovali do názorové skupiny „Exekutoři proti teritorialitě.“ Ti dlouhodobě vystupují proti myšlence zavedení systému teritoriality. Zastávají názor, že má být zachováno právo věřitele na výběr soudního exekutora a zachována soutěž exekutorů a že o zavedení teritoriality usilují především malé exekutorské úřady, které si touto změnou chtějí zajistit jistotu nápadu exekučních případů, což by jim zajišťovalo pravidelný příjem peněz.⁵⁴

3.2 Procesní podmínky na straně účastníků exekučního řízení

Účastníci řízení jsou druhou skupinou procesních subjektů. První skupinu, kam patří exekuční soudy, soudní exekutor, soudní znalci, tlumočníci, insolvenční správci či notáři se zaměřením na exekuční soudy jsme si rozebrali v předešlé kapitole. V této kapitole se zaměřím na skupinu druhou, kam patří účastníci exekučního a vykonávacího řízení. Zaměříme se na procesní subjektivitu a procesní způsobilost účastníků řízení a na způsobilost zástupců účastníků řízení.

Zásadním pojmem pro tuto podkapitolu je bezpochyby pojem účastník. Aby mohlo nějaké řízení vůbec existovat, je nutné, aby mělo své účastníky. Osoby, kterým vznikla vzájemná práva a povinnosti, o kterých má soud, popřípadě soudní exekutor, jakožto třetí nezúčastněný subjekt rozhodnout.

Kdo je účastníkem exekučního řízení, upravují obě zákonné úpravy totožně. Dle exekučního řádu jsou účastníky řízení oprávněný a povinný.⁵⁵ Dále může být účastníkem exekučního řízení dle exekučního řádu manžel povinného, pokud je exekucí postihován majetek manžela, nebo majetek, který je ve společném jmění manželů.⁵⁶ Občanský soudní řád, jak již bylo zmíněno, upravuje okruh účastníků stejně. Účastníky vykonávacího řízení jsou oprávněný a povinný.⁵⁷ Stejně tak připouští jako účastníka řízení manžela povinného, pokud je výkonem rozhodnutí postihován jeho majetek, nebo majetek, který je ve společném jmění manželů.⁵⁸

⁵⁴ Proti teritorialitě. O SKUPINĚ. *Proti teritorialitě* [online]. [cit. 2023-11-03]. Dostupné z: <http://www.protiteritorialite.cz/o-skupine-protiteritorialite>

⁵⁵ § 36 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

⁵⁶ § 36 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

⁵⁷ § 255, odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁵⁸ § 255, odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

I zde se zaměřením jak na úpravu obsaženou v občanském soudním řádu, tak na úpravu v exekučním řádu. Je však nutno podotknout, že úprava exekučního řádu není tak obsáhlá a účastníci upravení dle exekučního řádu musí splňovat i obecné podmínky kladené na účastníky civilního řízení ve smyslu hlavy třetí občanského soudního řádu.⁵⁹ Uplatní se tak vztah subsidiarity.

3.2.1 Procesní subjektivita účastníků řízení

Procesní subjektivitou rozumíme způsobilost být účastníkem řízení. Tedy způsobilost být nositelem práv a povinností, které zákon účastníkům přiznává nebo ukládá. Je upravena hned v úvodních ustanoveních první části, hlavy druhé občanského soudního řádu tak, že způsobilost být účastníkem řízení má ten, kdo má právní osobnost, nebo ten, komu ji zákon přiznává.⁶⁰ Vznik a zánik procesní subjektivity je přímo vázán na vznik a zánik jejich právní osobnosti, a to tak, jak je právní osobnost upravena v občanském zákoníku.⁶¹

Procesní subjektivita účastníků je procesní podmínkou, kterou soud musí zkoumat kdykoliv během řízení. Mohou opět nastat dvě situace. V prvním případě se nedostatek procesní subjektivity ukáže již v okamžiku před zahájením řízení. Zde se jedná o nedostatek neodstranitelný. V tomto případě takový nedostatek nelze zhojit, řízení nelze zahájit a musí být podle § 104 odst. 1 občanského soudního řádu zastaveno. Druhý případ nastane, pokud se nedostatek procesní subjektivity objeví až v průběhu řízení. Taková situace může být způsobena například smrtí fyzické osoby, nebo zánikem právnické osoby, která byla účastníkem. Povinným nebo oprávněným. Tady se nejedná o překážku neodstranitelnou, pro kterou by řízení muselo být nutně zastaveno. Nastává zde ale překážka postupu řízení a soud postupuje podle § 107 občanského soudního řádu a realizuje institut změny účastníků neboli institut procesního nástupnictví. Procesní nástupnictví reaguje na situace, kdy se nositel práva nebo povinnosti změnil. Právní úpravu nalezneme v § 107 OSŘ a v § 36, odst. 3, 4, a 5 exekučního řádu.

Důvody, respektive postupy zná zákon dva. Pro tuto práci je důležitý hlavně první ze dvou možných důvodů procesního nástupnictví. Budeme hovořit o takzvané univerzální sukcesi. Jde o kompletní přechod všech práv a povinností

⁵⁹ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 41

⁶⁰ § 19 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁶¹ § 15, odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

z původního účastníka na účastníka nového. To je situace, kdy původní účastník již zahájeného řízení, tedy nositel práv a povinností o kterých se v řízení rozhoduje, zemře nebo v případě právnické osoby zanikne. Tím dochází ke ztrátě způsobilosti být nadále účastníkem řízení. Jak již bylo nastíněno v předešlém odstavci, nastává zde překážka dalšího postupu řízení. Soud musí usnesením rozhodnout, zda je možné v řízení pokračovat s právním nástupcem oprávněného nebo povinného. Pokud by to možné nebylo, soud řízení přeruší.⁶² Pokud umožňuje povaha věci pokračovat v řízení, jsou procesním nástupcem ti, kteří vstoupili do práva nebo povinnosti, popřípadě u právnické osoby ti, kteří po zániku právnické osoby převzali práva a povinnosti, o něž v řízení jde.⁶³ Další podmínku stanoví v § 107, odst. 4 OSŘ a v § 36, odst. 5 exekučního řádu. Tedy že ten, kdo nastupuje do řízení na místo dosavadního oprávněného, musí přijmout stav řízení, jaký je v době jeho nástupu do řízení. Poslední podmínkou je, že proti jinému, než kdo je v rozhodnutí označen jako povinný, nebo ve prospěch jiného, než kdo je označen jako oprávněný, lze nařídit a provést výkon rozhodnutí, jen pokud je prokázáno, že na něj přešla povinnost nebo právo z rozhodnutí. Toto pravidlo shodně upravuje § 256, odst. 1 OSŘ a § 36, odst. 3 exekučního řádu s rozdílem, že exekuční řád slovo rozhodnutí nahrazuje souslovím exekuční titul. Takový přechod povinnosti, nebo přechod či převod práva lze prokázat jen listinou vydanou anebo ověřenou státním orgánem nebo notářem, pokud nevyplývá přímo z právního předpisu. Opět se úprava §256, odst. 2 OSŘ přímo shoduje s úpravou v § 36, odst. 4 exekučního řádu.

Jen ve zkratce, druhému způsobu říkáme singulární sukcese. Jde o převod nebo přechod práv nebo povinností, o které v řízení jde. Dochází k němu bez ztráty procesní subjektivity. Proto se domnívám, že se tento způsob přímo nedotýká prací probírané tematiky a zmiňuji ho jen na okraj a hlavně pro úplnost vysvětlení institutu procesního nástupnictví. Může k němu dojít například pro postoupení smlouvy, postoupení pohledávky a podobně.⁶⁴ Jinak platí obdobné podmínky jako u univerzální sukcese.

⁶² § 107, odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁶³ § 107, odst. 2, 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁶⁴ SVOBODA, Karel; ŠÍNOVÁ, Renáta a HAMULÁKOVÁ, Klára. *Civilní proces*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-279-3., str. 71

3.2.2 Procesní způsobilost účastníků řízení

Další procesní podmínkou na straně účastníků vykonávacího a exekučního řízení je procesní způsobilost. Jde o schopnost a možnost účastníka před soudem samostatně jednat a činit jemu zákonem přiznané úkony. Podstatný rozdíl od procesní subjektivity spočívá v tom, že v případě nedostatku procesní způsobilosti se nejedná o jakýsi „čistý“ předpoklad účastenství. Její nedostatek nemá za následek nemožnost být účastníkem řízení.⁶⁵

Základní právní úpravu nalezneme v občanském soudním řádu, který říká, že každý může před soudem jako účastník samostatně právně jednat v tom rozsahu, v jakém je svéprávný.⁶⁶ Z této úpravy vyplývá, že ne každý, kdo je způsobilý být účastníkem řízení, smí před soudem jednat samostatně. Jestliže účastník samostatně jednat nemůže, musí být zastoupen.⁶⁷

Lze také z úpravy § 20 OSŘ dovodit, že se procesní způsobilost přímo váže na hmotněprávní institut svéprávnosti. Plně svéprávný je účastník, který je zletilý, nebo nabyl svéprávnosti uzavřením sňatku nebo přiznáním svéprávnosti před dovršením zletilosti.⁶⁸ Samostatně může tedy před soudem jednat účastník, který je zletilý (dovršil osmnáctý rok života; §30, odst. 1 občanského zákoníku) nebo nabyl plné svéprávnosti před dovršením zletilosti některým z výše uvedených zákonem stanovených způsobů. Účastník však může být na svéprávnosti omezen. V tom případě může samostatně jednat pouze v rozsahu, v jakém jeho svéprávnost omezena nebyla. V rozsahu omezení svéprávnosti může jednat pouze prostřednictvím zástupce.

Pokud je povinným nebo oprávněným právnická osoba, je úprava procesní způsobilosti atypická. Právnické osoby totiž dle hmotného práva nemají svéprávnost a tedy dle procesního práva ani procesní způsobilost. Jednání za právnickou osobu je upraveno v § 21 občanského soudního řádu. Jednání za právnickou osobu zákonná úprava nezařazuje pod jednání v procesním zastoupení,

⁶⁵ SVOBODA, Karel; ŠÍNOVÁ, Renáta a HAMULÁKOVÁ, Klára. *Civilní proces*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-279-3., str. 61

⁶⁶ § 20, odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁶⁷ JIRSA, J., BERAN, V., HAVLÍČEK, K., JANEK, K., KORBEL, F., MOTTL, T., PAJKO, D., PETR, B., TREBATICÝ, P., VACKOVÁ, M., VANČUROVÁ, K., VOJTEK, P., DOLEŽAL, M., LICHOVNÍK, T., SEDLÁK, V. *Občanský soudní řád, 1. část: Soudcovský komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-7]. ASPI_ID KO99_p2a1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X., k § 20, odst. 1

⁶⁸ § 30, odst. 1 a 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

ale pod zvláštní jednání „za právnickou osobu“.⁶⁹ V § 21, odst. 1 písm. a) – d) občanský soudní řád vyjmenovává, kdo může za právnickou osobu před soudem jednat. Za právnickou osobu nemůže jednat ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy právnické osoby.⁷⁰ Osoby jednající musí své oprávnění prokázat a v téže věci může současně za právnickou osobu jednat pouze jediná osoba.⁷¹ Na tyto osoby se přitom neaplikují ustanovení o procesním zastoupení, ale platí pro ně úprava pro účastníky řízení.

Pod procesní zastoupení nelze podřadit ani jednání státu. Ten před soudem vystupuje prostřednictvím Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových v případech stanovených zvláštním právním předpisem (zde jedná zaměstnanec úřadu pověřený jeho generálním ředitelem) nebo prostřednictvím organizační složky státu příslušné podle zvláštního právního předpisu v ostatních případech (zde jedná jménem státu vedoucí organizační složky státu nebo jím pověřený zaměstnanec působící u této nebo jiné organizační složky státu).⁷²

Stejně tak je tomu u jiných veřejnoprávních korporací, kterými jsou například obce a kraje. Ani zde se nejedná o procesní zastoupení, ale jedná za ně osoba, které je podle zvláštního zákona oprávněna zastupovat je navenek, nebo jejich zaměstnanec, který byl touto osobou pověřen.⁷³

Pro exekuční řízení před soudním exekutorem se v plném rozsahu uplatní právní úprava procesní způsobilosti obsažená § 20, § 21, § 21a a § 21b občanského soudního řádu.⁷⁴

3.2.3 Způsobilost zástupců účastníků řízení

Jak již bylo zmíněno, zastoupené musí být fyzické osoby, které pro nedostatek procesní způsobilosti nemohou před soudem jednat samostatně. Buď jsou zastoupeny v plném rozsahu, nebo v rozsahu ve kterém jsou ve své

⁶⁹ JIRSA, J., BERAN, V., HAVLÍČEK, K., JANEK, K., KORBEL, F., MOTTL, T., PAJKO, D., PETR, B., TREBATICKÝ, P., VACKOVÁ, M., VANČUROVÁ, K., VOJTEK, P., DOLEŽAL, M., LICHOVNÍK, T., SEDLÁK, V. *Občanský soudní řád, 1. část: Soudcovský komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-7]. ASPI_ID KO99_p2a1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X., k § 21, odst. 1

⁷⁰ § 21, odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁷¹ § 21, odst. 5 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁷² § 21a, odst. 1, 2 a 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁷³ § 21b, odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁷⁴ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce. 2.*, aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 43

procesní způsobilosti omezeny. S tím úzce souvisí i procesní způsobilost zástupců účastníků řízení.

Z obecné úpravy občanského soudního řádu vyplývají i pro vykonávací a exekuční řízení 3 druhy procesního zastoupení. V § 22 a § 23 OSŘ je upraveno zastoupení účastníků na základě zákona. V § 24 až § 28a OSŘ je upraveno zastoupení účastníků na základě plné moci. A v § 29 až § 35a upravuje OSŘ zastoupení účastníků na základě rozhodnutí.

3.2.3.1 Zastoupení na základě zákona

Zákonné zastoupení se vztahuje v procesním právu na účastníky řízení, fyzické osoby, které nemohou před soudem jednat samostatně. Ti musí být zastoupeni zákonným zástupcem nebo opatrovníkem.⁷⁵

Zákonným zástupcem musí být zastoupení nezletilí, kteří by měli jednat v řízení, které svým obsahem přesahuje jejich rozumovou a volní vyspělost. Zákonnými zástupci nezletilého jsou podle § 892 občanského zákoníku jeho rodiče. Mimo rodiče mohou být zákonnými zástupci nezletilého dle § 832, odst. 2 občanského zákoníku jeho osvojitelé, kteří vůči němu mají rodičovskou odpovědnost. V poslední řadě může být zákonným zástupcem nezletilého dle § 878, odst. 2 občanského zákoníku poručník, a to v případě, že žádný z rodičů nemá vůči nezletilému rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu nebo je-li výkon rodičovské odpovědnosti obou rodičů pozastaven.

Opatrovníkem je nezletilý zastoupen například v případě, že je jeho svéprávnost omezena a rodiče, jakožto zákonní zástupci, nemohou nezletilého zastupovat z důvodu, že by mohlo dojít ke střetu zájmů mezi nimi a nezletilým. Opatrovníka jmenuje účastníkovi soud v řízení ve věcech opatrovnictví člověka.

Pokud předseda soudu dojde k názoru, že to vyžadují okolnosti případu, může rozhodnout, že fyzická osoba, která není plně svéprávná, musí být v řízení zastoupena svým zákonným zástupcem nebo opatrovníkem, i když jde o věc, v níž by se jinak mohla zastupovat sama.⁷⁶ Toto pravidlo by však nemělo být nadužíváno, byť tomu tak v praxi velmi často bývá. Soud velmi často ke jmenování kolizního

⁷⁵ § 22 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁷⁶ § 23 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

opatrovníka přistupuje, což hájí argumentem, že nemají ke zkoumání individuální míry rozumové a volní vyspělosti nezletilého prostor.⁷⁷

3.2.3.2 *Zastoupení na základě plné moci*

Základní úpravu nalezneme v § 24 odst. 1 OSŘ. Ten stanoví, že účastník řízení se může dát v řízení zastupovat zástupcem, kterého si sám zvolí. Zmocněnci je třeba k zastupování před soudem udělit plnou moc a to buď ústně, nebo do protokolu. Lze udělit plnou moc procesní, nebo plnou moc prostou.⁷⁸ Procesní plná moc je udělena pro celé řízení, kdy je zmocněnec oprávněn za účastníka provádět veškeré úkony, týkající se daného řízení. Prostá plná moc znamená, že je oprávněným zmocněnci uděleno oprávnění činit pouze některé předem stanovené úkony, které jsou v plné moci výslovně uvedeny.⁷⁹ Plnou moc na straně jedné uděluje a stvrzuje svým podpisem zmocnitel, na straně druhé ji svým podpisem přijímá zmocněnec. Podpisy na plné moci musí být úředně ověřeny pouze v případě, stanoví-li tak zákon, nebo o tom rozhodl předseda senátu.⁸⁰ Předložení plné moci, na základě které si účastník zvolil svého zmocněnce, je procesní podmínkou, jejíž nedostatek je odstranitelný.⁸¹

Až na výjimky uvedené v § 26 a § 26a OSŘ může být zvoleným zástupcem jen fyzická osoba a v téže věci může mít účastník řízení zvoleného jen jednoho zástupce. Podle § 28, odst. 2 OSŘ platí pravidlo, že pokud udělí účastník řízení plnou moc jinému zástupci, vypověděl tímto krokem plnou moc zástupci dosavadnímu.⁸² Předložení plné moci, na základě které si účastník zvolil svého zmocněnce, je procesní podmínkou, jejíž nedostatek je odstranitelný.⁸³

Kdo může být zvolen zmocněncem, přímo vyjmenovává občanský soudní řád. V § 25 OSŘ upravuje možnost účastníka zvolit si za svého zmocněnce advokáta. Advokátovi lze udělit pouze plnou moc procesní, tedy plnou moc pro celé řízení.

⁷⁷ SVOBODA, Karel; ŠÍNOVÁ, Renáta a HAMULÁKOVÁ, Klára. *Civilní proces*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-279-3., str. 64

⁷⁸ § 28, odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁷⁹ § 28a, odst. 1 a 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁸⁰ § 28, odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁸¹ SVOBODA, Karel; ŠÍNOVÁ, Renáta a HAMULÁKOVÁ, Klára. *Civilní proces*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-279-3., str. 64

⁸² SVOBODA, Karel; ŠÍNOVÁ, Renáta a HAMULÁKOVÁ, Klára. *Civilní proces*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-279-3., str. 65

⁸³ SVOBODA, Karel; ŠÍNOVÁ, Renáta a HAMULÁKOVÁ, Klára. *Civilní proces*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-279-3., str. 64

V § 25a OSŘ dává možnost účastníkovi zvolit si za svého zmocněnce notáře, který však může účastníka zastupovat pouze v rozsahu svého oprávnění stanoveného zvláštními právními předpisy. I notáři lze udělit pouze procesní plnou moc.

Jako další možnost v § 25b OSŘ umožňuje účastníkovi zvolit si za svého zmocněnce, ovšem pouze v rozsahu oprávnění jemu stanovených zvláštním právním předpisem, patentového zástupce.

V poslední řadě se může účastník řízení na základě § 27, odst. 1 OSŘ dát zastoupit kteroukoliv fyzickou osobou, která je plně svéprávná. Lze v literatuře také narazit na označení „obecný zmocněnec“. Taková osoba musí před soudem jednat pouze osobně. Není jí umožněno nechat se u soudu zastupovat jiným svým zmocněncem. Soud takového zmocněnce dle odstavce 2 nepřipustí, jestliže není obecný zmocněnec zřejmě způsobilý k řádnému zastupování, nebo pokud jako zástupce vystupuje v různých věcech opětovně.

V § 26a upravuje OSŘ případ, kdy může být obec v řízení před soudem zastoupena státem. Za stát před soudem vystupuje Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových. Konkrétně jedná jménem státu za zastoupenou obec zaměstnanec, který je zařazený v Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových a je pověřený přímo jeho generálním ředitelem. V tomto případě lze udělit pouze procesní plnou moc.

3.2.3.3 Zastoupení na základě rozhodnutí

V případech zákonem stanovených určí soud opatrovníka svým rozhodnutím. Jde zde však o opatrovníka dle norem procesních a je třeba jej důkladně rozlišovat od opatrovníka jmenovaného dle práva hmotného, konkrétně dle občanského zákoníku. V případě opatrovníka procesního se má vždy na mysli opatrovník, který je soudem určen pro potřeby řízení před soudem v konkrétním jednom řízení. Pro potřeby této práce řízení vykonávací nebo exekuční. Se skončením řízení jeho funkce zaniká. Právní úprava procesního opatrovníka je obecně upravena v § 29 a následujících občanského soudního řádu s konkrétními úpravami pro jednotlivé typy řízení.

Opatrovníka určí předseda senátu fyzické osobě, která jako účastník řízení nemůže před soudem samostatně jednat v případě, je-li nebezpečí z prodlení.⁸⁴ Opatrovníka také předseda soudu stanoví právnické osobě, která jako účastník řízení nemůže před soudem vystupovat z důvodu, že zde není osoba oprávněná za ni jednat, nebo je sporné, kdo je osobou oprávněnou za ni jednat.⁸⁵ Kdo může být jmenován opatrovníkem, vyjmenovává §29, odst. 4 OSŘ. Mohou jimi být zpravidla osoby blízké, popřípadě jiné vhodné osoby, nebrání-li tomu zvláštní důvody. Dále je možné opatrovníkem jmenovat advokáta, jen v případě, že opatrovníkem nelze jmenovat osobu jinou. Taková situace nastane například v případě, žádná jiná osoba nepřipadá v úvahu, nebo se svým ustanovením nesouhlasí. S výjimkou advokáta, totiž musí osoby stanovené opatrovníkem se svým zvolením souhlasit. Ustanovený opatrovník je ode dne jeho zvolení nejen oprávněn, ale i povinen činit všechny právní úkony, které vyžaduje efektivní ochrana práv zastupované osoby.

O ustanovení opatrovníka rozhoduje soud usnesením, v jehož výroku soud označí zastoupenou osobu a ustanoveného opatrovníka. Může také ve výroku vymezit rozsah opatrovnických práv a povinností a dobu trvání zastoupení. Bez ohledu na soudem stanovenou dobu trvání opatrovnickví, zanikne zastoupení procesním opatrovníkem, pominou-li k němu důvody. Usnesení musí být až na výjimky odůvodněno.⁸⁶

Postavení ustanoveného opatrovníka nebo jiného zástupce před soudem upravuje občanský soudní řád tak, že mají stejné postavení jako zástupce na základě procesní plné moci. Pokud byl opatrovníkem ustanoven advokát, má před soudem stejné postavení jako advokát, kterému účastník řízení udělil plnou moc.⁸⁷

3.2.3.4 Zastoupení účastníků dle exekučního řádu

Exekuční řád ve svém § 36 nijak odlišně zastupování účastníků v exekučním řízení před soudním exekutorem neupravuje. Proto se pro zastupování účastníků subsidiárně užije obecná právní úprava obsažená v § 22 až § 35a občanského soudního řádu.

⁸⁴ § 29, odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁸⁵ § 29, odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁸⁶ JIRSA, J., BERAN, V., HAVLÍČEK, K., JANEK, K., KORBEL, F., MOTTL, T., PAJKO, D., PETR, B., TREBATICÝ, P., VACKOVÁ, M., VANČUROVÁ, K., VOJTEK, P., DOLEŽAL, M., LICHOVNÍK, T., SEDLÁK, V. *Občanský soudní řád, 1. část: Soudcovský komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-7]. ASPI_ID KO99_p2a1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X., k § 29

⁸⁷ § 31, odst. 1 a 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Jedinou specialitu upravuje exekuční řád v situaci, kdy soudní exekutor v rámci své další činnosti může poskytovat právní pomoc oprávněnému nebo povinnému po vydání exekučního titulu, jakož i v souvislosti s exekuční činností a další činností.⁸⁸ O tento úkon může požádat fyzická i právnická osoba jakéhokoliv exekutora, který však nebyl pověřen k provedení předmětného exekučního řízení. To vyplývá z § 29 odst. 1 exekučního řádu, podle kterého je vyloučen z exekučního řízení ten exekutor, jestliže se zřetelem na jeho poměr k věci, účastníkům řízení nebo k jejich zástupcům je tu důvod pochybovat o jeho nepodjatosti.⁸⁹

3.3 Negativní procesní podmínky

Mezi formální předpoklady zahájení vykonávacího řízení dle části šesté občanského soudního řádu nebo exekučního řízení podle exekučního řádu patří i takzvané negativní procesní podmínky. V literatuře se o nich také můžeme dočíst jako o překážkách v řízení. Jak již jejich název naznačuje, jedná se o situace, které nesmí být splněny v okamžiku, kdy soud nebo soudní exekutor rozhoduje ve věci samé.⁹⁰ Aby tedy soud nebo soudní exekutor mohl řízení zahájit, nebo v něm případně pokračovat, nesmí nastat překážka věci pravomocně rozsouzené (*překážka rei iudicate*), nebo překážka věci zahájené (*překážka litispendence*). Byť lze obecně říci, že o obou těchto podmínkách platí výklady o povaze těchto institutů v rámci klasických procesních podmínek nalézacího řízení, ve vztahu k exekučnímu řízení před soudním exekutorem podle úpravy exekučního řádu platí určitá specifika, která budou podrobněji rozebrána v následujících podkapitolách.

3.3.1 Překážka věci pravomocně rozsouzené

Jako první ze dvou negativních procesních podmínek je překážka věci pravomocně rozsouzené, kterou v literatuře často nalezneme pod latinským názvem *rei iudicate*. Obecnou zákonnou úpravu překážky věci pravomocně rozsouzené pro civilní řízení nalezneme v § 159a, odst. 4 občanského soudního řádu. Ten říká, že jakmile bylo o věci pravomocně rozhodnuto, nemůže být v rozsahu závaznosti výroku rozsudku pro účastníky a popřípadě jiné osoby věc projednávána znovu.⁹¹ Dle judikatury Nejvyššího soudu se dá tato překážka definovat jako neodstranitelný

⁸⁸ § 74 odst. 1 písm. a) zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

⁸⁹ § 29 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

⁹⁰ ZAHRADNÍKOVÁ, R. a kol. *Civilní právo procesní*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. 621 s. ISBN 978-80-7380-714-6, s. 206

⁹¹ § 159a, odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

nedostatek procesní podmínky, který má za důsledek zastavení řízení a který nastává v případě, že má být v novém řízení projednána stejná věc.⁹² Důležité je zdůraznit, že pro splnění podmínky věci rozsouzené, tedy aby nebylo možné stejnou věc projednávat znovu, musí rozhodnutí vydané soudem v projednávané věci nabýt právní moci. Co se rozumí rozhodnutím ve „stejně“ nebo „totožně“ věci zákon přímo neřeší. Pro výklad je nutné nahlédnout do judikatury. Ta je v interpretaci tohoto pojmu rozsáhlá, a konstantně vychází z předpokladu, že totožnost věci je dána totožností personální a identitou předmětu řízení. Totožností personální se rozumí řízení vůči stejnému povinnému, podle téhož titulu a na tutéž pohledávku. Dalším zákonným požadavkem spojeným s překážkou věci pravomocně rozsouzené je podmínka, aby soud po celou dobu řízení zkoumal, zda v projednávané věci neexistuje překážka věci pravomocně rozsouzené, jak mu stanovuje § 103 občanského soudního řádu. Pokud by soud došel ke zjištění, že v nově zahájeném řízení je tato negativní podmínka splněna, a zároveň nelze odstranit, řízení zastaví.⁹³

Dá se tedy shrnout, že překážka moci pravomocně rozsouzené, důsledkem které je nemožnost znovu rozhodovat ve věci, jež byla definitivně rozhodnuta pravomocným rozsudkem, nebo jinou formou rozhodnutí, je jednou ze záruk zákonnosti občanského soudního řízení.⁹⁴

Ve vztahu k vykonávacímu řízení dle části šesté OSŘ platí tedy obecná právní úprava jak je popsána výše. Specifika ovšem nastávají v řízení exekučním dle exekučního řádu, a to především ve dvou případech.

Prvním případem je situace, kdy je exekuční řízení soudním exekutorem zastaveno. V exekučním řízení je nutno důkladně a specificky posuzovat, co je to „věc samá“, jinak řečeno to, kdy jednou zastavená exekuce již nemůže probíhat znovu. Věcí samou se v tomto případě rozumí nárok na poskytnutí exekučněprávní ochrany. Nelze však chápat situaci tak, že je-li jednou exekuční řízení zastaveno, zakládá zastavení překážku věci rozsouzené. Ta je založena pouze v případě, že k zastavení exekuce došlo věcnou povahou usnesení soudního exekutora o zastavení exekuce, například byl-li nárok oprávněného promlčen. Naopak

⁹² Usnesení (Rc) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 22.02.2017 sp. zn. 28 Cdo 2319/2016 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-11-8]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁹³ § 104, odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁹⁴ ZAHRADNÍKOVÁ, R. a kol. *Civilní právo procesní*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. 621 s. ISBN 978-80-7380-714-6, s. 206

v případě, že důvod zastavení exekučního řízení byl ryze procesní povahy, překážka věci rozhodnuté dána není, a toto zastavení nebrání oprávněnému se v budoucnu svého nároku domáhat znovu.⁹⁵ Jako příklad této situace si lze představit zastavení exekuce z důvodu, že je povinná osoba nemajetná. Pokud by ovšem v budoucnu majetek nabyla, například výhrou v loterii nebo v dědickém řízení, může oprávněný podat návrh na zahájení exekuce znovu.

Dle judikatury Nejvyššího soudu ČR pravomocné rozhodnutí o zamítnutí dřívějšího exekučního návrhu zakládá překážku věci rozsouzené i v případě, že byl dříve podaný exekuční návrh zamítnut pro existenci některého z obecných důvodů,⁹⁶ pro které nelze pozdější exekuční řízení mezi stejnými účastníky a na základě téhož exekučního titulu vést. Opakované prokazování ze strany exekučního soudu, směrem k exekučním návrhům oprávněné, že jsou dány obecné důvody k zamítnutí exekučního návrhu nebo pro zastavení exekuce, které již byly zjištěny v předchozích řízeních a pro které byl předešlý exekuční návrh pravomocně zamítnut nebo předešlé exekuční řízení pravomocně zastaveno, by bylo značně časově i finanční neekonomické.⁹⁷

Druhým specifíkem v exekučním řízení je, že podmínky exekučního řízení jsou dotčeny překážkou věci pravomocně rozsouzené ve smyslu § 159a odst. 4 OSŘ až okamžikem vydáním exekučního příkazu, nikoliv okamžikem nařízení exekuce.⁹⁸

Naposledy v červenci roku 2023 rozhodl Nejvyšší soud ČR tak, že překážka věci pravomocně rozsouzené v řízení před soudním exekutorem je dána i v případě, že oprávněná osoba podá návrh na zastavení téměř 6 let staré exekuce, na základě kterého soudní exekutor řízení skutečně zastaví a vzápětí oprávněná osoba zahájí exekuční řízení znovu. Soud v tomto zpozoroval ryze účelové jednání oprávněného za účelem zneužití procesní právní úpravy § 2 a § 6 občanského soudního řádu ve snaze vyhnout se důsledkům nové právní úpravy zastavování dlouhodobě neúspěšných exekucí.⁹⁹ V této konkrétní situaci, kdy se oprávněná osoba domáhala

⁹⁵ ŠÍNOVÁ, R., KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, I. a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 359 s., ISBN 978-80-7400-600-5, s. 24

⁹⁶ § 268 odst. 1 písm. a), b), g), a h) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

⁹⁷ Usnesení (Rc) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 13.02.2018 sp. zn. 20 Cdo 4987/2017 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-11-8]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁹⁸ TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Beckovy příručky pro právní praxi. Praha: C.H. Beck, 2006, c2001. ISBN 80-7179-489-9., s. 766

⁹⁹ Novela exekučního řádu provedená zákonem č. 286/2021 Sb., účinná od 1. 1. 2022

nařízení exekuce pro vymožení stejné pohledávky na základě stejného exekučního titulu, jako při řízení, které bylo zastaveno a usnesení o tomto zastavení nabylo právní moci, a nový návrh byl opíráno o totožné skutečnosti, které zde byly v době předcházejícího exekučního řízení, jedná se dle soudu o zneužití práva.¹⁰⁰

3.3.2 Překážka věci zahájené

Jako druhou negativní podmínku řízení jmenuje teorie překážku věci zahájené. Překážka věci zahájené, pro kterou se vžil rovněž latinský název překážka *litispendence*, se stejně jako překážka věci pravomocně rozsouzené vztahuje jak k vykonávacímu řízení dle části šesté OSŘ, tak k exekučnímu řízení před soudním exekutorem dle exekučního řádu. Tato překážka je také promítnutím ústavně zakotvené zásady *ne bis in idem*, neboli ne dvakrát v jedné věci, do civilního procesního řízení.

Základní zákonnou úpravu překážky věci zahájené v civilním soudnictví nalezneme v části třetí občanského soudního řádu, konkrétně pak v §83. Zákon definuje tuto překážku tak, že zahájení řízení brání tomu, aby o téže věci probíhalo u soudu jiné řízení.¹⁰¹ I zde je třeba dodržet totožnost věci. Tentýž nárok vymezený žalobním petitum musí vyplývat ze stejných skutkových tvrzení. Není přitom podstatné, jak žalobce posoudil skutek po právní stránce, a to i za předpokladu, že by tato skutečnost měla vést k různé věcné příslušnosti soudu.¹⁰² Zároveň musí být zachována i totožnost účastníků, přičemž není podstatné, v jakém postavení jednotliví účastníci vystupují. Totožnost účastenství bude tedy zachována i za situace, kdy mají účastníci v jednotlivých řízeních procesní postavení přesně opačné.¹⁰³ Zároveň není podstatné, zda by další řízení mělo probíhat před stejným nebo jiným soudem než řízení původní.

U vykonávacího řízení dle občanského soudního řádu platí o překážce věci zahájené obecné ustanovení dle řízení nalézacího. Jinak je tomu však u úpravy dle exekučního řádu. Již jednou úspěšné podání exekučního návrhu soudnímu

¹⁰⁰ Usnesení (Rc) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 03.07.2023 sp. zn. 20 Cdo 571/2023 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-11-8]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁰¹ § 83, odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

¹⁰² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 2. 2011, sp. zn. 31 Cdo 365/2009, uveřejněné ve sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. RC 68/2011.

¹⁰³ JIRSA, J., BERAN, V., HAVLÍČEK, K., JANEK, K., KORBEL, F., MOTTL, T., PALKO, D., PETR, B., TREBATICÝ, P., VACKOVÁ, M., VANČUROVÁ, K., VOJTEK, P., DOLEŽAL, M., LICHOVNÍK, T., SEDLÁK, V. *Občanský soudní řád, 2. část: Soudcovský komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-5]. ASPI_ID KO99_p2b1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X, k §83 odst. 1

exekutorovi má v praxi za důsledek to, že oprávněný nemůže úspěšně znovu podat exekuční návrh v téže věci.¹⁰⁴ Opětovnému podání exekučního návrhu však nebrání několik situací. Zaprvé situace, kdy byl exekuční návrh odmítnutý nebo zamítnutý. Zadruhé pokud soud udělil exekutorovi pokyn, aby exekuční návrh částečně nebo úplně odmítl, zamítl nebo aby řízení zastavil. A zatřetí, pokud již zahájené exekuční řízení bylo zastaveno pro nemajetnost povinného, popřípadě pro jeho bezvýslednost anebo z podnětu oprávněného. Ve všech výše uvedených případech ovšem platí, že musí být zachována promlčecí lhůta.¹⁰⁵

Dále upravuje exekuční řád nepřímou tuto podmínku v §37 odst. 5. Ne tedy ve smyslu, že již běžící, dříve zahájené řízení znemožňuje zahájení řízení nového. Ale v případech souběhů více exekucí jednoho oprávněného, vůči témuž povinnému u jednoho soudního exekutora. Exekuční řád v §37, odst. 5 upravuje tyto situace tak, že v případě, kdy jeden oprávněný zahájí další řízení proti stejnému povinnému u stejného exekutora dříve, než zanikne oprávnění exekutora k vedení exekuce předchozí, spojuje se nově zahájené řízení s řízením předchozím do společného řízení.¹⁰⁶ V zájmu hospodárnosti nebrání nic exekutorovi, aby věc vyloučil k samostatnému řízení.¹⁰⁷

3.4 Věcné procesní podmínky

Tato skupina podmínek stojí na jakémsi pomezí mezi formálními a věcnými předpoklady. Jedná se o věcné procesní podmínky, které řadíme do skupiny formálních předpokladů zahájení exekučního řízení.

Řadíme sem dva instituty. Zaplacení soudního poplatku, nutno však dodat že povinnost oprávněného uhradit soudní poplatek je vztahována pouze na soudní výkon rozhodnutí před obecnými soudy dle úpravy občanského soudního řádu. Druhou věcnou procesní podmínkou je podání návrhu na zahájení řízení oprávněným a to dle občanského soudního řádu i podle exekučního řádu. Obecně lze říci, že u obou těchto podmínek platí vše, co platí o řízení nalézacím dle občanského soudního řádu. Odlišně však předpisy exekučního řízení před soudním

¹⁰⁴ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 54

¹⁰⁵ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 54

¹⁰⁶ ŠÍNOVÁ, R., KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, I. a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 359 s., ISBN 978-80-7400-600-5, s. 24

¹⁰⁷ § 37, odst. 5 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

exekutorem upravují otázku exekučního návrhu.¹⁰⁸ Z toho důvodu se v této podkapitole o exekučním návrhu zmíním jen okrajově a podrobněji bude rozebrán v následující kapitole.

3.4.1 Zaplacení soudního poplatku

V obecné rovině jsou soudní poplatky upraveny zákonem č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, součástí kterého je i příloha, sazebník poplatků. Soudní poplatky se vybírají za řízení před soudy České republiky, za jednotlivé úkony prováděné v řízení před soudy a za úkony prováděné správou soudů České republiky a za zápisy skutečností do veřejných rejstříků¹⁰⁹ a jsou jednou z položek nákladů řízení před soudy. Osoba, která je povinna poplatek uhradit se dle zákona označuje jako poplatník. Poplatky mohou být uhrazeny na účet soudu, v hotovosti na podatelně soudu nebo vylepením kolkových známek v požadované hodnotě. Vylepením kolků lze poplatek uhradit pouze v případě, že nepřevyšuje částku 5 000 Kč.¹¹⁰ Soudní poplatek je možné uhradit buď ihned po podání návrhu soudu, nebo je možné vyčkat, až soud vydá usnesení o stanovení výše soudního poplatku a uhradit jej na výzvu soudu, v jím stanovené lhůtě. Lhůta bývá určena zpravidla v délce alespoň patnácti dnů.

Tato práce obsahuje podkapitolu o soudních poplatcích z důvodu, že jako ostatní návrhová řízení je i s podáním návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí u obecných soudů spojena povinnost uhradit soudu soudní poplatek. Za návrh na řízení o výkonu rozhodnutí dosahuje stejné výše jako návrh na zahájení běžného občanskoprávního soudního řízení.¹¹¹ Konkrétní výši soudního poplatku za vykonávací řízení je stanovena položkou 21 sazebníku poplatků. Tedy pokud oprávněný podává návrh na zahájení řízení o vymožení peněžitého plnění do 20 000 Kč, činí soudní poplatek 1 000 Kč. Je-li řízením vymáháno peněžité plnění vyšší než 20 000 Kč ale nepřevyšující 40 000 000 Kč, činí poplatek soudu 5 % z této částky. Při peněžitém plnění nad 40 000 000 Kč činí soudní poplatek 2 000 000 Kč a 1 % z částky přesahující 40 000 000 Kč, kdy zároveň platí, že částka

¹⁰⁸ ŠÍNOVÁ, R., KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, I. a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 359 s., ISBN 978-80-7400-600-5, s. 24

¹⁰⁹ § 8 odst. 4 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích

¹¹⁰ § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích

¹¹¹ HAVLÍČEK, K., VOJTEK, P., PETR, B., MÁDR, J., LICHOVNÍK, T., KORBEL, F., BERAN, V., JIRSA, J. *Občanský soudní řád, 4. část: Soudcovský komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-10-24]. ASPI_ID KO99_p2d1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X., k § 261 odst. 1

nad 250 000 000 Kč se nezapočítává. Pokud se v řízení jedná o výkon rozhodnutí ukládající povinnost vyklizením, činí soudní poplatek 3 000 Kč a v ostatních případech 2 000 Kč. Pokud oprávněný podává druhý nebo další návrh na nařízení výkonu rozhodnutí dle stejného exekučního titulu a zároveň proti stejnému účastníku, zaplatí pouze polovinu výše uvedených poplatků, ne však méně než 500 Kč.¹¹²

Následky nezaplacení soudního poplatku upravuje §9 zákona o soudních poplatcích. Pokud nedojde k uhrazení stanoveného poplatku, vyzve soud poplatníka k jeho zaplacení a stanoví mu k tomu lhůtu, alespoň v délce 15 dní. Kratší lhůta k zaplacení může být soudem poskytnuta pouze výjimečně. Pokud poplatník v této lhůtě soudní poplatek neuhradí, soud vykonávací řízení zastaví.¹¹³ O skutečnosti, že v případě nezaplacení poplatku bude řízení zastaveno, je soud povinen poplatníka ve výzvě k uhrazení soudního poplatku poučit.¹¹⁴ K poplatkům uhrazeným po lhůtě splatnosti soud nepřihlíží a poplatky jsou následně vráceny tomu, kdo je soudu uhradil. Poplatková povinnost zanikne dnem, kdy usnesení o zastavení řízení nabyde právní moci.¹¹⁵ Pokud nastane situace, že poplatník na soudním poplatku zaplatí více, než činila poplatková povinnost, vrátí soud přeplatek zpět poplatníkovi.

I v případě návrhu vykonávacího řízení lze uplatnit institut osvobození od soudních poplatků. Jedná se o institut, který míří na sociálně slabší a nemajetné občany, pro které by nemožnost zaplacení soudního poplatku znamenalo odepření možnosti domáhat se ochrany svých práv před soudy České republiky. Cílem osvobození od soudních poplatků je tedy zachovat právo na přístup k soudu, obsažené v Listině základních práv a svobod.¹¹⁶

3.4.2 Existence návrhu na zahájení řízení

Existence návrhu na zahájení řízení podle části šesté občanského soudního řádu (zákon č. 99/1963 Sb.), nebo specifického exekučního návrhu upraveného v §37 exekučního řádu (zákon č. 120/2001 Sb.) je jednou ze základních a nepostradatelných procesních podmínek následujícího vykonávacího řízení. Projevuje se zde v plné svojí podobě dispoziční zásada civilního procesního práva.

¹¹² Příloha zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, sazebník poplatků, položka 21

¹¹³ § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích

¹¹⁴ § 9 odst. 3 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích

¹¹⁵ § 9 odst. 7 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích

¹¹⁶ Čl. 36 odst. 1 zákona č. 2/1993 Sb., Listiny základních práv a svobod

Jedná se striktně o řízení návrhové. Jak podle úpravy občanského soudního řádu, tak podle úpravy exekučního řádu tedy platí pravidlo, že nemůže být vykonávací nebo exekuční řízení zahájeno z moci úřední. Může být zahájeno jen a pouze na základě návrhu oprávněného adresovaného příslušnému soudu nebo soudnímu exekutorovi. Dvě, v současné době, platné úpravy exekucí mají jisté odlišnosti. Proto se postupně zaměřím na oba způsoby nedobrovolného vymožení přiznaných práv. Na návrh na zahájení řízení podle části šesté OSŘ se podíváme v této podkapitole. Jak již bylo zmíněno, exekuční návrh si podrobně rozebereme v kapitole následující.

3.4.2.1 Návrh na zahájení řízení dle OSŘ

Jak je již zmíněno v předešlém odstavci, výkon rozhodnutí u obecného soudu lze zahájit pouze na návrh oprávněné osoby, tedy osoby, které svědčí exekučním titulem přiznané právo.¹¹⁷ Jde tedy o řízení návrhové. Co vše může být exekučními tituly, bude důkladněji rozebráno v následujících kapitolách. Pokud tedy povinný nesplní povinnost dobrovolně, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.¹¹⁸ Byť díkce zákona užívá slovního spojení „...*může oprávněný podat...*“, neznamená to, že bez podaného návrhu bude vykonávací řízení zahájeno z vlastní iniciativy soudu, a to ani v případě, že má být vykonáno rozhodnutí, které bylo vydáno v řízení zahájeném bez návrhu.¹¹⁹ Jedná se o projev toho, že je pouze na vůli oprávněného, zda se svého práva domáhat chce a jakým způsobem a dle jaké úpravy tak případně učiní.

Jak už to tak v právním řádu České republiky bývá, ani v tomto případě výše uvedené neplatí vždy. Zde konkrétně výjimku z pravidla představuje možnost nařídit výkon práva bez návrhu oprávněného, jde-li o výkon rozhodnutí o péči o nezletilé děti, výkon předběžného opatření dle § 400 a následujících a výkon předběžného opatření podle § 452 a následujících zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.¹²⁰

¹¹⁷ § 261, odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

¹¹⁸ § 251, odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

¹¹⁹ HAVLÍČEK, K., VOJTEK, P., PETR, B., MÁDR, J., LICHOVNÍK, T., KORBEL, F., BERAN, V., JIRSA, J. *Občanský soudní řád, 4. část: Soudcovský komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-10-17]. ASPI_ID KO99_p2d1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹²⁰ ŠÍNOVÁ, R., KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, I. a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 359 s., ISBN 978-80-7400-600-5, s.

Zároveň platí, že nestačí pouze podání návrhu k zahájení vykonávacího řízení, ale je vyžadována existence platného návrhu až do okamžiku zahájení řízení. To znamená, že návrh nesmí být oprávněným z jakéhokoliv důvodu vzat zpět. Kdyby k zpětvzetí návrhu ze strany oprávněného došlo, bude v takovém případě řízení zastaveno, a to bez ohledu na stanovisko povinného. Dle usnesení Nejvyššího soudu je totiž řízení o výkon rozhodnutí ovládáno dispoziční zásadou natolik, že je nemyslitelné, aby v něm bylo pokračováno po zpětvzetí návrhu oprávněného jen pro zájem povinného, jelikož zastavení řízení je v tomto případě vždy v zájmu povinného.¹²¹

Návrh se podává písemně, v listinné nebo elektronické podobě prostřednictvím veřejné datové sítě nebo telefaxem.¹²² V případě, že je návrh podán elektronicky nebo telefaxem, musí být do tří dnů doplněn předložením jeho originálu, nebo alternativně písemným podáním stejného znění,¹²³ v obou případech příslušnému soudu. V případě výjimek, ve kterých lze zahájit řízení i bez návrhu, v řízení ve věcech domácího násilí, povolení uzavřít manželství, určení a popření rodičovství a osvojení je možné návrh nadiktovat ústně do protokolu.¹²⁴

Co se týče náležitostí návrhu, musí obsahovat obecné náležitosti podání obsažené v § 42, odst. 4 OSŘ, tedy z něj musí být patrné, kterému soudu je určen, kdo jej činí, které věci se týká a co sleduje, musí být podepsán a datován. Pokud je činěn v listinné podobě, musí být předložen v potřebném počtu stejnopisů a s přílohami tak, aby jeden stejnopis zůstal soudu a každý z účastníků obdržel po jednom. V podobě elektronické se činí pouze jedním podáním, s přílohami rovněž připojenými v elektronické podobě.¹²⁵

Další náležitosti návrhu na zahájení řízení jsou obsaženy v § 261a OSŘ. Mezi ně patří označení oprávněné a povinné osoby, včetně jejího rodného čísla, pokud je oprávněnému známo. Absence rodného čísla povinného v návrhu ovšem nemůže vést k jeho odmítnutí.¹²⁶ Další podstatnou náležitostí návrhu je vymezení

¹²¹ Usnesení (Rc) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 03.05.2005 sp. zn. 20 Cdo 2861/2004 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-10-17]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹²² § 42 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

¹²³ § 42 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

¹²⁴ § 14 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

¹²⁵ § 42 odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

¹²⁶ HAVLÍČEK, K., VOJTEK, P., PETR, B., MÁDR, J., LICHOVNÍK, T., KORBEL, F., BERAN, V., JIRSA, J. *Občanský soudní řád, 4. část: Soudcovský komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-10-21]. ASPI_ID KO99_p2d1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X., k § 261, odst. 1

rozsahu a obsahu povinností, k jejichž splnění je řízení o výkonu rozhodnutí směřováno a určení lhůty k dobrovolnému splnění této povinnosti. Pokud návrh lhůty k plnění neobsahuje, platí vyvratitelná domněnka, že je třeba povinnosti uložené předmětným rozhodnutím plnit do tří dnů, u vyklizení bytu poté do patnácti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Na rozdíl od řízení před soudním exekutorem, kde oprávněný navrhuje pouze provedení exekuce a způsob jejího provedení již je na samotném exekutorovi, návrh dle OSŘ klade na oprávněného nároky větší. Pokud si totiž zvolí cestu výkonu rozhodnutí před soudem, musí sám v návrhu na zahájení řízení vymezit konkrétní způsob výkonu rozhodnutí. Bez návrhu způsobu provedení výkonu rozhodnutí by byl pro soud návrh nedostatečně určitý a jeho absence by vedla k jeho odmítnutí.

Zároveň je třeba k návrhu připojit stejnopis rozhodnutí opatřený potvrzením o jeho vykonatelnosti. Ačkoliv to zákon přímo neupravuje, soudní praxe dospěla k závěru, že stejnopis může být nahrazen úředně či notářsky ověřenou kopií. Potvrzení vykonatelnosti poté provede soud, který ve věci rozhodoval v prvním stupni. Pokud se návrh na výkon rozhodnutí podává přímo soudu, který ve věci rozhodoval v prvním stupni, není třeba stejnopis rozhodnutí k návrhu připojovat.¹²⁷ Těto cesty může oprávněný využít například v případě, že nemá k dispozici stejnopis soudního rozhodnutí s doložkou vykonatelnosti. Zároveň tento soud potvrdí vykonatelnost rozhodnutí přímo na návrhu. Pokud soud, který není příslušný k výkonu rozhodnutí, sám postoupí návrh příslušnému soudu.

V případě, že návrh nesplňuje veškeré potřebné náležitosti, vyzve předseda senátu dle §43 odst. 1 OSŘ oprávněného k opravě nebo doplnění návrhu a určí mu k tomu lhůtu. Zároveň oprávněného poučí jak je třeba doplnění provést a o následcích, pokud tak ve stanovené lhůtě neučiní. Nedoplnění nebo neopravení návrhu má za následek, že soud usnesením návrh na zahájení řízení odmítne.

¹²⁷ § 261, odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

4 Věcné předpoklady exekuce

Pojem věcných předpokladů exekuce si lze na úvod velmi obecně definovat jako podmínky exekučního řízení v užším obsahovém slova smyslu.¹²⁸ Mezi tyto věcné předpoklady řadíme zejména exekuční titul, doložku vykonatelnosti a exekuční návrh.

Pro odlišení od předpokladů formálních, rozebraných v předchozí kapitole, byly formální předpoklady spíše abstraktního charakteru. Na rozdíl od předpokladů věcných podmiňovali spíše existenci a možnost vést řízení o výkonu práva, směřující k přímému zásahu do práv povinného. Naopak věcné předpoklady exekuce lze definovat jako ty předpoklady, které podmiňují samotný výkon (exekuci), jakožto přímý zásah do právní sféry povinného. Doktorka Šínová je ve své knize o civilním procesu a exekučním řízení také označuje jako předpoklady absolutní, jelikož musí existovat vždy, za každých okolností a soud, nebo popřípadě samozřejmě soudní exekutor, k jejich existenci musí přihlížet z moci úřední.

Za další rozdíl se dá označit to, že věcné předpoklady se v předcházejícím nalézacím řízení nebo při postupu oprávněného před samotným výkonem práva do jisté míry zhmotňují. Soud vydá rozhodnutí, kterým se s nabytím právní moci a vykonatelnosti stává exekuční titul. Oprávněná autorita přiloží k rozhodnutí doložku vykonatelnosti. Nebo oprávněný sepíše a doručí exekutorovi návrh na zahájení exekučního řízení. Naznačuje to vlastně i jejich samotný název obsahující slovo „věcné“.

4.1 Exekuční návrh

4.1.1 Obecný úvod k exekučním návrhům

Základním a zcela nepostradatelným předpokladem exekuce je exekuční návrh. Exekuční návrh je také základní procesní úkon oprávněné osoby.¹²⁹ Exekuční řád upravuje toto podání v § 37 - § 39. Obdobou exekučního návrhu je návrh na zahájení vykonávacího řízení podle občanského soudního řádu, který je podrobněji popsán již v předešlé kapitole. Proto se k němu zde již nebudu vracet.

¹²⁸ ŠÍNOVÁ, R., KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, I. a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 359 s., ISBN 978-80-7400-600-5, s. 25

¹²⁹ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 52

Velmi výrazně se zde projevuje dispoziční zásada civilního procesního práva. Důležitost exekučního návrhu spočívá v tom, že je prvotním impulsem pro soudního exekutora k zahájení exekučního řízení. To totiž nemůže být zahájeno, aniž by k tomu oprávněný podal podnět, kterým je právě exekuční návrh.¹³⁰ Řekneme-li to slovy exekučního řádu, exekuční řízení se zahajuje na návrh oprávněného,¹³¹ a to minutou, hodinou a dnem, kdy podaný návrh došel soudnímu exekutorovi.¹³²

Mimo samotné zahájení je dalším silným projevem dispoziční zásady fakt, že záleží pouze na oprávněném, kdy a zda vůbec se rozhodne svá exekučním titulem přiznaná práva prostřednictvím soudního exekutora po povinném vymáhat. Zároveň doručením exekučního návrhu rozhoduje oprávněný o tom, jaký konkrétní exekutor má řízení vést. Platí, že exekuci vede ten exekutor, kterého oprávněný v návrhu označí a kterému je návrh následně doručen.¹³³

Platí rovněž i několik zásad pro případ, že oprávněný podá návrh na zahájení více exekučních řízení u stejného, nebo i různých exekutorů. První zásada upravuje situaci, dojde-li k tomu, že oprávněný podá ve stejné věci exekučních návrhů více, k různým exekutorům. V takovém případě je rozhodující, který exekutor je v rejstříku zahájených exekucí zapsán jako první.¹³⁴ Co je rejstřík zahájených exekucí upravují § 35a a § 35b exekučního řádu. Jako další může nastat situace, že oprávněný, proti stejnému povinnému, podá u více exekutorů, nebo i u stejného exekutora exekuční návrh na zahájení více řízení. V této situaci může exekuční soud na návrh povinného tato řízení spojit k řízení společnému.¹³⁵ O spojení řízení rozhodne exekuční soud usnesením, ve kterém určí, jaký exekutor řízení dále povede.

4.1.2 Aktivní a pasivní legitimace k podání exekučního návrhu

Aktivně legitimovaným k podání exekučního návrhu je oprávněný. Tedy osoba, které svědčí právo, popřípadě osoba, která prokáže, že na ni právo přešlo, nebo bylo převedeno z rozhodnutí podle § 36 odst. 3 exekučního řádu.¹³⁶

¹³⁰ Na rozdíl od úpravy OSŘ, nepřipouští exekuční řád žádné výjimky, kdy lze zahájit řízení bez návrhu.

¹³¹ § 35 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

¹³² § 35 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

¹³³ § 28 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

¹³⁴ § 35 odst. 4 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

¹³⁵ § 37 odst. 6 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

¹³⁶ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 52

Převod či přechod práva lze prokázat pouze listinou vydanou, nebo ověřenou notářem nebo jiným státním orgánem.¹³⁷ Návrh na výkon exekuce může podat i ten, kdo prokáže, že na něho přešlo právo z exekučního titulu.¹³⁸

Pasivně legitimovaným je povinný. Tedy osoba, kterou oprávněný označí v exekučním návrhu jako osobu povinnou, a která dobrovolně neplnila povinnost, kterou ji ukládá pravomocné rozhodnutí soudu nebo jiného státního orgánu.¹³⁹ Povinnost stanovená rozhodnutím může spočívat v povinnosti komisivní (v povinnosti jednat; dát nebo konat), nebo omisivní (v povinnosti nekonat; zdržet se nebo něco strpět).

4.1.3 Zásady a podmínky podání exekučního návrhu

Podání exekučního návrhu aktivně legitimovaným, tedy oprávněnou osobou, je vázáno na vykonatelnost exekučního titulu. Vykonatelnosti nabývá předmětné rozhodnutí nejčastěji uplynutím dobrovolné lhůty k plnění, kterou v rozhodnutí stanoví soudce, takzvané pariční lhůty. Pokud rozhodnutí lhůtu k dobrovolnému plnění neobsahuje, platí dle § 40 odst. 2 exekučního řádu právní domněnka, že povinnosti je třeba plnit do 3 dnů od právní moci rozhodnutí, a jde-li v rozhodnutí o vyklizení bytu, je nutné tak plnit do 15 dnů od právní moci rozhodnutí.

Zároveň platí takzvaná presumpce pravdivosti tvrzení oprávněného. Ta znamená situaci, že soudní exekutor ani exekuční soud nezkoumá tvrzení oprávněného a vychází z tvrzení obsaženého v exekučním titulu.¹⁴⁰ Tedy tvrzení, že je exekuční titul dnem podání exekučního návrhu vykonatelný, popřípadě zda nebylo ze strany povinného dobrovolně plněno.

Exekuční řád kromě podmínky vykonatelnosti exekučního titulu upravuje situace, kdy oprávněný, byť se obecně jedná o osobu aktivně legitimovanou k jeho podání, exekuční návrh podat nemůže. Jde o situace, kdy je exekučním titulem rozhodnutí o péči o nezletilé děti (pokud se tedy nejedná o rozhodnutí o výživném na nezletilé dítě),¹⁴¹ rozhodnutí ve věcech ochrany proti domácímu násilí,

¹³⁷ § 36 odst. 4 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

¹³⁸ § 37 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

¹³⁹ § 37 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

¹⁴⁰ ADAMOVÁ, H., HANÁKOVÁ, V., HRDLIČKA, M., JURÁŠ, M., KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, I., LAVICKÝ, P., ŠTEVČEK, M. *Exekuční řád: Praktický komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-10-21]. ASPI_ID KO120_2001CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁴¹ § 37 odst. 4 písm. a) zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

rozhodnutí orgánů Evropské unie nebo cizí rozhodnutí nebo cizí rozhodčí nález¹⁴² (pokud se nejedná o cizí rozhodnutí, u něhož bylo vydáno prohlášení vykonatelnosti podle přímo použitelného předpisu Evropské unie nebo mezinárodní smlouvy nebo rozhodnutí které je podle přímo použitelného předpisu Evropské unie vykonatelné, aniž je požadováno prohlášení vykonatelnosti nebo cizí rozhodnutí nebo cizí rozhodčí nález, u nichž bylo rozhodnuto o uznání).¹⁴³

4.1.4 Náležitosti exekučního návrhu

Exekuční návrh musí dle § 38 exekučního řádu obsahovat zákonem stanovené, obsahové náležitosti. Ty jsou sice shodné s obecnou úpravou podání podle § 42 odst. 4 OSŘ, jsou ale exekučním řádem stanoveny zvlášť. Tedy musí být v návrhu na zahájení exekučního řízení uveden exekutor, který má exekuci vést spolu s označením sídla jeho exekučního úřadu, musí z něj být patrné, kdo ho činí, které věci se týká a co sleduje a v neposlední řadě musí být podepsán a datován. Nad rámec tohoto musí exekuční návrh obsahovat nezaměnitelné označení obou stran účastníků exekučního řízení. Tedy oprávněného a povinného, popřípadě jejich právních zástupců. Právní či jiné zastoupení není ale dle zákona vyžadováno. Pokud je na straně oprávněných či povinných osob více, musí návrh obsahovat identifikační údaje každého z nich. Pokud se jedná o fyzické osoby, je třeba uvést jméno, příjmení, datum narození nebo rodné číslo a místo jejich trvalého pobytu. Popřípadě jiné údaje, aby osoba nemohla být zaměněna. Pokud se vyskytuje v řízení právnická osoba, je třeba pro její identifikaci uvést její obchodní firmu nebo název spolu s první formou podnikání, sídlo právnické osoby a identifikační číslo.¹⁴⁴

V § 38, odst. 1 exekučního řádu je rovněž uveden velmi podstatný požadavek, že exekuční návrh musí obsahovat označení exekučního titulu, na základě kterého je řízení zahajováno. Musí být rovněž výslovně stanovena povinnost, které se oprávněný po povinném domáhá, a která má být zahájenou exekucí vymožená. Nepostradatelná je také zmínka oprávněného o skutečnosti, zda a popřípadě v jakém rozsahu povinný vymáhanou povinnost splnil. Pokud povinný naopak uloženou povinnost v soudem stanovené lhůtě nesplnil, je třeba v návrhu uvést i tuto skutečnost. Zároveň je třeba uvést důkazy, kterých se oprávněný dovolává.

¹⁴² § 37 odst. 3 písm. a-d) zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

¹⁴³ § 37 odst. 4 písm. b, c,) zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

¹⁴⁴ § 38 odst. 1 písm. b, c,) zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

Zákon rovněž stanoví přílohy, které je nutné připojit, aby byl exekuční návrh kompletní. Nezbytnou podmínkou je připojení originálu exekučního titulu, nebo jeho úředně ověřené kopie. Zároveň je třeba opatřit exekuční titul exequaturem.¹⁴⁵ Tato formální doložka vykonatelnosti je dle judikatury Nejvyššího soudu jednou z podmínek připuštění zahájení exekuce dle exekučního řádu.¹⁴⁶ V případě, že je exekučním titulem notářský nebo exekutorský zápis se svolením k vykonatelnosti, je jako přílohu nutné připojit jejich stejnopis se svolením k vykonatelnosti, nebo alternativně rozhodnutí, které připouští jejich vykonatelnost, nebo rozhodnutí o uznání či osvědčení dle přímo použitelného předpisu Evropské unie.¹⁴⁷

Při podání exekučního návrhu může nastat situace, že ze strany oprávněného nedojde ke splnění všech výše uvedených požadavků, které jsou na exekuční návrh zákonem kladeny. Dále může být podaný exekuční soudním exekutorem, kterému byl exekuční návrh doručen, označen jako nesrozumitelný nebo nedostatečně určitý. Za nesrozumitelný je třeba považovat takový exekuční návrh, z jehož obsahu není zřejmé, zda je toto podání skutečně exekučním návrhem, neb zda je jiným podáním.¹⁴⁸ Takový přezkum provádí exekutor z moci úřední. Soudní exekutor má z moci úřední povinnost zkoumat, zda například exekuční titul vydal oprávněný orgán, zde je takový exekuční titul vykonatelný, zda má sám exekutor oprávnění provést exekuci, a další.¹⁴⁹ V případě, že soudní exekutor takové nedostatky na základě svého zkoumání podaného exekučního návrhu zjistí, vyzve oprávněného k opravě či doplnění exekučního návrhu. Zároveň mu k tomu určí přiměřenou lhůtu. Nejdéle tak provede do patnácti dnů ode dne, kdy mu exekuční návrh došel. Zároveň oprávněného poučí, jak je třeba opravu či doplnění návrhu provést.¹⁵⁰ Výzva oprávněného zároveň musí obsahovat i poučení o procesních následcích v případě, že k opravě či doplnění návrhu v exekutorem stanovené lhůtě nedojde.

¹⁴⁵ ADAMOVÁ, H., HANÁKOVÁ, V., HRDLIČKA, M., JURÁŠ, M., KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, I., LAVICKÝ, P., ŠTEVČEK, M. *Exekuční řád: Praktický komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-10-21]. ASPI_ID KO120_2001CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X., k §38

¹⁴⁶ Usnesení (Rc) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 27.02.2014 sp. zn. 21 Cdo 3846/2013 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-10-21]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁴⁷ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce. 2.*, aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 53

¹⁴⁸ ADAMOVÁ, H., HANÁKOVÁ, V., HRDLIČKA, M., JURÁŠ, M., KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, I., LAVICKÝ, P., ŠTEVČEK, M. *Exekuční řád: Praktický komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-10-21]. ASPI_ID KO120_2001CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X., k §39

¹⁴⁹ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce. 2.*, aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 53

¹⁵⁰ § 39 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

Tedy že nebude možné pro tento nedostatek v řízení pokračovat a soudní exekutor usnesením exekuční návrh odmítne.¹⁵¹ I o tomto možném následku musí být oprávněný podávající návrh řádně poučen. Stejným způsobem, tedy dle § 39 odst. 2 exekučního řádu, by soudní exekutor postupoval v případě, že by k návrhu nebyl připojen exekuční titul.

4.1.5 Přijetí, odmítnutí a zamítnutí exekučního návrhu

Mimo odmítnutí exekučního návrhu pro nesplnění podstatných náležitostí a následném nevyhovění výzvy exekutora k nápravě, mohou nastat další situace, kdy oprávněný se svým návrhem nebude úspěšný. Může také nastat například situace, kdy v prvotní fázi řízení před soudním exekutorem soudní exekutor exekuční návrh zamítne. Bude tak postupovat v případě, že nejsou splněny všechny zákonem stanovené předpoklady pro vedení exekuce a zároveň exekuční návrh nebyl odmítnut.¹⁵² Nejpozději tak učiní podle § 43a odst. 1 exekučního řádu do 15 dnů ode dne doručení na výzvu opraveného nebo doplněného návrhu, popřípadě po připojení exekučního titulu k návrhu soudnímu exekutorovi. Exekutor zastaví řízení usnesením, jestliže jsou k tomu splněny všechny výše uvedené a zákonem stanovené předpoklady.¹⁵³

V případě, že soudní exekutor exekuční návrh odmítá nebo zamítá, musí vždy zároveň rozhodnout o nákladech exekuce. To okrajově vyplývá nejen z exekučního řádu ale především exekutorského tarifu, vedeného jako vyhláška č. 330/2001 Sb. Tam v § 13 odst. 4 nalezneme, že v případě že exekutor odmítá nebo zamítá exekuční návrh, náleží soudnímu exekutorovi náhrada hotových výdajů v paušální částce 200,- Kč.

Jako projev dispoziční zásady v exekučním řízení je bezpochyby i skutečnost, že oprávněný může vzít exekuční návrh částečně, nebo i v celém jeho rozsahu zpět. Zákonou úpravu nám poskytuje § 96 odst. 1 občanského soudního řádu, který se uplatní i na řízení před soudním exekutorem. Exekuční návrh lze vzít zpět až do doby, než je o něm soudním exekutorem pravomocně rozhodnuto. Oprávněný ve svém zpětvzetí uvede obecné náležitosti podání. Tedy označí sebe, jako osobu, která návrh na zpětvzetí činí, uvede exekutora, kterému je návrh

¹⁵¹ § 39 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

¹⁵² ŠÍNOVÁ, R., KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, I. a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 359 s., ISBN 978-80-7400-600-5, s. 25

¹⁵³ § 39 odst. 4 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

adresován, uvede spisovou značku, pod kterou bylo exekuční řízení zahájeno, uvede datum a návrh podepíše. V textu návrhu prohlásí, že označený exekuční návrh bere zpět a z jakého důvodu tak činí. Zpětvzetím exekučního návrhu následně dochází k zastavení exekučního řízení.

4.1.6 Důsledky úspěšně podaného exekučního návrhu

Pokud exekutor shledá exekuční návrh jako úplný, dostatečně určitý, srozumitelný a opodstatněný, do 15 dnů ode dne jeho doručení požádá exekuční soud o pověření nařízení řízení.¹⁵⁴ Exekuční návrh se soudu primárně zasílá na standardizovaném elektronickém formuláři prostřednictvím datové sítě a elektronické aplikace. V případě technických problémů lze alternativně žádost o pověření spolu s návrhem a všemi přílohami soudu zaslat datovou zprávou nebo v listinné podobě poštou.¹⁵⁵

Exekuční soud návrh přezkoumá a jsou-li splněny všechny zákonem stanovené předpoklady, do 15 dnů ode dne doručení žádosti o pověření a nařízení exekuce, pověří exekutora k vedení exekuce.¹⁵⁶ Činí tak na základě a v rozsahu exekučního návrhu podaného oprávněným. Exekutor následně vyrozumí účastníky a další subjekty vedoucí veřejné seznamy a rejstříky o zahájení exekučního řízení.

Pokud by náležitosti splněny nebyly, exekuční soud vydá pokyn exekutorovi, aby exekuční návrh částečně nebo úplně zamítl, a exekuční řízení současně zastavil.¹⁵⁷

4.2 Exekuční titul

4.2.1 Obecný úvod k exekučním titulům

Exekuční titul je druhým fundamentálním předpokladem exekučního řízení. Bez způsobilého exekučního titulu není možné exekuci vést. Jedná se o zákonem určenou listinu, která musí obsahovat zákonem požadované náležitosti a vlastnosti k tomu, aby mohla být podkladem pro exekuční vynucení splnění povinnosti, která je v ní stanovena.¹⁵⁸ Je to tedy listina, která byla soudem vydána v předcházejícím nalézacím řízení. Disponuje jí věřitel, který na základě tohoto titulu může žádat

¹⁵⁴ § 43a odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

¹⁵⁵ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 57

¹⁵⁶ § 43a odst. 3 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

¹⁵⁷ § 43a odst. 6 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

¹⁵⁸ ŠÍNOVÁ, R., KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, I. a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 359 s., ISBN 978-80-7400-600-5, s.

soud, aby nařídil vůči povinnému exekuci. Co vše může být exekučními tituly, upravují ve svých ustanoveních jednotlivé právní úpravy. Odlišný výčet nalezneme v občanském soudním řádu (§ 274), v exekučním řádu (§ 40), ve správním řádu (§ 104) nebo v daňovém řádu (§ 176). Například trestní řád ucelený výčet exekučních titulů neobsahuje, i v něm však nalezneme konkrétní ustanovení o výkonu rozhodnutí vydaných v trestním řízení.

Exekučními tituly jsou zpravidla rozhodnutí soudů, tedy rozsudky, které jsou vydávány primárně v nalézacím civilním soudním řízení. Dále samozřejmě také rozhodnutí vydaná soudem ve zvláštních řízeních soudních dle § 1 odst. 2 zákona o zvláštních řízeních soudních. Není však vyloučeno, aby exekučním titulem byl odsuzující rozsudek nebo trestní příkaz vydaný soudy činných v trestním řízení, pokud je jím vymáhána povinnost nahradit škodu v adhezním řízení nebo jím je postihován majetek. Vyloučen není ani výkon rozhodnutí soudů vydaných ve správním soudnictví.¹⁵⁹ Tato rozhodnutí mohou mít přitom celou řadu forem. Může se jednat o rozsudky, usnesení, platební rozkaz, elektronický platební rozkaz, evropský platební rozkaz, směnečný platební rozkaz, šekový platební rozkaz nebo nález. Z hlediska exekučního řízení není forma rozhodnutí podstatná. Významné je pro účely exekuce to, zda takové rozhodnutí oprávněnému přiznává právo, nebo zavazuje k povinnosti, popřípadě postihuje majetek povinného.¹⁶⁰ Dále mohou být exekučním titulem jiné právní akty, které nejsou rozhodnutími soudu. Jde například o rozhodnutí správních orgánů, rozhodčí nálezy, notářské zápisy, schválené smírčí a jiné dohody, rozhodnutí orgánů EU a další.

4.2.2 Formální a materiální náležitosti exekučních titulů

Jak již bylo zmíněno, aby mohlo být určité rozhodnutí soudu nebo jiný právní akt exekučním titulem, musí splňovat dvě zákonem stanovené podmínky. V první řadě musí rozhodnutí zakládat povinnému dostatečně určité, jasné a srozumitelné povinnosti. V řadě druhé musí rozhodnutí obsahovat zákonem stanovené vlastnosti a obsahové náležitosti. Často se taky dočteme o nutnosti splnění formálních a materiálních předpokladů exekučního titulu.

¹⁵⁹ ZAHRADNÍKOVÁ, R. a kol. *Civilní právo procesní*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. 621 s. ISBN 978-80-7380-714-6, s. 386

¹⁶⁰ *PLATEBNÍ ROZKAZ A DALŠÍ EXEKUČNÍ TITULY*. Online. In: MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. JUSTICE.CZ. C2024. Dostupné z: <https://exekuce.justice.cz/exekucni-titul-2/>. [cit. 2024-02-11].

Pokud by rozhodnutí neobsahovalo jeho zákonem předpokládané formální a materiální náležitosti, nejednalo by se o způsobilý exekuční titul a nemohlo by na základě něho dojít k zahájení exekučního řízení. Nemohlo by tedy být podkladem pro takové řízení. Je-li na základě takto nezpůsobilého exekučního návrhu exekuční řízení i tak nařízeno, musí být v každém stádiu řízení zastaveno.¹⁶¹

Zda dané rozhodnutí obsahuje veškeré potřebné náležitosti je jedním ze základních úkolů soudů a soudních exekutorů při rozhodování o nařízení výkonu rozhodnutí nebo zahájení exekučního řízení. Vedle zkoumání náležitostí je povinností soudu i porovnání exekučního titulu s obsahem exekučního návrhu nebo návrhu na zahájení vykonávacího řízení.

4.2.2.1 Formální náležitosti (vykonatelnost)

Nepostradatelnou vlastností je vykonatelnost takového rozhodnutí. Exekučním titulem může být tedy pouze vykonatelné rozhodnutí soudu nebo jiný vykonatelný právní akt dle jednotlivých zvláštních zákonů. Vykonatelnost se prokazuje doložkou vykonatelnosti, která musí být k rozhodnutí připojena. Kdo, kdy a jak takovou doložku připojí a co musí taková doložka obsahovat, bude podrobněji rozebráno v následující kapitole (viz. kapitola 4.3 *Klauzule vykonatelnosti*). O vykonatelnosti se v literatuře také hovoří jako o tzv. podmínce formální vykonatelnosti.

Kdy ale vykonatelnost exekučních titulů nastává. Základní platnou tezí je, že vykonatelnost rozhodnutí nastává uplynutím lhůty k dobrovolnému plnění. Lhůta k plnění začíná běžet okamžikem, kdy rozhodnutí nabude právní moci.¹⁶² Za situace, kdy soud odsoudí povinného k opakovanému plnění v budoucnu splatných dávek, je třeba je plnit, jakmile se dle výroku rozsudku stanou splatnými.¹⁶³ V tomto případě se lhůta k plnění shoduje s lhůtou splatnosti. Pokud soud rozhodnutím uloží povinnost vyklidit obydlí až po zajištění náhradního bydlení, začíná lhůta k vyklizení běžet až dnem zajištění náhradního bydlení.¹⁶⁴ Vykonatelnost usnesení upravuje § 171 občanského soudního řádu. Dle odstavce 1 lhůta k plnění usnesení začíná běžet od doručení usnesení. Pokud je dle zákona nebo rozhodnutí soudu usnesení vykonatelné až nabytím právní moci,

¹⁶¹ § 268, odst. 1 písm. a) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

¹⁶² § 160, odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

¹⁶³ § 160, odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

¹⁶⁴ § 160, odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

vztahuje se dle odstavce 3 počátek lhůty k plnění právě k okamžiku nabytí právní moci. V případě, kdy má být exekucním titulem platební, elektronický platební nebo směnečný rozkaz, pro lhůtu k plnění platí, že začíná běžet od doručení takového rozhodnutí žalovanému (povinnému). To nalezneme upraveno v § 174 odst. 1 OSŘ (pro platební rozkaz), § 174a, odst. 3 OSŘ (pro elektronický platební rozkaz) a v § 175, odst. 3 OSŘ (pro směnečný rozkaz). Zároveň je lhůta pro plnění shodná se lhůtou pro podání odporu, jakožto opravného prostředku. Obdobná úprava se užije i v případě evropského platebního rozkazu. U toho platí, že je vykonatelný, pokud proti němu nebyl včas podaný odpor.¹⁶⁵

4.2.2.2 *Materiální náležitosti (obsahové)*

Podstatné obsahové náležitosti rozhodnutí způsobilého být exekucním titulem jsou upraveny v občanském soudním řádu. Literatura o nich někdy hovoří také jako o tzv. materiální vykonatelnosti. Výkon rozhodnutí lze nařídít pouze za předpokladu, že dané rozhodnutí obsahuje označení oprávněné a povinné osoby, dále vymezení rozsahu a obsahu ukládaných povinností a musí být určena lhůta k dobrovolnému splnění uložené povinnosti.¹⁶⁶ Pokud by rozhodnutí lhůty ke splnění povinnosti neobsahovalo, platí vyvratitelná domněnka, že je třeba uložené povinnosti splnit do tří dnů, a jde-li o vyklizení bytu, tak do 15 dnů od právní moci rozhodnutí.¹⁶⁷ Ze zákonné definice je patrné, že obsahové náležitosti exekucního titulu vymezují rámec vykonávacího řízení jak po stránce osobní (označení oprávněného a povinného), tak po stránce obsahové (obsah a rozsah vymáhané povinnosti) a po stránce časové (určení lhůt pro splnění ukládané povinnosti).¹⁶⁸ Na obsah a rozsah vymáhané povinnosti jsou kladeny zvlášť náročné požadavky. Uložená povinnost musí být v exekucním titulu stanovena naprosto určitě, jasně a srozumitelně. Nesmí vznikat jakékoliv pochybnosti o jejím obsahu, rozsahu nebo lhůtě k plnění.¹⁶⁹

¹⁶⁵ Čl. 18, odst. 1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu

¹⁶⁶ § 261a, odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

¹⁶⁷ § 261a, odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

¹⁶⁸ HAVLÍČEK, K., VOJTEK, P., PETR, B., MÁDR, J., LICHOVNÍK, T., KORBEL, F., BERAN, V., JIRSA, J. *Občanský soudní řád, 4. část: Soudcovský komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-02-11]. ASPI_ID KO99_p2d1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X., k § 261a, odst. 1

¹⁶⁹ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce. 2.*, aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 38

4.2.3 Exekuční tituly dle občanského soudního řádu

V dalších částech práce se postupně zaměřím na konkrétní typy exekučních titulů, které dle právních úprav lze před soudem nebo soudním exekutorem vykonávat. Jako první se zaměřím na úpravu dle občanského soudního řádu.

Jak bylo již v této práci zmíněno, pokud povinný dobrovolně nesplní to, co mu vykonatelné rozhodnutí ukládá, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.¹⁷⁰ Vykonatelným rozhodnutím se zde rozumí exekuční titul. Hlavním těžištěm exekučních titulů, které vymáhají obecné soudy dle úpravy obsažené v občanském soudním řádu, jsou bezesporu rozhodnutí soudů vydané na základě nalézacího řízení přímo soudy v civilním soudním řízení a dále smíry schválené soudy v občanském civilním řízení. Ty jsou upraveny napříč částí šestou občanského soudního řádu a jejich podobu jsme si již v předešlých kapitolách přiblížili. Mimo tyto rozhodnutí vydaná přímo v civilním soudnictví však soudům náleží povinnost vykonávat i exekuční tituly, které vydal orgán jiný a s jejichž vznikem nemají často vůbec nic společného. Jejich vznik nemohou velmi často ani nijak ovlivnit.¹⁷¹ Občanský soudní řád tedy obsahuje § 274, kde v jeho odstavci 1 v písm. a) až h) nalezneme pozitivní výčet dalších způsobilých exekučních titulů. Výkon těchto do jisté míry odlišných exekučních titulů se nijak zásadně neodlišuje od výkonu exekučních titulů vydaných v civilním soudním řízení. Proto se na ně použije úprava obsažená v § 251 až § 271. Zvláštními exekučními tituly dle § 274 občanského soudního řádu jsou:

a) vykonatelná rozhodnutí soudů a jiných orgánů činných v trestním řízení, pokud přiznávají právo nebo postihují majetek;

Toto ustanovení zakládá oprávněnému možnost, vymáhat ve vykonávacím řízení před obecnými soudy některá rozhodnutí, vydaná trestními soudy a dalšími orgány činnými v trestním řízení. Je však třeba odlišovat, která rozhodnutí v trestních věcech exekučními tituly jsou a které ne. Vykonatelné jsou zejména rozsudky, konkrétně pak jejich výroky, jimiž je rozhodnuto o náhradě škody, nebo pokud je jím postihován majetek povinného.¹⁷² Jedná se zejména o rozhodnutí

¹⁷⁰ § 251, odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

¹⁷¹ HAVLÍČEK, K., VOJTEK, P., PETR, B., MÁDR, J., LICHOVNÍK, T., KORBEL, F., BERAN, V., JIRSA, J. *Občanský soudní řád, 4. část: Soudcovský komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-02-11]. ASPI_ID KO99_p2d1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X., k § 271, odst. 1

¹⁷² Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22.05.2014 sp. zn. 19 Co 444/2013

vydaná trestními soudy podle § 121 písm. a), § 152 a § 156 trestního řádu.¹⁷³ Jako příklad exekučního titulu způsobilého k soudnímu výkonu rozhodnutí si uveďme rozhodnutí soudu (odsuzující rozsudek), kterým byl poškozenému přiznán nárok na náhradu škody podle § 228 trestního řádu. Ta část výroku týkající se povinnosti nahradit škodu bude exekučním titulem.

Aby však tato rozhodnutí splňovala formální podmínky exekučního titulu, musí být vykonatelná. Ačkoliv rozhodnutí trestních soudů v trestním řízení často sama o sobě neobsahují lhůtu k plnění, vykonatelnost těchto rozsudků je výslovně upravována zákonem. Tuto úpravu nalezneme v § 139 trestního řádu. Zde se dočteme, že rozsudek je pravomocný a nestanoví-li trestní řád jinak, je i vykonatelný, jestliže proti němu zákon nepřipouští odvolání, nebo proti němu zákon sice odvolání připouští, ale nebylo podáno včas, nebo se osoby oprávněné podat odvolání této možnosti výslovně vzdali nebo bylo podané odvolání zamítnuto.¹⁷⁴ Vykonatelnost usnesení upravuje § 140 trestního řádu. Usnesení je dle této úpravy pravomocné a vykonatelné, jestliže proti němu zákon nepřipouští stížnost, nebo proti němu zákon stížnost sice připouští, ale nebyla podána včas, nebo se osoby oprávněné podat takovou stížnost této možnosti výslovně vzdaly nebo byla podaná stížnost zamítnuta.¹⁷⁵

Naopak například výroky rozsudků, kterými je soudem vysloven trest spočívající v uložení peněžitého trestu, usnesení o pořádkové pokutě nebo usnesení o náhradě nákladů řízení exekučními tituly vykonatelnými soudním výkonem rozhodnutí nejsou. V těchto případech se postupuje podle úpravy daňového řádu.¹⁷⁶

b) vykonatelná rozhodnutí soudů ve správním soudnictví;

V této skupině exekučních titulů je nutné striktně odlišovat, zda se jedná o exekuční titul způsobilý k soudnímu výkonu rozhodnutí, nebo půjde o správní či daňovou exekuci. Rozhodnutí soudu ve správním soudnictví může být exekučním titulem a tedy podkladem pro soudní výkon rozhodnutí pouze v případě, pokud jím

¹⁷³ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 34

¹⁷⁴ § 139, odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád

¹⁷⁵ § 140, odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád

¹⁷⁶ HAVLÍČEK, K., VOJTEK, P., PETR, B., MÁDR, J., LICHOVNÍK, T., KORBEL, F., BERAN, V., JIRSA, J. *Občanský soudní řád, 4. část: Soudcovský komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-02-11]. ASPI_ID KO99_p2d1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X., k § 271, odst. 1, písm. a)

byla uložena povinnost k plnění.¹⁷⁷ Spadají sem například **platební výměry zdravotních pojišťoven** nebo **platební výměry a výkazy nedoplatků vydávané Českou správou sociálního zabezpečení**.

O exekuční tituly se nebude jednat v případě rozhodnutí, která se vykonávají dle daňového řádu. Tedy například u usnesení o uložení pořádkové pokuty podle § 44 SŘS, u rozhodnutí o uložení povinnosti nahradit státu náklady řízení dle § 60 SŘS a dalších.¹⁷⁸

Problémem při soudním výkonu rozhodnutí vydaných správními orgány je, že ve správních řízeních vystupují jako účastníci řízení správní orgány. Ty však nemají sami o sobě způsobilost být samostatným účastníkem civilního soudního řízení.¹⁷⁹ Platí proto pravidlo, že je-li při výkonu rozhodnutí soudem, vydaného podle správního řádu soudního, uložena povinnost správnímu orgánu, který je orgánem moci výkonné, je povinna ji za stát splnit jeho organizační složka, (povinným je zde stát). A ve druhém případě, je-li povinnost uložena správnímu orgánu, který je orgánem veřejnoprávní korporace, je povinna ji splnit veřejnoprávní korporace (zde je povinným obec nebo kraj).¹⁸⁰ Za stát může dále povinnost splnit fyzická nebo právnická osoba, bylo-li jí svěřeno rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob v oblasti veřejné správy.¹⁸¹

Pokud by o pravidlech obsažených v úpravě § 63 SŘS nebyl účastník řízení řádně poučen, jednalo by se o nedostatek v řízení a v rozhodnutí ve správním soudnictví. Pokud by nepoučený oprávněný mylně uplatňoval svůj nárok například u krajského úřadu, v domnění, že je povinným ke splnění určité povinnosti právě ten, je povinnost soudu dle § 43 občanského soudního řádu vést oprávněného ke správnému označení účastníka.

¹⁷⁷ SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-828-3., k § 274, odst. 1 písm. b)

¹⁷⁸ Tamtéž jako bod 177

¹⁷⁹ HAVLÍČEK, K., VOJTEK, P., PETR, B., MÁDR, J., LICHOVNÍK, T., KORBEL, F., BERAN, V., JIRSA, J. *Občanský soudní řád, 4. část: Soudcovský komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-02-11]. ASPI_ID KO99_p2d1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X., k § 271, odst. 1, písm. b)

¹⁸⁰ § 63 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní

¹⁸¹ SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-828-3., k § 274, odst. 1 písm. b)

c) vykonatelná rozhodnutí rozhodčích komisí a smírů jimi schválených;

Písm. c) § 274, odst. 1 občanského soudního řádu je spíše pozůstatkem dřívější právní úpravy pracovního práva, tedy zákonu č. 65/1965 Sb., zákoníku práce. Rozhodčí komise, které vykonatelná rozhodnutí vydávaly, v minulosti rozhodovaly některé pracovní spory mezi zaměstnavatelem na straně jedné a zaměstnancem na straně druhé.

S přijetím nového zákoníku práce, pod č. 262/2006 Sb., s účinností od 1. 1. 2007 byly tyto rozhodčí komise zrušeny. Ačkoliv již dnes neexistují, jimi vydaná rozhodnutí a schválené smíry, které rozhodčí komise dle původního zákoníku práce před svým zrušením vydaly, účinků nepozbyly. I nadále zůstaly soudně vykonatelnými exekučními tituly.¹⁸²

d) vykonatelná rozhodnutí státních notářství a dohod jimi schválených;

Institut státního notářství rovněž již dnes patří, s trochou nadsázky, do oboru právních dějin. Na základě článku XII zákona č. 264/1992 Sb. byl totiž, mimo dalších změn, s účinností k 1. 1. 1993, zrušen zákon č. 95/1963 Sb., o státním notářství a o řízení před státním notářem (notářský řád) zakotvující právě institut státních notářství.¹⁸³

I přesto, že státní notářství více než 20 let neexistují, rozhodnutí vydaná ještě za doby jejich existence svých účinků nepozbyly a zůstaly i nadále platnými exekučními tituly. To stejné platí i o smírech schválených za doby existence státních notářství. I ty jsou i nadále platnými exekučními tituly.

e) notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti sepsaných podle zvláštního zákona;

Právní úpravu notářských zápisů se svolením k vykonatelnosti nalezneme v § 71a až § 71c zákona č. 358/1992 Sb., notářského řádu.

Hlavní odlišností těchto exekučních titulů je patrná už z jejich samotného označení. Notářský zápis „se svolením vykonatelnosti“ se od ostatních exekučních

¹⁸² HAVLÍČEK, K., VOJTEK, P., PETR, B., MÁDR, J., LICHOVNÍK, T., KORBEL, F., BERAN, V., JIRSA, J. *Občanský soudní řád, 4. část: Soudcovský komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-02-11]. ASPI_ID KO99_p2d1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X., k § 271, odst. 1, písm. c)

¹⁸³ Čl. XII zákona č. 264/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský zákoník, zrušuje zákon o státním notářství a o řízení před státním notářstvím (notářský řád) a mění a doplňují některé další zákony

titulů liší primárně v tom, že není výrazem rozhodovací pravomoci určitého orgánu. Je spíše specifickou formou osvědčeného právního jednání. Účastník, tedy povinný se notářským zápisem zavazuje splnit povinnost v předem konkrétně stanovené lhůtě určitou povinnost vůči oprávněnému. Popřípadě uznává splnění takové povinnosti. Typicky se jedná o peněžitou pohledávku, ale může jít i o jiná nárok zakládající nějakou povinnost. Zároveň se v téže listině sjedná svolení povinného, že pro případ, že svou povinnost řádně ve stanovené lhůtě nesplní, může být pouze na základě tohoto zápisu nařízen výkon rozhodnutí nebo exekuční řízení před soudním exekutorem.¹⁸⁴ Obsahem určitého právního jednání, o kterém je takovýto notářský zápis pořizován, musí být i vedle lhůty pro splnění specifikována výše dluhu.¹⁸⁵

Takovýto notářský zápis může s účastníky sepsat pouze notář. Notářem je fyzická osoba splňující předpoklady dle notářského řádu, kterou stát pověřil notářským úřadem.¹⁸⁶ Notář notářský zápis sepíše na žádost a po vlastní dohodě obou účastníků.

Předpokladem toho, aby obecně notářský zápis mohl být exekučním titulem, musí splňovat formální náležitosti uvedené v § 63, odst. 1 notářského řádu. Musí obsahovat místo, den, měsíc a rok právního jednání; jméno a příjmení notáře a jeho sídlo; označení účastníků, jejich zástupců, svědků, důvěrníků a tlumočnicků; prohlášení účastníků, že jsou způsobilí samostatně právně jednat v rozsahu právního jednání, o kterém je notářský zápis; údaj, že byla ověřena totožnost účastníků, svědků, důvěrníků, tlumočnicků a zástupců účastníků, nebo údaj, že je notář zná osobně, a je-li zástupcem účastníka právnická osoba, údaj o tom, že byla notáři prokázána její existence a totožnost toho, kdo ji zastupuje; obsah právního jednání; údaj o tom, že byl zápis po přečtení účastníky schválen; podpisy účastníků nebo jejich zástupců, svědků, důvěrníků a tlumočnicků; otisk úředního razítka notáře a jeho podpis a popřípadě další náležitosti, stanoví-li tak notářský řád.

Těmito dalšími formálními náležitostmi jsou v případě notářských zápisů se svolením k vykonatelnosti náležitosti stanovené v § 71b odst. 2 a 3 notářského řádu.

¹⁸⁴ HAVLÍČEK, K., VOJTEK, P., PETR, B., MÁDR, J., LICHOVNÍK, T., KORBEL, F., BERAN, V., JIRSA, J. *Občanský soudní řád, 4. část: Soudcovský komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-02-11]. ASPI_ID KO99_p2d1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X., k § 274, odst. 1, písm. e)

¹⁸⁵ § 71a, odst. 1 zákona č. 358/1992 Sb., notářský řád

¹⁸⁶ § 1, odst. 1 zákona č. 358/1992 Sb., notářský řád

Ty musí dle zákona obsahovat také: označení osoby, která se zavázala ke splnění pohledávky nebo jiného nároku (osoby povinné); označení osoby, jejíž pohledávka nebo jiný nárok mají být splněny (osoby oprávněné); skutečnost, na níž se pohledávka nebo jiný nárok zakládá; předmět plnění; dobu plnění a prohlášení povinné osoby o svolení k vykonatelnosti zápisu.¹⁸⁷ Je-li poskytnutí plnění vázáno na splnění podmínky nebo vzájemné povinnosti, může dohoda tyto podmínky obsahovat také. Popřípadě může obsahovat doložení času.¹⁸⁸

Podle judikatury Nejvyššího soudu ČR musí dohoda, která je předmětem notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti obsahovat závazek, který má povinná osoba povinnost splnit až v budoucnu.¹⁸⁹ To nezakládá překážku uzavření dohody, kterou by se povinný zavázal v době po jejím uzavření splnit nárok, který měl vůči oprávněnému plnit již dříve. Dále dle judikatury Nejvyššího soudu není podstatnou náležitostí dohody mezi stranami hmotněprávní základ nároku, k jehož splnění se povinná osoba zavazuje.¹⁹⁰

Do září roku 2012, kdy nabyla účinnosti novela občanského soudního řádu (provedená zákonem č. 396/2012 Sb.) spadaly pod *písm. e)* i exekuční tituly, kterými byly exekutory vydávané exekutorské zápisy se svolením vykonatelnosti. I přesto, že soudním exekutorům byla možnost sepisování takových zápisů odebrána, exekutorské zápisy se svolením vykonatelnosti sepsané do 1. 1. 2013 zůstávají platnými exekučními tituly i dnes.¹⁹¹

f) vykonatelná rozhodnutí a jiné exekuční tituly orgánů veřejné moci;

Pro tuto kategorii je v první řadě typické, že tyto exekuční tituly nejsou rozhodnutími soudu rozhodujících v civilním soudním řízení ani jiných orgánů veřejné moci uvedených v písmenech a) až e) ustanovení § 274, odst. 1 občanského soudního řádu. Nejedná se tedy nikdy o rozsudky, usnesení nebo nějaký z typů

¹⁸⁷ § 71b, odst. 2 zákona č. 358/1992 Sb., notářský řád

¹⁸⁸ § 71b, odst. 3 zákona č. 358/1992 Sb., notářský řád

¹⁸⁹ Usnesení (Rc) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 20.01.2005 sp. zn. 20 Cdo 207/2004 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-21]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁹⁰ Rozsudek (Rc) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 14.04.1999 sp. zn. 21 Cdo 2020/98 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-21]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁹¹ HAVLÍČEK, K., VOJTEK, P., PETR, B., MÁDR, J., LICHOVNÍK, T., KORBEL, F., BERAN, V., JIRSA, J. *Občanský soudní řád, 4. část: Soudcovský komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-02-11]. ASPI_ID KO99_p2d1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X., k § 274, odst. 1, písm. e)

platebního rozkazu. Bude se jednat, jak už zákonná dikce napovídá o *vykonatelné rozhodnutí orgánu veřejné moci*.

Je třeba nejprve definovat, co zákon rozumí pod pojmem orgán veřejné moci. Definici tohoto pojmu v občanském soudním řádu nenalezneme. Nalezneme ji ale v jiných právních předpisech. Nejspíše nejpřesnější definici orgánů veřejné moci nalezneme v zákoně č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a automatické konverzi dokumentů. Ten v § 1, odst. 1 zavádí pojem orgán veřejné moci jako legislativní zkratku pro státní orgány, územní samosprávné celky, fyzické nebo právnické osoby, pokud těmto osobám byla svěřena působnost v oblasti veřejné správy, notáře, soudní exekutory a insolvenční správce.¹⁹² Dále pod tyto orgány mohou spadat například zdravotní pojišťovny, orgány sociálního zabezpečení, státní fondy, Česká televize a Český rozhlas. Komentářová literatura dovozuje, že v souhrnu je za orgány veřejné moci považovat ty orgány, které jsou na základě kteréhokoliv zákona oprávněny autoritativně rozhodovat o individuálních právech a povinnostech fyzických nebo právnických osob.¹⁹³ Za orgán veřejné moci je považován i takový orgán, na který je výkon veřejné moci přenesen, přestože sám o sobě orgánem veřejné moci není.¹⁹⁴

Při posuzování, zda jsou rozhodnutí výše zmíněných orgánů exekucním titulem vymahatelným před soudy, popřípadě soudním exekutorem, je třeba mít vždy na paměti opakovaně zmiňovanou závěrečnou část ustanovení § 274, odst. 1 občanského soudního řádu (část věty za středníkem). Ta vylučuje soudní výkon exekucních titulů, které jsou vykonatelné v daňovém nebo správním řízení.

Jako příklad exekucního titulu spadající pod *písm. f)* si uveďme **rozhodnutí Českého telekomunikačního úřadu** jako výsledek sporu o peněžité plnění na základě ustanovení § 129 zákona č. 127/2002 Sb., o elektronických komunikacích. Tento spor mezi sebou může vést osoba vykonávající komunikační činnost na jedné straně a účastník, popřípadě uživatel na straně druhé. Rozhodnutí takového sporu

¹⁹² § 1, odst. 1 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů

¹⁹³ HAVLÍČEK, K., VOJTEK, P., PETR, B., MÁDR, J., LICHOVNÍK, T., KORBEL, F., BERAN, V., JIRSA, J. *Občanský soudní řád, 4. část: Soudcovský komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-02-11]. ASPI_ID KO99_p2d1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X., k § 274, odst. 1, písm. f)

¹⁹⁴ *PLATEBNÍ ROZKAZ A DALŠÍ EXEKUČNÍ TITULY*. Online. In: MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. JUSTICE.CZ. C 2024. Dostupné z: <https://exekuce.justice.cz/exekucni-titul-2/>. [cit. 2024-02-21].

Českým telekomunikačním úřadem, tedy sporu o peněžité plnění, může být toto rozhodnutí platným exekučním titulem, který je způsobilým k nařízení soudního výkonu rozhodnutí.¹⁹⁵ Je však nutné výše uvedené rozhodnutí striktně odlišovat od rozhodnutí o udělení pokuty za správní delikt, kdy je dle výše uvedeného zákona taková pokuta vybírána a zároveň vykonávána přímo Českým telekomunikačním úřadem, jakožto exekučním správním orgánem pro vymáhání povinností stanovených tímto zákonem.¹⁹⁶ Takové rozhodnutí o udělení pokuty či vyměření poplatku nelze tedy vykonat v rámci soudního vykonávacího řízení.

Dalším exekučním titulem sem spadajícím může být **rozhodnutí o uložení k peněžitému plnění služebním orgánem** dle zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání. Takové rozhodnutí bude exekučním titulem a způsobilým podkladem k podání návrhu soudu na zahájení vykonávacího řízení jen v případě, že povinnost není splněna podle § 152a, odst. 1 výše uvedeného zákona.¹⁹⁷ Tedy ve zkratce, že účastník ve stanovené lhůtě sám uloženou povinnost k peněžitému plnění nesplní. V takovém případě podá návrh na nařízení soudního výkonu rozhodnutí Ministerstvo obrany České republiky.

Poněkud atypickým příkladem exekučního titulu splňující požadavky *písm. f)* může být **usnesení Ústavního soudu ČR**, kterým Ústavní soud může uložit některému účastníkovi nebo vedlejšímu účastníkovi, aby zcela nebo zčásti nahradil jinému účastníkovi nebo vedlejšímu účastníkovi jeho náklady řízení.¹⁹⁸ I toto usnesení může být nabytím vykonatelnosti způsobilým exekučním titulem.

Jako poslední příklad si uvedme **rozhodnutí samosprávných profesních komor**. Jsou jimi například komora advokátní, notářská, lékařská a podobně. Ty jsou na základě jednotlivých zákonů, kterými jsou současně i zřízeny, oprávněny vydávat rozhodnutí o uložení kárného nebo disciplinárního (záleží na úpravě jednotlivých komor) opatření v podobě peněžité pokuty. Jednotlivé zákony zřizující profesní komory neupravují způsob výkonu těchto peněžitých opatření ve správní či daňové exekuci. Z důvodu absence této úpravy jsou tedy v současné době peněžitá opatření profesních komor soudně vykonatelnými exekučními tituly. Na rozdíl od dřívějších úprav je tomu tak nejen v případě, kdy je tato možnost soudního výkonu ve zvláštním zákoně výslovně uvedena,

¹⁹⁵ Tamtéž jako bod 194

¹⁹⁶ Tamtéž jako bod 194

¹⁹⁷ § 152a, odst. 2 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

¹⁹⁸ § 62, odst. 4 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu

ale i tehdy, pokud zákony zřizující danou profesní komoru podobnou úpravu výslovně neobsahují.¹⁹⁹

g) rozhodnutí orgánů Evropských společenství;

Rozhodnutím orgánů Evropského společenství se dle Smlouvy o založení Evropského společenství rozumí především rozsudky Evropského soudního dvora.²⁰⁰ Zároveň je v článku 244 vysloveno pravidlo, že rozsudky Evropského soudního dvora jsou vykonatelné za podmínek stanovených v článku 256 téže smlouvy.

Co se týče Rozhodnutí Rady nebo Komise jako exekučních titulů, stanoví článek 256 Smlouvy o založení Evropského společenství, že pokud tyto rozhodnutí zakládají peněžitý závazek jiným osobám než státům, jsou rovněž podkladem pro výkon rozhodnutí.

Je dáno, že výkon takového rozhodnutí se řídí pravidly stanovenými předpisy občanského procesního práva státu, na jehož území se výkon práva provádí. Doložku vykonatelnosti připojí k rozhodnutí orgán, který k tomu určí vláda daného členského státu. Toto určení dá na vědomí Komisi a Soudnímu dvoru.²⁰¹ Tento orgán se při zkoumání rozhodnutí za účelem připojení doložky vykonatelnosti omezí pouze na ověření pravosti rozhodnutí. Pokud jsou tyto formální náležitosti splněny, může oprávněný v souladu s vnitrostátním předpisem požádat o výkon rozhodnutí příslušný vnitrostátní orgán.²⁰²

Vnitrostátním orgánům do jejich pravomoci spadá i kontrola řádného provedení výkonu práva založeného orgánem Evropského společenství. Pokud by vyšly najevo nedostatky ve vykonávacím řízení, může výkon rozhodnutí Evropský soud zastavit, a to pouze na základě jeho rozhodnutí.

¹⁹⁹ HAVLÍČEK, K., VOJTEK, P., PETR, B., MÁDR, J., LICHOVNÍK, T., KORBEL, F., BERAN, V., JIRSA, J. *Občanský soudní řád, 4. část: Soudcovský komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-02-11]. ASPI_ID KO99_p2d1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X., k § 274, odst. 1, písm. f)

²⁰⁰ Čl. 244 Smlouvy o založení Evropského společenství (konsolidované znění 2002). *EUR-Lex* [online]. c 2024 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/tec_2002/oj

²⁰¹ Čl. 256 Smlouvy o založení Evropského společenství (konsolidované znění 2002). *EUR-Lex* [online]. c 2024 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/tec_2002/oj

²⁰² Tamtéž jako bod 201

Totožně upravuje exekuční tituly vydané orgány Evropského společenství čl. 164 Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii.²⁰³

h) jiná vykonatelná rozhodnutí, schválené smíry a listiny, jejichž soudní výkon připouští zákon.

Tato skupina exekučních titulů představuje jakousi skupinu zbytkovou. Patří sem exekuční tituly, které jsou bezesporu plně způsobilé k tomu být podkladem pro nařízení výkonu rozhodnutí, ale nelze je podřadit pod žádné z výše uvedených písmen § 274 odst. 1 občanského soudního řádu. Tato skupina exekučních titulů je atypická především z důvodu, že možnost jejich soudního výkonu je vždy podmíněna zvláštním právním předpisem. To lze dovodit z formulace zákonného ustanovení „*jejichž soudní výkon připouští zákon*“.²⁰⁴

Pro lepší představu, co mezi takové exekuční tituly patří, uveďme si příklad. Mezi nejčastější tituly sem spadající se řadí **rozhodčí nálezy**. Řeč je jednak o rozhodčích nálezech vydávaných stálými rozhodčími soudy, ale primárně o rozhodčích nálezech vydávaných jednotlivými rozhodci, jejichž právní úpravu nalezneme v zákoně č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů. Pravomoc výkonu rozhodčích nálezů tento zákon upravuje ihned ve svém úvodním ustanovení, kdy říká, že „*tento zákon upravuje výkon rozhodčích nálezů*“.²⁰⁵

Pravomoc rozhodců nebo rozhodčích soudů může být založena pouze rozhodčí smlouvou. Ta určí počet i osoby rozhodců anebo způsob, jak má být počet a osoby rozhodců určeny. Konečný počet rozhodců musí být vždy lichý.²⁰⁶ Tato smlouva je tedy odvislá od vůle účastníků a proto rozhodci či rozhodčí soudy nemohou být považovány za orgány veřejné moci. Z toho vyplývá, že výkon rozhodčích nálezů tedy nemůže spadat pod písm. f) § 274, odst. 1 občanského soudního řádu.

Exekučním titulem je v případě rozhodčího řízení, rozhodci nebo rozhodčím soudem pravomocný a vykonatelný rozhodčí nález. Rozhodčí nález je jedna

²⁰³ Čl. 164 Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii (konsolidované znění). *EUR-Lex* [online]. c 2024 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/tec_2002/oj

²⁰⁴ § 274, odst. 1 písm. h) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

²⁰⁵ § 1 písm. c) zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů

²⁰⁶ § 7, odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů

z forem rozhodnutí, jehož právní mocí končí rozhodčí řízení.²⁰⁷ Rozhodčí nález musí být vždy usnesen většinou rozhodců, vyhotoven písemně a alespoň většinou rozhodců musí být podepsán. Výrok takového nálezu musí být určitý.²⁰⁸ Nedohodli-li se strany, že odůvodnění není potřeba, musí být odůvodněn.²⁰⁹

Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů neobsahuje konkrétní ustanovení a tedy ani úpravu o vykonatelnosti rozhodčího nálezu. Platí tedy, že se uplatní obecná pravidla obsažená v občanském soudním řádu. To lze dovodit z ustanovení § 30 zákona o rozhodčím řízení, který upravuje občanský soudní řád jako subsidiární právní úpravu, která se použije přiměřeně, nestanoví-li zákon jinak.

Nezbytným požadavkem toho, aby byl rozhodčí nález exekučním titulem, je založení pravomoci zvoleného rozhodce. Tuto pravomoc zakládají stranami sjednání, rozhodčí smlouvy. Tento požadavek zdůrazňuje i rozsáhlá judikatura Nejvyššího i Ústavního soudu České republiky. Judikatura opakovaně zdůrazňuje, že podmínkou pro to, aby byl majetkový spor vyňat z pravomoci soudů a mohl být projednán a rozhodnut v rozhodčím řízení je právě existence rozhodčí smlouvy. Pokud by taková rozhodčí smlouva mezi stranami sporu uzavřena nebyla, nebyl by vydaný rozhodčí nález způsobilým exekučním titulem. A to ani v případě, že by povinný nedostatek spočívající v neexistenci rozhodčí smlouvy nenamítl.²¹⁰ Návrh na výkon rozhodčího nálezu vydaného bez sjednané rozhodčí smlouvy není možný. Soud by návrh na nařízení výkonu takového rozhodčího nálezu zamítl. Stejně by postupoval i v případě, že by rozhodčí smlouva sice sjednána byla, ale neobsahovala by přímé určení rozhodce pro daný případ, nebo by případně neobsahovala způsob jeho určení. Tedy situace, kdy by se výběr rozhodce neuskutečnil podle transparentních pravidel § 7, odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.²¹¹ V takovém případě by rozhodčí smlouva byla neplatná.

Požadavkem současné judikatury ve spojení s rozhodčími nálezy je i prosazovaný princip, že exekuční soud je povinen výkon rozhodnutí nebo exekuci

²⁰⁷ § 23 písm. a) zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů

²⁰⁸ § 25, odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů

²⁰⁹ § 25, odst. 2 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů

²¹⁰ Usnesení (Rc) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 28.07.2011 sp. zn. 20 Cdo 2227/2011 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-20]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

²¹¹ Usnesení (Rc) Nejvyšší soud ČR - velký senát ze dne 10.07.2013 sp. zn. 31 Cdo 958/2012 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-20]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

zastavit podle § 268, odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu, jestliže by výkon práva obsaženého v rozhodčím nálezů vedl ke zjevné nespravedlnosti, nebo by dokonce byl v rozporu s principy právního státu.²¹²

Vedle rozhodčích nálezů vydaných na území České republiky, mohou být exekučním titulem i zahraniční rozhodčí nálezy. Tato možnost je ovšem podmíněna zohledněním úpravy části sedmé zákona o mezinárodním právu soukromém (zákon č. 91/2012 Sb.) a Úmluvy o uznání cizích rozhodčích nálezů (uveřejněná ve sbírce pod č. 74/1959 Sb.) Dle zákona o mezinárodním právu soukromém bude rozhodčí nález vydaný v cizím státě uznán a vykonán jako český rozhodčí nález, je-li zaručena vzájemnost. Ta se zaručuje v případě, že cizí stát prohlašuje všeobecně cizí rozhodčí nálezy za vykonatelné rovněž za podmínky vzájemnosti.²¹³

V minulosti se do této skupiny exekučních titulů spadaly i platební výměry a výkazy nedoplatků dle zákona č. 280/2009 Sb. daňového řádu vydávané ve věcech všeobecného zdravotního pojištění. Z důvodu, že lze i tyto tituly již nyní vykonat ve správním řízení, v soudním vykonávacím řízení již vykonávány být nemohou.²¹⁴

Ačkoliv nám ve většině svého znění poskytuje ustanovení § 274 občanského soudního řádu pozitivní vyjmenování způsobilých exekučních titulů, je nutné věnovat pozornost i jeho závěrečné části. Ta totiž obsahuje vymezení negativní: „... s výjimkou titulu, který se vykonává ve správním nebo daňovém řízení“. Dle komentářové literatury je nutné toto negativní vymezení vykládat tak, že dopadá na veškeré výše uvedené exekuční tituly, které jsou vykonatelné podle jednoho ze dvou veřejnoprávních procesních kodexů, tedy podle správního nebo daňového řádu.²¹⁵ V těchto případech již nejsou oprávněny výkon rozhodnutí nařizovat a provádět soudy. Kompetence přechází na orgány veřejné moci. Orgány veřejné moci vykonávají svá rozhodnutí samy. Případně, povoluje-li to zákon,

²¹² KASÍKOVÁ, Martina. *Exekuční řád: komentář*. 5. vydání. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-855-9., k § 40, odst. 1, písm. c)

²¹³ § 120 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém

²¹⁴ HAVLÍČEK, K., VOJTEK, P., PETR, B., MÁDR, J., LICHOVNÍK, T., KORBEL, F., BERAN, V., JIRSA, J. *Občanský soudní řád, 4. část: Soudcovský komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-02-11]. ASPI_ID KO99_p2d1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X., k § 274, odst. 1, písm. h)

²¹⁵ HAVLÍČEK, K., VOJTEK, P., PETR, B., MÁDR, J., LICHOVNÍK, T., KORBEL, F., BERAN, V., JIRSA, J. *Občanský soudní řád, 4. část: Soudcovský komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-02-11]. ASPI_ID KO99_p2d1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X., k § 274, odst. 1

mohou být tato rozhodnutí vykonána před soudním exekutorem. Specifika daňové a správní exekuce budou přiblíženy v následujících kapitolách.²¹⁶

4.2.4 Exekuční tituly dle exekučního řádu

Druhý dominantní právní předpis, který obsahuje taxativní výčet exekučních titulů je exekuční řád. Co je exekučním titulem a jaké jsou jeho náležitosti, bylo již podrobně popsáno v předešlých kapitolách. Proto jen stručně pro odlišení a zdůraznění rozdílů proti předešlé kapitole. Stejně jako v občanském soudním řádu představuje exekuční titul základní listinu a nezbytnou podmínku k zahájení exekučního řízení.²¹⁷ Rozdíl je v tom, že se na základě exekučních titulů podle exekučního řádu nezahajuje soudní výkon rozhodnutí, ale exekuční řízení vedené soudním exekutorem.

Další, opravdu velmi podstatnou odlišností od vykonávacího řízení podle části šesté občanského soudního řádu je, že v exekučním řízení podle úpravy exekučního řádu není překážkou, aby byly exekučními tituly i takové tituly, které jsou vykonatelné ve správním nebo daňovém řízení.²¹⁸

Exekuční řád obsahuje výčet exekučních titulů v § 40. Komentářová literatura k exekučnímu řádu tento výčet označuje za výčet demonstrativní, jelikož je připuštěno teoretické rozšíření okruhu exekučních titulů prostřednictvím v budoucnu přijatých zákonů.²¹⁹ Ačkoliv výčet exekučních titulů dle ustanovení § 40, odst. 1 exekučního řádu není doslovně shodné s ustanovením § 274 občanského soudního řádu, je teoretickým výkladem dovozováno, že okruh exekučních titulů je dle obou právních úprav totožný.²²⁰ Přesto se v této kapitole zaměřím na drobné odlišnosti úpravy exekučního řádu. Pokud výrazné odchylky mezi dvěma úpravami nejsou, z důvodu hospodárnosti bude odkázáno na zpracování pojmu v předešlé kapitole. Dle § 40 odst. 1 exekučního řádu jsou exekučními tituly zejména:

²¹⁶ Viz kapitoly 5.2.5 a 5.2.6

²¹⁷ Usnesení (Rc) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 26.10.2011 sp. zn. 20 Cdo 4909/2010 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-25]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

²¹⁸ ŠÍNOVÁ, R., KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, I. a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 359 s., ISBN 978-80-7400-600-5, s. 28

²¹⁹ SVOBODA, Karel. *Exekuční řád: komentář*. Beckovy komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-863-4, k § 40

²²⁰ KASÍKOVÁ, Martina. *Exekuční řád: komentář*. 5. vydání. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-855-9., k § 40

a) vykonatelné rozhodnutí soudu nebo exekutora, pokud přiznává právo, zavazuje k povinnosti nebo postihuje majetek;

Pod *písm. a)* § 40, odst. 1 exekučního řádu spadají v první řadě vykonatelná rozhodnutí vydávaná v civilním soudnictví mající formu rozsudku, usnesení a různé formy platebních rozkazů. Tedy rozhodnutí vydaná v nalézacím řízení podle části třetí občanského soudního řádu nebo alternativně podle části třetí soudního řádu správního.²²¹ Spadají sem rovněž vykonatelná rozhodnutí vydaná podle části druhé občanského soudního řádu. Ty vznikají v rámci činnosti před zahájením samotného civilního řízení. Jedná se například o usnesení o schválení předběžného opatření nebo usnesení o schválení smíru. V neposlední řadě sem lze zahrnout i rozhodnutí o řádných a mimořádných prostředcích podle části čtvrté občanského soudního řádu.

Mimo vykonatelná rozhodnutí soudu přiznává *písm. a)* postavení exekučního titulu i rozhodnutím soudního exekutora. Jedná se tedy o exekuční tituly vydané právě soudním exekutorem v rámci jeho pravomoci podle úpravy exekučního řádu.²²² Jako typický příklad si lze uvést rozhodnutí soudního exekutora, mající formu usnesení, o nákladech exekuce podle § 89 exekučního řádu. Je zde třeba však odlišit příkaz k úhradě nákladů exekuce. Ten totiž dle judikatury samostatným exekučním titulem není a nemůže být tedy podkladem pro zahájení jiného exekučního řízení. Na základě takového příkazu k úhradě může soudní exekutor náklady exekuce vymoci pouze v řízení, ve kterém byl příkaz vydán.²²³

Rovněž sem spadají exekuční tituly, které dle úpravy občanského soudního řádu spadají pod ustanovení § 274, odst. 1, *písm. b)*, tedy vykonatelná rozhodnutí soudů vydaná různými orgány státní správy ve správním řízení. Ty jsou podrobněji rozebrány v předešlé kapitole.²²⁴

²²¹ SVOBODA, Karel. *Exekuční řád: komentář*. Beckovy komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-863-4., k § 40 odst. 1 *písm. a)*

²²² Tamtéž jako bod 221

²²³ Usnesení (Rc) Krajský soud v Hradci Králové ze dne 07.01.2011 sp. zn. 17 Co 488/2010 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-25]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

²²⁴ Viz. kapitola 5.2.3 Exekuční tituly dle občanského soudního řádu; *b) vykonatelná rozhodnutí soudů ve správním soudnictví*;

b) vykonatelné rozhodnutí soudu a jiného orgánu činného v trestním řízení, pokud přiznává právo nebo postihuje majetek;

Obsah a úprava skupiny exekučních titulů upravených rozebíraným ustanovením exekučního řádu se přímo shoduje s úpravou vykonatelných rozhodnutí soudu a jiných orgánů činných v trestním řízení podle občanského soudního řádu. I zde je tímto ustanovením založena možnost oprávněného vymáhat před soudním exekutorem práva uložená rozhodnutími soudů a dalších orgánů činných v trestním řízení.

V exekučním řízení lze obecně vymáhat taková rozhodnutí vydaná v trestním řízení, která přiznávají právo oprávněnému nebo postihují majetek povinného. Konkrétně se pak jedná o výroky rozsudků trestních soudů, ukládající povinnost k náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích, nebo o vydání bezdůvodného obohacení podle ustanovení § 121 písm. a) trestního řádu.²²⁵ Vykonatelnost takovýchto rozhodnutí, ačkoliv není přímo stanovena v jednotlivých rozsudcích, lze dovodit ze znění § 139 trestního řádu. Ten je již konkrétně rozebrán v kapitole pojednávající o exekučních titulech podle § 274, odst. 1 písm. a).

Dále jsou před soudním exekutorem vykonatelná rozhodnutí dle § 152 a § 156 trestního řádu²²⁶, kterými je rozhodnuto o nákladech trestního řízení²²⁷ a o náhradě nákladů spojených s účastí poškozeného v trestním řízení.²²⁸ Tato rozhodnutí mívají formu usnesení a jejich vykonatelnost lze dovodit z ustanovení § 140 trestního řádu. Znění tohoto paragrafu je již podrobně rozebráno v kapitole pojednávající o exekučních titulech podle § 274, odst. 1 písm. a).

Je třeba pro úplnost zmínit, že rozhodnutí orgánu činných v trestním řízení, vydávaná podle § 79 a následujících trestního řádu, upravujících odebrání věci a podle § 345 a následujících trestního řádu upravujících propadnutí majetku, propadnutí věci nebo propadnutí náhradní hodnoty za exekuční tituly vykonatelné v exekučním řízení podle úpravy exekučního řádu považovat nelze. A to, i když postihují majetek.²²⁹ Výkon těchto rozhodnutí úprava trestního procesního práva

²²⁵ KASÍKOVÁ, Martina. *Exekuční řád: komentář*. 5. vydání. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-855-9., k § 40, odst. 1, písm. b)

²²⁶ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 34

²²⁷ § 152 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád

²²⁸ § 156 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád

²²⁹ KASÍKOVÁ, Martina. *Exekuční řád: komentář*. 5. vydání. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-855-9., k § 40, odst. 1, písm. b)

totiž svěřuje do rukou policie nebo do rukou organizačních složek státu, které jsou k tomu příslušné a mohou s takto nabytým majetkem hospodařit.

c) vykonatelný rozhodčí nález;

Na rozdíl od úpravy podle občanského soudního řádu věnuje exekuční řád rozhodčím nálezům ve svém výčtu exekučních titulů samostatnou příčku. Rozhodčí nálezy, jakožto výsledek jedné z možností alternativního řešení sporů, jsou tedy i podle úpravy exekučního řádu vykonatelnými exekučními tituly. Rozhodčí tituly, které jsou následně exekučními tituly, mohou být vydávané před stálými rozhodčími soudy (například Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky) nebo jednotlivými rozhodci dle § 23 zákona o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů.

Podmínky vykonatelnosti exekučních titulů dle exekučního řádu jsou jinak stejné jako pro soudní výkon rozhodnutí. Na detailnější zpracování rozhodčích nálezů tedy odkazuji na kapitolu exekučních titulů podle občanského soudního řádu, kde se problematice rozhodčích nálezů věnuji podrobně.²³⁰ Zmiňovaná kapitola detailně rozebírá potřebné náležitosti, požadovaný postup vydávání, judikaturu a vše, co je třeba, aby byl rozhodčí nález vykonatelným rozhodnutím.

Je třeba však upozornit, že pro účely této kapitoly se bude jednat o požadavky pro zahájení exekučního řízení před soudním exekutorem, nebo o požadavky pro zahájení soudního výkonu rozhodnutí.

d) notářský zápis se svolením k vykonatelnosti sepsaný podle zvláštního právního předpisu;

Pod písm. d) § 40, odst. 1 exekučního řádu spadají notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti, ostatně jak je již patrné z názvu této skupiny exekučních návrhů. Jejich primární právní úpravu nalezneme v § 71a až § 71c zákona č. 358/1992 Sb., notářského řádu.

Ovšem stejně jako u písm. c) platí, že úprava a podmínky pro exekuční řízení je totožný jako pro soudní výkon rozhodnutí. Proto, aby nebylo zbytečně opakováno, co již bylo řečeno v předešlé kapitole, dovolím si odkázat na detailnější

²³⁰ Viz kapitola 5.2.3 Exekuční tituly dle občanského soudního řádu; h) jiná vykonatelná rozhodnutí, schválené smíry a listiny, jejichž soudní výkon připouští zákon.

rozebrání problematiky na kapitulu o exekučních titulech podle úpravy občanského soudního řádu.²³¹

Mimo notářských zápisů do této skupiny exekučních titulů spadají rovněž exekuční zápisy s povolením vykonatelnosti, které byly sepsané do 31. 12. 2012.²³² Toto časové ohraničení platí z důvodu, že ke konci kalendářního roku 2012 byla soudním exekutorům možnost sepisování těchto zápisů odebrána.²³³ I přesto exekutorské zápisy se svolením vykonatelnosti sepsané do tohoto data status platného exekučního titulu nepozbyly a zůstávají platnými exekučními tituly i dnes.

e) vykonatelné rozhodnutí a jiný exekuční titul orgánu veřejné moci;

Další širokou oblastí, kde vznikají vykonatelná rozhodnutí, která mohou být následně exekučními tituly dle exekučního řádu, je správní řízení u orgánů veřejné moci. Co se rozumí pojmem orgány veřejné moci, je již rovněž podrobněji rozebráno v kapitole o exekučních titulech dle občanského soudního řádu.

V této skupině exekučních titulů se nejvýrazněji promítne odlišnost úpravy občanského soudního a exekučního řádu exekučních titulů spočívající v tom, že podle exekučního řádu může být exekučním titulem i rozhodnutí vymahatelné v daňové nebo správní exekuci. To dle úpravy občanského soudního řádu možné není. Z tohoto důvodu je skupina vykonatelných rozhodnutí a jiných exekučních titulů orgánů veřejné moci dle exekučního řádu nesrovnatelně širší.

Množství zde zahrnutých exekučních titulů je tedy velmi obsáhlé a tvoří značnou část exekučních titulů vymáhaných v exekučních řízeních před soudními exekutory.²³⁴ Z důvodu značné obsáhlosti a rozmanitosti exekučních titulů sem patřících se zaměřím spíše na jejich demonstrativní výčet, než na detailnější rozebrání jednotlivých titulů.

V první řadě do této skupiny exekučních titulů obecně spadají rozhodnutí správních orgánů, která jsou vydávána podle správního řádu. Vykonatelnost takovýchto rozhodnutí lze dovodit z § 74 správního řádu. Ten nám říká,

²³¹ Viz kapitola 5.2.3 Exekuční tituly dle občanského soudního řádu; e) *notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti sepsaných podle zvláštního zákona*;

²³² SVOBODA, Karel. *Exekuční řád: komentář*. Beckovy komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-863-4. k § 40, odst. 1, písm. d)

²³³ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 36

²³⁴ KASÍKOVÁ, Martina. *Exekuční řád: komentář*. 5. vydání. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-855-9., k § 40, odst. 1, písm. e)

že rozhodnutí je vykonatelné nabytím právní moci, popřípadě pozdějším dnem, který je v jeho výrokové části uveden.²³⁵ Zároveň je takové rozhodnutí předběžně vykonatelné tehdy, jestliže odvolání proti němu nemá odkladný účinek. Ve druhém odstavci je upravena vykonatelnost rozhodnutí ukládajícího povinnost k plnění. To je vykonatelné, je-li pravomocné a uplynula-li lhůta ke splnění povinnosti.²³⁶ Vykonatelnost těchto exekučních titulů lze dále dovodit z § 104 správního řádu, který vyjmenovává exekuční tituly a § 105, odst. 2 správního řádu, který upravuje, u koho se exekuční titul uplatňuje.²³⁷

Dále sem spadají rozhodnutí vykonatelná podle § 175 odst. 1 daňového řádu. Ten upravuje vymáhání nedoplatků na daních tak, že správce daně může vymáhat nedoplatek daňovou exekucí, nebo může nedoplatek zabezpečit vymáháním prostřednictvím soudního exekutora.²³⁸

Také sem řadíme rozhodnutí vydané na základě dalších zákonů. Například podle zákona č. 250/2016 Sb., přestupkového zákona, popřípadě i na základě předešlé právní úpravy přestupků, tedy zákona č. 200/1990 Sb. U původní právní úpravy přestupků budou exekučním titulem rozhodnutí vydané v blokovém řízení.

Dalším rozhodnutím spadajícím do této skupiny budou rozhodnutí Českého telekomunikačního úřadu a rozhodnutí o uložení k peněžitému plnění služebním orgánem, která jsou již podrobněji rozebrána v předešlé kapitole.²³⁹

Exekučním titulem spadajícím pod *písm. e)* § 40, odst. 1 exekučního řádu je také rozhodnutí České školní inspekce o uložení pokuty za přestupek fyzické osobě odpovědné za přijetí nebo splnění opatření k odstranění nedostatků zjištěných při inspekční činnosti.²⁴⁰

Jako poslední příklad si uveďme soudními exekutory velmi hojně vymáhané exekuční tituly v podobě platebních výměrů zdravotních pojišťoven vydávaných podle § 52, odst. 1 zákona o veřejném zdravotním pojištění. Stejně tak jako

²³⁵ § 74, odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád

²³⁶ § 74, odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád

²³⁷ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 36

²³⁸ § 175, odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád

²³⁹ Viz kapitola 5.2.3 Exekuční tituly dle občanského soudního řádu; *f) vykonatelná rozhodnutí a jiné exekuční tituly orgánů veřejné moci;*

²⁴⁰ KASÍKOVÁ, Martina. *Exekuční řád: komentář*. 5. vydání. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-855-9., k § 40, odst. 1, písm. e)

rozhodnutí (§ 54), platební výměry (§ 104f) a výkazy nedoplatků (§ 104g) podle zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.²⁴¹

f) jiná vykonatelná rozhodnutí a schválené smíry a listiny, jejichž výkon připouští zákon.

Pod *písm. f)* spadají exekuční tituly, které nejsou zařazeny nikde ve výše uvedeném výčtu a zároveň splňují to, že těmto rozhodnutím, schváleným smírům a listinám přiznává vykonatelnost zvláštní zákon. Lze tedy dovést, že vykonatelnost titulu nemůže zakládat podzákonný právní předpis.²⁴² Právě toto ustanovení zároveň činí z § 40, odst. 1 exekučního řádu demonstrativní výčet exekučních titulů. Dává tedy do budoucna možnost, poměrně flexibilně, rozšiřovat okruh možných exekučních titulů, které budou přinášet nově přijaté zákony.²⁴³

Nejčastěji sem spadajícími exekučními tituly jsou rozhodnutí insolvenčního soudu, některá rozhodnutí Ústavního soudu a rozhodnutí vydaná mimo území České republiky. Lze sem zařadit rovněž vykonatelná rozhodnutí rozhodčích komisí pro pracovní spory a smíry s nimi schválené (ačkoliv již byly ke dni 1. 2. 1991 tyto komise zrušeny) a v minulosti vydané vykonatelné rozhodnutí státních notářství (rovněž již ke dni 31. 12. 1991 zrušených).

Co se týče **rozhodnutí vydaných v insolvenčních řízeních**. Současná právní úprava insolvenčního řízení, zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, neboli insolvenční zákon, umožňuje na základě upraveného seznamu pohledávek a po zrušení konkursu podat návrh na výkon rozhodnutí nebo exekuci pro zjištěnou neuspokojenou pohledávku, kterou dlužník nepopřel.²⁴⁴ Toto právo lze uplatnit do 10 let ode dne zrušení konkursu. Toto neplatí, dojde-li v důsledku zrušení konkursu ke zrušení a zániku dlužníka, který je právnickou osobou, bez právního nástupce. Neuspokojené pohledávky nebo jejich neuspokojené části zanikají, pokud nebudou uspokojeny ze zajištění.²⁴⁵ Dle judikatury exekučním titulem naopak nebude například rozvrhové usnesení vydané v konkurzním řízení.

²⁴¹ Tamtéž jako bod 240

²⁴² SVOBODA, Karel. *Exekuční řád: komentář*. Beckovy komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-863-4. k § 40, odst. 1, písm. f)

²⁴³ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 37

²⁴⁴ § 312, odst. 4 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

²⁴⁵ § 311 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

Dalším příkladem exekučních titulů spadajících pod *písm. e)* jsou **některá rozhodnutí Ústavního soudu České republiky**. Ústavní soud totiž není součástí obecné soustavy soudů a tak tyto exekuční tituly nemohou spadat pod §40, odst. 1 písm. a) exekučního řádu. Jedná se o případy, kdy Ústavní soud dle ustanovení § 62, odst. 4 zákona o Ústavním soudu usnesením rozhoduje o nákladech účastníků, které jim vznikly v rámci řízení před Ústavním soudem.²⁴⁶ Rovněž splňuje předpoklady exekučního titulu rozhodnutí Ústavního soudu o předběžném opatření podle § 80 zákona o Ústavním soudu. Nutno však dodat, že toto rozhodnutí je velmi vzácným a málo často vykonávaným exekučním titulem.²⁴⁷

Poslední větší kategorií exekučních titulů sem spadajících jsou **rozhodnutí vydaná mimo území České republiky**. Při výkonu exekučních titulů vydaných v cizím státě jsou soudní exekutoři povinni postupovat podle předpisů Evropské unie nebo dvou a vícestranných mezinárodních smluv upravujících otázky uznání a výkonu cizích rozhodnutí. Primárním pramenem evropského práva upravující vykonatelnost a výkon některých exekučních titulů je Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 Sb. ze dne 22. 12. 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, známé také jako *nařízení Brusel I*, které bylo v roce 2012 nahrazeno Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. 12. 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, známé také pod názvem *nařízení Brusel I bis*. Mimo tato nařízení je také od ledna roku 2005 účinné nařízení o zavedení evropského exekučního titulu pro nesporné pohledávky (nařízení č. 805/2004), nařízení o evropském platebním rozkazu, nařízení o řešení sporů mezi spotřebiteli a obchodníky vzniklých v souvislosti a nakupováním online, nařízení o výživném nebo nařízení o dědictví.²⁴⁸

4.2.5 Exekuční tituly dle daňového řádu

Právní úpravu exekučních titulů a vymáhání daní nalezneme i v daňovém řádu. Konkrétně v části třetí, díle pátém tohoto zákona. Základním předpokladem vymáhání daní je existence nedoplatku a jejím cílem je zabezpečit cíl správy daní.

²⁴⁶ SVOBODA, Karel. *Exekuční řád: komentář*. Beckovy komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-863-4. k § 40, odst. 1, písm. f)

²⁴⁷ WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8., s. 37

²⁴⁸ Tamtéž jako bod 247

Vymáhání daní má však několik podob. Správce daně má tedy několik způsobů, jak může daň po neplátcí dobrovolně neuhrazenou daň vymoci.²⁴⁹

První možností je daňová exekuce vedená správcem daně, jeho vlastními silami, upravená v § 177 až § 232 daňového řádu. Druhým způsobem je, že správce daně svěří vymáhání dobrovolně neuhrazené daně soudnímu exekutorovi, který vede exekuci dle exekučního řádu. Tento způsob zvolí správce daně především v případech, kdy soudní exekutor disponuje oprávněním provést exekuci způsobem, který je efektivnější, ale který dle daňového řádu není možné realizovat. Například exekuce postižení závodu. Správce daně ji zvolí také v případě, že nebude dostatečně personálně či materiálně vybaven pro vedení vhodného typu exekuce. Správce daně může také nedoplatek na dani uplatnit v insolvenčním řízení nebo ho může přihlásit do veřejné dražby.²⁵⁰

Stejně jako u předešlých právních úprav, předpokladem zahájení exekuce je existence způsobilého exekučního titulu. Exekuční tituly dle daňového řádu musí splňovat veškeré obecné předpoklady existence exekučního titulu, které jsou rozebrány v předešlých kapitolách. Daňový řád za exekuční tituly taxativně vyjmenovává:

a) výkaz nedoplatků sestavený z údajů evidence daní;

V první řadě je nutné zdůraznit, že výkaz nedoplatků není rozhodnutím. Výkaz nedoplatků sestavený z údajů evidence daní je jakýmsi souhrnným exekučním titulem. Jeho zvláštnost spočívá v tom, že tento jeden exekuční titul může sám sdružovat více jednotlivých exekučních titulů.²⁵¹

Aby mohl být takový výkaz nedoplatků exekučním titulem, musí splňovat zákonem stanovené náležitosti. Jeho základní náležitostí je potvrzení o vykonatelnosti všech nedoplatků v tomto výkazu uvedených. Další jeho náležitosti jsou uvedeny v § 176, odst. 2 daňového řádu, podle kterého musí výkaz nedoplatků dále obsahovat označení správce daně, který výkaz nedoplatků vydal; číslo jednací; označení daňového subjektu, který nedoplatek neuhradil; údaje o jednotlivých nedoplatcích; podpis úřední osoby s uvedením jména a pracovního

²⁴⁹ ROZEHNAL, T. *Daňový řád: Praktický komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-27]. ASPI_ID KO280_p12009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X., k § 175

²⁵⁰ Tamtéž jako bod 249

²⁵¹ ROZEHNAL, T. *Daňový řád: Praktický komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-27]. ASPI_ID KO280_p12009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X., k § 176, odst. 1, písm. a)

zařazení a otisk úředního razítka (toto lze nahradit kvalifikovaným elektronickým podpisem úřední osoby); den, k němuž je výkaz nedoplatků sestaven a již zmiňované potvrzení vykonatelnosti.²⁵²

b) vykonatelné rozhodnutí, kterým je stanoveno peněžitě plnění;

Jedná se o rozhodnutí, ve kterých je stanovena lhůta k plnění, která nebyla daňovým subjektem respektována. Z toho důvodu se daňový subjekt stal na základě tohoto rozhodnutí dlužníkem a povinnou osobou.²⁵³ Aby bylo takové rozhodnutí způsobilým exekučním titulem, musí být vykonatelné a zároveň musí být splněna podmínka, že peněžitě plnění není posečkáno či jeho plnění není rozloženo na splátky dle § 156 daňového řádu.²⁵⁴ Jako příklady takových rozhodnutí si lze uvést třeba rozhodnutí o stanovení daně podle § 147 daňového řádu nebo rozhodnutí o sankcích v podobě úroků, pokut nebo vyměřených penále.

c) vykonatelný zajišťovací příkaz.

Institut zajišťovacího příkazu je upraven v § 167 až § 169 daňového řádu. Je vydán v případě, je-li důvodná obava, že daň, u které dosud neuplynula doba splatnosti, nebo daň, která nebyla dosud stanovena, bude v době její vymahatelnosti nedobytná, nebo bude v této době její vybírání spojeno se značnými obtížemi.²⁵⁵ Jedná se o rozhodnutí, kterým správce daně uloží daňovému subjektu úhradu částky v příkazu uvedené.²⁵⁶ Aby mohl být exekučním titulem, musí být zajišťovací příkaz vykonatelný.

Nastane-li situace, kdy při vymáhání zahájeném na základě zajišťovacího příkazu nebyla zajištěná částka uhrazena do doby zániku účinnosti zajišťovacího příkazu, rozhodne správce daně o vykonatelnosti rozhodnutí o stanovení daně, ze kterého se tak stane exekuční titul na místo zajišťovacího příkazu.²⁵⁷

Kromě výše uvedených exekučních titulů, se dle daňového řádu bude provádět také exekuce na peněžitá plnění založená na základě rozhodnutí správního

²⁵² § 176, odst. 2 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád

²⁵³ ROZEHNAL, T. *Daňový řád: Praktický komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-27]. ASPI_ID KO280_p12009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X., k § 176, odst. 1, písm. b)

²⁵⁴ Tamtéž jako bod 253

²⁵⁵ § 167, odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád

²⁵⁶ § 167, odst. 2 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád

²⁵⁷ § 169, odst. 2 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád

orgánu. Takovou exekuci na žádost správního orgánu nebo osoby oprávněné z exekučního titulu provede obecný správce daně.²⁵⁸

Dle daňového řádu se bude postupovat i v případech výkonu rozhodnutí ukládající peněžité trest vydané podle § 343 odst. 4 trestního řádu, stejně tak i při výkonu rozhodnutí o pořádkové pokutě vydané podle § 361a trestního řádu.

4.2.6 Exekuční tituly dle správního řádu

Primární úpravu správní exekuce poskytuje hlava jedenáctá, části druhé správního řádu. Hned v úvodu, § 103 správního řádu říká, že podle tohoto ustanovení se postupuje v případě, že ten, jemuž byla exekučním titulem uložena povinnost peněžitého nebo nepeněžitého plnění, tedy povinný, v určité lhůtě tuto povinnost dobrovolně nesplní.²⁵⁹

V případě, že je exekučním titulem uložena povinnost peněžitého plnění, není úprava exekuce ve správním řádu úplná. Pro exekuci na peněžité plnění se proto použije postup stanovený pro správu daní, tedy postup exekuce obsažené v daňovém řádu.²⁶⁰ Naopak na případy exekuce na nepeněžité plnění se užije komplexní úprava obsažená přímo ve správním řádu.

Je nutno také doplnit, že vedle správní exekuce, má také oprávněný možnost domoci se splnění jemu přiznaného práva, uloženého exekučním titulem ve smyslu správního řádu, exekucí prováděnou prostřednictvím soudního exekutora dle úpravy exekučního řádu.²⁶¹ Naopak nařízení a provedení exekuce na základě exekučního titulu ve smyslu správního řádu se nelze domáhat u soudu dle úpravy občanského soudního řádu.²⁶²

Odpověď na otázku, která rozhodnutí jsou podle správního řádu způsobilá být exekučním titulem, nám dává správní řád v § 104. Exekučním titulem může dle správního řádu být:

²⁵⁸ § 106, odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád

²⁵⁹ § 103, odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád

²⁶⁰ § 106, odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád

²⁶¹ KOPECKÝ, M., STAŠA, J., BALOUNOVÁ, J., MALAST, J., POUPEŘOVÁ, O., KOPECKÝ, P., ADAMUSOVÁ, Z. *Správní řád: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-26]. ASPI_ID KO500_p22004CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X., k § 103

²⁶² Tamtéž jako bod 261

a) vykonatelné rozhodnutí uvedené v § 74 správního řádu;

Spadají sem veškerá rozhodnutí správních orgánů, která splňují několik podmínek. První podmínkou je, že ve výrokové části rozhodnutí musí být dostatečně přesně, úplně a srozumitelně vymezena povinnost, která má být splněna. Mimo toho musí být z výroku rozhodnutí patrná i lhůta k dobrovolnému splnění této povinnosti, nebo případně i jiné potřebné údaje k jejímu řádnému splnění. Pokud by rozhodnutí tyto náležitosti neobsahovalo, nemohlo by být exekučním titulem. Chyběla by totiž základní podmínka pro vykonatelnost takového rozhodnutí. Tou je, vedle nabytí právní moci, právě také uplynutí lhůty k plnění.²⁶³

Exekučním titulem ve smyslu správního řádu může být i rozhodnutí ukládající povinnost, které je takzvaně předběžně vykonatelné. Předběžně vykonatelné je takové rozhodnutí, proti kterému odvolání nemá odkladný účinek²⁶⁴ a zároveň v něm byla stanovena lhůta ke splnění povinnosti.

Konkrétně se může jednat o vykonatelná rozhodnutí správních orgánů ve věci samé. Tedy o rozhodnutí, která zakládají, mění nebo ruší práva a povinnosti jmenovitě určené osoby, nebo v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má. Popřípadě se může jednat i o rozhodnutí, kterým se rozhoduje o procesních otázkách.²⁶⁵ Typickým příkladem je rozhodnutí o předběžném opatření či usnesení zakládající účastníkovi nějakou povinnost.

Mimo klasických rozhodnutí správních orgánů může být exekučním titulem i příkaz vydaný podle § 150 správního řádu, proti kterému nebyl podaný odpor. Exekučním titulem tedy může být příkaz pouze pravomocný a vykonatelný. Stejně tak toto platí i pro příkaz na místě vydaný podle přestupkového zákona. Příkaz na místě se stává pravomocným a vykonatelným podpisem příkazu povinnou osobou.²⁶⁶

Naopak způsobilým exekučním titulem nebude rozhodnutí vydané podle správního řádu, kterému ale byla například v důsledku přezkumného řízení vykonatelnost pozastavena. Stejně účinky má přiznání odkladného účinku na základě žaloby ve správním soudnictví. Přiznáním odkladného účinku

²⁶³ § 74, odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád

²⁶⁴ § 74, odst. 1, věta druhá, zákona č. 500/2004 Sb., správní řád

²⁶⁵ § 67, odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád

²⁶⁶ KOPECKÝ, M., STAŠA, J., BALOUNOVÁ, J., MALAST, J., POUPEŘOVÁ, O., KOPECKÝ, P., ADAMUSOVÁ, Z. *Správní řád: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-26]. ASPI_ID KO500_p22004CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X., k § 104 písm. a)

se pozastavují účinky napadeného rozhodnutí a to až do skončení řízení před soudem. Ani takto „postižené“ rozhodnutí nemůže být platným exekučním titulem.²⁶⁷

b) vykonatelný smír uvedený v § 141, odst. 8 správního řádu.

Exekučním titulem může být tak vykonatelný smír. Ten je ve správním řádu upraven tak, že ve sporném řízení mohou účastníci uzavřít smír, který podléhá schválení správního orgánu. Takový smír schválí správní orgán v případě, že neodporuje právním předpisům nebo veřejnému zájmu.²⁶⁸

Exekučním titulem může být takto uzavřený smír, který ve svém výroku obsahuje zaprvé schválení smíru správním orgánem a zadruhé samotné znění smíru. Zněním smíru musí být povinnému uložena povinnost k nepeněžitému plnění.

Vykonatelným se smír stává splněním podmínek stanovených v § 74, odst. 2 správního řádu, tedy vykonatelností samotného rozhodnutí, kterým je smír schvalován. Tedy nabytím právní moci a uplynutím lhůty k dobrovolnému splnění ukládané povinnosti.²⁶⁹

4.2.7 Promlčení exekučních titulů

Obecně je úprava promlčení práv přiznaných rozhodnutím orgánu veřejné moci upraveno v občanském zákoníku. Dle jeho úpravy se právo přiznané rozhodnutím orgánu veřejné moci promlčí po deseti letech ode dne, kdy mělo být právo plněno.²⁷⁰ Tato úprava dopadá na rozsudky, smíry a platební rozkazy vydaných v civilním soudním řízení, ale také na rozhodčí nálezy.

Naopak tato úprava občanského zákoníku nedopadá na exekutorské a notářské zápisy se svolením vykonatelnosti. Ty totiž nejsou rozhodnutími v pravém slova smyslu.²⁷¹

Co se týče exekučních titulů, které jsou správními rozhodnutími, u nich se běh a délka promlčecí lhůty řídí příslušnými předpisy správního práva.²⁷²

²⁶⁷ Tamtéž jako bod 266

²⁶⁸ § 141, odst. 8 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád

²⁶⁹ KOPECKÝ, M., STAŠA, J., BALOUNOVÁ, J., MALAST, J., POUPEROVÁ, O., KOPECKÝ, P., ADAMUSOVÁ, Z. *Správní řád: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-26]. ASPI_ID KO500_p22004CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X., k § 104 písm. b)

²⁷⁰ § 640 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²⁷¹ ŠTIKA, Martin. *Exekuce v praxi*. Pro praxi. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-835-8., str. 73

²⁷² Tamtéž jako bod 271

4.3 Klauzule vykonatelnosti

O klauzuli vykonatelnosti byla již krátká zmínka v kapitole o exekučním návrhu. Klauzule neboli doložka vykonatelnosti, je totiž vedle exekučního titulu další přílohou a nedílnou součástí exekučního návrhu nebo návrhu na výkon rozhodnutí. Jedná se ve zkratce o jakési potvrzení veřejné autority, která je k tomu oprávněná, že příslušné rozhodnutí nebo jiný exekuční titul již disponuje vlastností vykonatelnosti.²⁷³ V literatuře se lze setkat také s označením „*exequatur*“. Dle judikatury Nejvyššího soudu má doložka vykonatelnosti charakter veřejné listiny a tedy potvrzuje pravdivost v ní uvedených údajů.²⁷⁴

Pokud si chceme pro zjednodušení náležitosti rozdělit, lze hovořit o formálních a obsahových náležitostech doložky vykonatelnosti. Platí, že doložka musí obsahovat veškeré formální náležitosti, a také náležitosti obsahové. Ty jsou představovány textem, ve kterém je uveden datum, kdy se rozhodnutí nebo jeho část stalo vykonatelným. Dále je v doložce uveden datum vydání tohoto potvrzení a podpis osoby, která ho vydala.²⁷⁵

Pro větší přehlednost si můžeme doložky vykonatelnosti rozdělit do tří skupin. Dělení je podle toho, k jakým typům právních aktů a dle jakých právních úprav se připojují. Budou jimi tedy doložky vykonatelnosti soudních rozhodnutí, doložky vykonatelnosti jiných exekučních titulů a doložky vykonatelnosti rozhodnutí orgánů Evropské unie.

4.3.1 Doložka vykonatelnosti soudních rozhodnutí

Asi nelze začít jinde než u *exequaturu* soudních rozhodnutí. Ty totiž představují zřejmě nejčastější exekuční tituly ze všech.

Primární úpravu nalezneme v § 261, odst. 2 občanského soudního řádu. Zde nalezneme, že k návrhu na výkon rozhodnutí je třeba připojit stejnopis rozhodnutí opatřený právě potvrzením o jeho vykonatelnosti. Dále je specifikováno, že potvrzením o vykonatelnosti opatří rozhodnutí soud, který

²⁷³ ŠÍNOVÁ, R., KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, I. a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 359 s., ISBN 978-80-7400-600-5, s. 28

²⁷⁴ Usnesení (Rc) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 25. 05. 2005 sp. zn. 20 Cdo 1257/2004 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-10]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

²⁷⁵ JIRSA, J., HAVLÍČEK, K., VOJTEK, P., PETR, B., MÁDR, J., LICHOVNÍK, T., KORBEL, F., BERAN, V. *Občanský soudní řád, 4. část: Soudcovský komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-10]. ASPI_ID KO99_p2d1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X. k § 261, odst. 2

v nalézacím řízení rozhodoval jako soud prvního stupně.²⁷⁶ Výjimkou je, pokud oprávněný podá návrh na výkon rozhodnutí u soudu, který sám o věci v prvním stupni rozhodoval. V tomto případě potvrdí tento soud vykonatelnost rozhodnutí přímo na návrhu.²⁷⁷

Odlišnou úpravu nalezneme v exekučním řádu. Jeho úprava se vztahuje na exekuční tituly taxativně vyjmenované v § 40, odst. 1 písm. a), b), c), e) a f). U těchto exekučních titulů je opatří doložkou vykonatelnosti ten orgán, který ho vydal.²⁷⁸ Takovou doložku připojí oprávněný spolu s originálem nebo ověřenou kopií exekučního titulu nebo stejnopis notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti k exekučnímu návrhu.²⁷⁹ I zde platí výjimka, že exekuční titul spolu s doložkou vykonatelnosti není nutné k exekučnímu návrhu přikládat, vydali rozhodnutí, které je exekučním titulem, samotný exekuční soud.

4.3.2 Doložka vykonatelnosti u jiných exekučních titulů

Jedná se o zbytkovou kategorii zahrnující exekuční tituly, které nejsou soudními rozhodnutími. Pro tyto případy se rovněž užije ustanovení § 261, odst. 1 občanského soudního řádu.²⁸⁰ Obecně se dá říci, že platí pravidlo, že potvrzením o vykonatelnosti opatří jiný exekuční titul než je rozhodnutí ten orgán, který rozhodnutí vydal. Speciální úprava je u smírů a dohod. Tam platí, že vykonatelnost potvrdí ten orgán, který je schválil. To pravidlo nalezneme rovněž upraveno v § 41 exekučního řádu.

Soud je před nařízením výkonu rozhodnutí oprávněn samozřejmě přezkoumávat nejen rozhodnutí, ale i jiné exekuční tituly. Přezkum probíhá u všech exekučních titulů obdobně. Odlišnosti nastávají v případech, kdy má dojít k zastavení výkonu rozhodnutí, které jsou vedeny na základě jiného exekučního titulu, než je rozhodnutí. Soud, popřípadě soudní exekutor si za těchto okolností zpravidla vyžádá vyjádření orgánu, který právní akt vydal, nebo který schválil smír nebo

²⁷⁶ § 261, odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

²⁷⁷ ŠÍNOVÁ, R., KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, I. a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 359 s., ISBN 978-80-7400-600-5, s. 28

²⁷⁸ § 41 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

²⁷⁹ § 38, odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád

²⁸⁰ § 274, odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

dohodu, o jejichž výkon jde.²⁸¹ To nalezneme upraveno i v § 275, odst. 3 občanského soudního řádu.

4.3.3 Doložka vykonatelnosti rozhodnutí orgánů EU

Tyto situace upravuje občanský soudní řád v § 261, odst. 4. Podle tohoto odstavce rozhodnutí orgánů Evropských společenství, kdy se má na mysli rozhodnutí Rady, Komise nebo Soudního dvora EU, které ukládají povinnost k peněžitému plnění, opatří doložkou vykonatelnosti orgán, který určí vláda nařízením.²⁸² Tímto orgánem je podle nařízení vlády České republiky Ministerstvo spravedlnosti.²⁸³ Tento způsob opatření musí být zároveň v souladu s právními předpisy Evropské Unie, kdy se má na mysli především čl. 244 a čl. 256 Smlouvy o založení Evropského společenství a čl. 164 Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii.

²⁸¹ ŠÍNOVÁ, R., KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, I. a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 359 s., ISBN 978-80-7400-600-5, s. 28

²⁸² § 261, odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

²⁸³ § 1 Nařízení vlády ČR č. 87/2005 Sb., kterým se stanoví orgán opatřující doložkou vykonatelnosti rozhodnutí orgánů Evropských společenství. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-10]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

5 Komparace podmínek exekučního řízení podle české a slovenské úpravy

Exekuční řízení v České republice a na Slovensku má mnoho společného. To je dáno několika faktory. Určitě jedním z nejvýznamnějších pramenů těchto podobností je společná minulost obou zemí v rámci jednoho státu. To dodnes vytváří značnou blízkost mezi Českou republikou a Slovenskem, což se odráží i v inspiraci při tvorbě legislativy.²⁸⁴ Není tomu výjimkou ani při vzniku právní úpravy odvětví civilního procesu.

I úprava exekucí a exekučního řízení České a Slovenské republiky má mnoho společných znaků. I když některé tyto společné znaky budou z důvodu logické návaznosti zmíněny, určitě není cílem této práce se všemi stejně upravenými společnými znaky podrobně zabývat. Mimo tyto společné a shodné znaky exekučního řízení existují mezi českou a slovenskou úpravou určité odlišnosti, na které bude právě tato kapitola podrobněji zaměřena.

5.1 Právní úprava a dualismus výkonu rozhodnutí

V právním řádu České republiky existuje od roku 2001, kdy nabyl účinnosti exekuční řád, dvojkolejnost výkonu rozhodnutí. To znamená, že rozhodnutí orgánu veřejné moci může být vykonáno buď před soudem dle občanského soudního řádu, nebo v exekučním řízení dle exekučního řádu.

Na Slovensku tomu v minulosti bylo stejně. Od 1. 12. 1995, kdy vedle části šesté občianskeho súdneho poriadku, nabyl účinnosti zákon č. 233/1995 Z.z., o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (exekučný poriadok), existovala dvojkolejnost výkonu rozhodnutí i tam. Oprávněný měl tedy na výběr, zda se vydá cestou soudního výkonu rozhodnutí nebo v podstatě rovnocennou cestou soudní exekuce. Změna na Slovensku nastala od 1. 9. 2005. Hlavním důvodem této změny byla snaha odlehčit soustavě soudů. Tehdy zákonodárci rozsáhlou novelou zákonů zrušili dualismus výkonu rozhodnutí a striktně oddělili případy, kdy o výkonu rozhodnutí rozhoduje soud a kdy soudní exekutor.²⁸⁵

Na Slovensku je tedy výkon soudních rozhodnutí v obchodních a občanských věcech předmětem úpravy zákona č. 233/1995 Z.z., o súdnych

²⁸⁴ ONDREJ L., CHLÁDEKOVÁ M., *Slovenská zkušenost se zavedením teritoriality exekutorů*. 15/2020. Praha: Exekutorská komora ČR, 2020, s. 19 MK ČR E 19153

²⁸⁵ Exekutorská komora České republiky. *Sborník z Konference Eurodanubijské skupiny Mezinárodní unie soudních exekutorů*. Brno: 2010, s. 22

exekútoroch a exekučnej činnosti (exekučný poriadok).²⁸⁶ Podle tohoto zákona je předmětem výkonu rozhodnutí způsobilým exekučním titulem pouze rozhodnutí, které disponuje vlastností vykonatelnosti.²⁸⁷

Jinak je tomu však v případě výkonu rozhodnutí ve věcech mladistvých. Ty do předmětu úpravy exekučního poriadku nespádají. Řídí se jiným právním předpisem, a to zákonem č. 161/2015 Z.z., civilním mimosporovým poriadkom. Konkrétně se výkonu rozhodnutí ve věcech mladistvých věnuje jeho čtvrtá část. V § 370 vyjmenovává rozhodnutí, na která se vztahuje, čímž tedy vyjmenovává jednotlivé exekuční tituly.

5.2 Předpoklady exekučního řízení dle Slovenské právní úpravy

5.2.1 Předpoklady exekučního řízení podle exekučního řádu

Hlavními předpoklady exekučního řízení podle zákona č. zákona č. 233/1995 Z.z., o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti jsou stejně jako v České republice existence exekučního titulu a podání návrhu na výkon exekuce. Navíc slovenská právní úprava, jako předpoklad zahájení exekučního řízení, požaduje uhrazení soudního poplatku.

5.2.1.1 Exekuční titul

Exekuční titul je definován obdobně jako v české právní úpravě. Dle slovenského exekučního řádu vykonatelné rozhodnutí soudu, pokud přiznává právo, zavazuje k povinnosti nebo postihuje majetek.²⁸⁸ Co vše dále může být exekučním titulem, upravuje stejný zákon ve svém § 45, odst. 2.

Stejně jako v právní úpravě České republiky je nezbytným předpokladem výkonu rozhodnutí jeho vykonatelnost. Dle slovenské právní úpravy, zákona o civilním řízení sporném, je vykonatelnost vlastnost soudního rozhodnutí ukládajícího povinnost k plnění, která spočívá v možnosti její přímé a bezprostřední vynutitelnosti zákonnými prostředky.²⁸⁹ Vedle dalších předpokladů dále uvedených

²⁸⁶ Jak vymáhat soudní rozhodnutí?: Slovensko. In: YOUR EUROPE. https://europa.eu/youreurope/index_cs.htm [online]. c2024, 03.01.2022 [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/52/CS/how_to_enforce_a_court_decision?SLOVAKIA&member=1&fbclid=IwAR1QDOB_4fb0RPBJ_RvGUh5csrc9gtX-FCjUSqhPFWC4L53Cov789hCnkU

²⁸⁷ Tamtéž jako bod 285

²⁸⁸ § 45, odst. 1 zákona č. 233/1995 Z.z., o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok)

²⁸⁹ § 232, odst. 1 zákona č. 160/2015 Z.z., Civilný sporový poriadok

je vykonatelnost podstatnou náležitostí nejen exekučního titulu, ale i celého exekučního řízení.

Vykonatelnost se vyznačuje potvrzením o vykonatelnosti, kterou exekuční titul opatří orgán dle podmínek stanovených v § 46, odst. 1 slovenského exekučního řádu. Dle § 46, odst. 2 se potvrzení o vykonatelnosti u některých exekučních titulů nevyžaduje.

5.2.1.2 Návrh na vykonání exekuce

Návrh na vykonání exekuce je obdobně jako v České republice výsadním procesním úkonem oprávněného, kterým se začíná exekuční řízení.²⁹⁰ V § 48 slovenského exekučního řádu jsou dány další zákonné podmínky, obsahové náležitosti a přílohy návrhu na vykonání exekuce, které však nejsou od úpravy České republiky nijak zvlášť odlišné.

5.2.1.3 Uhrazení soudního poplatku

Dalším, od právní úpravy České republiky odlišným předpokladem, je uhrazení soudního poplatku ve výši 16,50 EUR. Soudní poplatek hradí oprávněný a je splatný při podání návrhu na výkon exekuce a lze jej uhradit poštovní poukázkou nebo bankovním převodem. Pokud není soudní poplatek uhrazen do 15 dnů od podání návrhu, k takovému návrhu se nepřihlíží. Od soudního poplatku může být oprávněný osvobozen.²⁹¹

5.2.2 Předpoklady výkonu rozhodnutí dle zákona o civilním řízení nesporném

Podle zákona č. 161/2015 Z.z., civilního mimosporového poriadku, je jediným předpokladem pro výkon rozhodnutí samotný exekuční titul. Odlišností od české právní úpravy je, že soud může výkon rozhodnutí ve věci mladistvého zahájit i bez návrhu. Výkon rozhodnutí ukládající neodkladné opatření je dokonce bez návrhu zahajován vždy. Oprávněný za výkon rozhodnutí podle tohoto zákona nehradí soudní poplatek.²⁹²

²⁹⁰ § 48, odst. 1 zákona č. 233/1995 Z.z., o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok)

²⁹¹ Jak vymáhat soudní rozhodnutí?: Slovensko. In: YOUR EUROPE. https://europa.eu/youreurope/index_cs.htm [online]. c2024, 03.01.2022 [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/52/CS/how_to_enforce_a_court_decision?SLOVAKIA&member=1&fbclid=IwAR1QDOB_4fb0RPBJ_RvGUh5crszc9gtX-FCjUSqhPFWC4L53Cov789hCnkU

²⁹² Tamtéž jako bod 291

5.3 Orgány provádějící exekuci a výkon rozhodnutí

5.3.1 Orgány provádějící exekuci podle exekučního řádu

Výkon rozhodnutí ve věcech obchodních a občanských provádí na Slovensku soudní exekutor. Slovenská právní úprava, obdobně jako úprava česká, definuje soudního exekutora jako státem určenou a zplnomocněnou osobu, která je oprávněná k provádění nuceného výkonu exekučních titulů, zkráceně k exekuční činnosti.²⁹³

Rozdílem oproti české úpravě je, že návrh na výkon exekuce oprávněný nepodává přímo u soudního exekutora, ale u příslušného Okresního soudu v Banské Bystrici, který exekučním řízením následně pověří konkrétního exekutora. Podrobněji je tato problematika rozebrána v následující podkapitole.²⁹⁴

Další významnou odlišností české a slovenské právní úpravy je princip, jakým je soudní exekutor k jednotlivým exekučním řízením přiřazován. Zatímco v České republice je dominantní zásada dispoziční, kdy si oprávněný může pro podání exekučního návrhu zvolit libovolného exekutora dle svého uvážení, na Slovensku je v současné době uplatňována zásada teritoriality soudního exekutora.

V minulosti Okresní soud v Banské Bystrici a Slovenská komora exekutorů přidělovali řízení jednotlivým exekutorům náhodně, pomocí náhodného elektronického přidělování spisů.²⁹⁵ Rozsáhlou novelou slovenského exekučního řádu z 1. 4. 2017 došlo k výraznému převratu. Touto novelou byl na Slovensku zaveden teritoriální princip soudních exekutorů. Od účinnosti této novely se na Slovensku exekuční řízení jednotlivým soudním exekutorům přidělují náhodným elektronickým výběrem, kdy jsou případy rozdělovány do takzvaných „košů“, aby bylo zaručeno rovnoměrné rozdělení mezi všechny exekutorské úřady. Při zařazování případů do jednotlivých košů se zohledňuje více parametrů. Jsou jimi druh vymáhané pohledávky, výše vymáhané pohledávky a nově také teritoriální princip. Neboli také princip místní příslušnosti exekutorů. Obvody soudních exekutorů se přitom shodují s obvody krajských soudů.²⁹⁶ Místní příslušnost soudních exekutorů se určuje dle trvalého bydliště oprávněného.

²⁹³ § 2, odst. 2 zákona č. 233/1995 Z.z., o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok)

²⁹⁴ Viz kapitola 5.4.1 *Zahájení a průběh exekučního řízení podle exekučního řádu*

²⁹⁵ PALLER M. *Slovenská zkušenost se zavedením teritoriality exekutorů*. Komorní listy. 10/2020. Praha: Exekutorská komora ČR, 2020, s. 16 MK ČR E 19153

²⁹⁶ Tamtéž jako bod 295

5.3.2 Orgány provádějící výkon rozhodnutí podle zákona o civilním řízení nesporném

Výkon rozhodnutí ve věcech nezletilých probíhá podle slovenského zákona o civilním řízení nesporném. Podle zákona je k výkonu takových rozhodnutí oprávněn soud. Příslušným soudem je soud, v jehož obvodu má mladistvý bydliště. Bydliště mladistvého může být určené buď dohodou rodičů, nebo jiným zákonem stanoveným způsobem.²⁹⁷ Pokud by v době nařízení výkonu rozhodnutí nebyl příslušný soud známý, nařídí řízení soud, v jehož obvodu se mladistvý zdržuje. Ihned jak je to možné, postoupí věc místně příslušnému orgánu podle odstavce prvního.²⁹⁸

V případě výkonu rozhodnutí ukládající neodkladné opatření je k nařízení takového výkonu příslušný soud, který toto neodkladné opatření nařídil. Pokud takové opatření vydal soud odvolací, je příslušným k nařízení soud, který je místně příslušný v první instanci.²⁹⁹

5.4 Zahájení exekučního řízení

5.4.1 Zahájení exekučního řízení podle exekučního řádu

Stejně jako v České republice se i na Slovensku exekuční řízení zahajuje podáním návrhu na výkon exekuce.³⁰⁰ Na rozdíl od české úpravy, kdy je exekuční řízení zahájeno dnem, hodinou a minutou doručení exekučního návrhu soudnímu exekutorovi (§ 35, odst. 2 exekučního řádu), dle slovenské právní úpravy, je zahájeno exekuční řízení dnem, kdy byl návrh na vykonání exekuce doručen exekučnímu soudu.³⁰¹ To platí od 1. 4. 2017, kdy nabyla účinnosti novela slovenského exekučního řádu.

Návrh na výkon exekuce se na rozdíl od české právní úpravy nepodává soudnímu exekutorovi, ale soudu. Věcně příslušným je Okresní soud v Bánské Bystrici.³⁰² Podává se výlučně elektronicky, a to do elektronické schránky Okresního soudu v Bánské Bystrici, a to prostřednictvím elektronického formuláře.

²⁹⁷ § 371, odst. 1 zákona č. 161/2015 Z.z., civilný mimosporový poriadok

²⁹⁸ § 371, odst. 3 zákona č. 161/2015 Z.z., civilný mimosporový poriadok

²⁹⁹ § 371, odst. 4 zákona č. 161/2015 Z.z., civilný mimosporový poriadok

³⁰⁰ § 48, odst. 1 zákona č. 233/1995 Z.z., o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok)

³⁰¹ § 50, odst. 1 zákona č. 233/1995 Z.z., o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok)

³⁰² § 49 zákona č. 233/1995 Z.z., o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok)

Podmínkou je, aby byl návrh dle § 23 zákona č. 305/2013 Z.z. autorizován,³⁰³ jinak se k takovému návrhu nepřihlíží.

Pokud by oprávněný neměl možnost elektronicky podepisovat dokumenty, nebo neměl aktivovanou elektronickou schránku, může návrh podat prostřednictvím jakéhokoliv exekutora, který mu k takovému podání poskytne součinnost.³⁰⁴

5.4.2 Zahájení exekučního řízení podle zákona o civilním řízení nesporném

Podle zákona č. 161/2015 Z.z., civilního mimosporového poriadku může věcně a místně příslušný soud zahájit řízení o výkonu rozhodnutí, jehož účastníkem má být mladistvý, dvěma způsoby. V první řadě, stejně jako dle české právní úpravy, na návrh, a to za podmínky, že povinný dobrovolně nesplní povinnost, kterou mu ukládá exekuční titul.³⁰⁵ Na rozdíl od české úpravy však může soud o zahájení takového řízení rozhodnout i bez návrhu.³⁰⁶

³⁰³ Novela exekučného poriadku: Elektronické formuláre a tlačivá pre exekučné konanie. In: *Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky* [online]. c2024 [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.justice.gov.sk/sluzby/exekutori/novela-exekucneho-poriadku/?fbclid=IwAR3H1AICE2H3E-VPYEvfgjzRCsrW1PA6M-f8YtbhYXFit0nJtmQpRFgSfK0>

³⁰⁴ Tamtéž jako bod 303

³⁰⁵ § 376, odst. 1 zákona č. 161/2015 Z.z., civilný mimosporový poriadok

³⁰⁶ § 376, odst. 2 zákona č. 161/2015 Z.z., civilný mimosporový poriadok

Závěr

Tato diplomová práce měla za úkol přinést kompletní zpracování a vhled do předpokladů exekučního řízení. Stanoveným cílem autora, této diplomové práce, bylo podrobně rozebrat podmínky a předpoklady exekučního řízení podle úpravy exekučního řádu a okrajově i podmínky a předpoklady výkonu soudního rozhodnutí podle úpravy občanského soudního řádu.

Cílem první kapitoly bylo uvést čtenáře do tématu a usnadnit jim další čtení a orientaci v této práci. Účelem tedy bylo seznámit čtenáře s pojmy, které se budou průběžně v diplomové práci opakovaně objevovat. První kapitola určitě svými definicemi kompletně nevyčerpala v ní uvedené pojmy, čehož jsem si vědom, neshledávám to ale nedostatkem, jelikož to ani nebylo jejím účelem.

Ve druhé kapitole, která obsahuje historický exkurz, bylo cílem čtenářům představit stručný historický vývoj výkonu rozhodnutí. Došel jsem k závěru, že první a poměrně moderní úpravu výkonu rozhodnutí, včetně obsažených zásad výkonu rozhodnutí obsahovalo již rané římské právo. Římané přijetím Zákona dvanácti desek výkonu práva ještě zdokonalili a už tehdy užívali instituty, které později formovali výkon rozhodnutí v kontinentální Evropě. Ačkoliv se výkon rozhodnutí vyvíjel i ve středověku a za doby osvícenství, pro území budoucí České republiky byl převratnou a ucelenou právní úpravou výkonu rozhodnutí až Josefínský obecný soudní řád z roku 1781. Ten totiž upravoval a ovlivňoval občanský soudní proces po dobu více než sta let. Ačkoliv byl na svou dobu moderní, postupem času se procesy v něm zakotvené staly zdlouhavými. Přišla proto rekodifikace v podobě exekučního řádu z roku 1896, kterým došlo k výraznému zrychlení a zjednodušení výkonu rozhodnutí. Další rekodifikací byl až občanský soudní řád z roku 1963, který je s celou řadou novel a úprav platným právním předpisem upravujícím výkon rozhodnutí dodnes. Revolučním bylo z hlediska výkonu rozhodnutí přijetí exekučního řádu v roce 2001, kterým bylo vedle úpravy výkonu rozhodnutí podle OSŘ zavedeno do českého právního řádu i exekuční řízení před soudním exekutorem.

Třetí kapitola měla za cíl čtenáře seznámit s formálními předpoklady exekuce. Cílem tedy bylo, detailně představit podmínky, za kterých lze exekuční řízení nebo případně soudní výkon rozhodnutí zahájit, nebo pokud už zahájeno bylo v něm pokračovat. Ačkoliv se tedy nejedná o předpoklady přímo podmiňující zásah do práv povinného, došel jsem v průběhu této práce k závěru, že procesní podmínky

na straně soudů (pravomoc a příslušnost), soudního exekutora (pravomoc) a povinného a oprávněného (procesní subjektivita a procesní způsobilost) jsou zcela zásadní a bez nich by nebylo možné řízení vést úplně stejně, jako například bez existence návrhu na výkon rozhodnutí. Stejně tak je pro řízení zásadní absence negativních podmínek řízení, tedy věci zahájené a věci pravomocně rozhodnuté. Stejně tak v případě soudního výkonu rozhodnutí zaplacení soudního poplatku.

Čtvrtou kapitolu shledávám ve vztahu k tématu této práce jako úplně nejdůležitější. Jejím cílem bylo představit a zdůraznit čtenářům práce důležitost věcných předpokladů exekuce. Tedy naprostou nepostradatelnost exekučního návrhu a exekučního titulu pro zahájení řízení. Při psaní práce jsem došel k závěru, že rozdílem mezi těmito věcnými předpoklady a předpoklady formálními popisovanými v kapitole třetí je to, že věcné předpoklady přímo umožňují zásah do samotných práv povinného. Kdežto formální podmiňují zahájení řízení o takovém zásahu. V první řadě jsem v této kapitole detailně rozebral exekuční návrh podle úpravy exekučního řádu. Jeho podobu, náležitosti, aktivní a pasivní legitimaci k jeho podání, průběh při odstraňování jeho vad a důsledky jeho přijetí, nebo případného odmítnutí nebo zamítnutí. Druhá část čtvrté kapitoly detailně popisuje exekuční tituly. Cílem práce bylo detailně čtenářům představit, co to je exekuční titul je, jaké jsou jeho zákonné náležitosti a hlavně představit jednotlivé výčty exekučních titulů obsažené v jednotlivých právních předpisech. V souladu se zadáním této práce jsem se zaměřil na výčty exekučních titulů podle exekučního řádu, občanského soudního řádu, správního řádu a daňového řádu. U každé skupiny jsem čtenáře seznámil s rozhodnutími, které do konkrétní skupiny exekučních titulů spadají a za jakých podmínek mohou tyto rozhodnutí být způsobilými exekučními tituly. Zároveň jsem došel k závěru, že výčty exekučních titulů se v jednotlivých právních předpisech prolínají a jsou upravovány podobně nebo dokonce obdobně. To se týká především úpravy exekučního a občanského soudního řádu.

Poslední, pátá kapitola měla za cíl čtenářům představit rozdíly, ale i určité podobnosti právních úprav soudního výkonu rozhodnutí a exekučního řízení podle právních řádů České a Slovenské republiky. Ačkoliv úpravy právních řádů obou států v minulosti byly a stále i jsou v mnohém podobné, či dokonce totožné, došel jsem k závěru, že Slovenská republika se vývojem své právní úpravy, po vzoru ostatních evropských států, postupně české právní úpravě vzdaluje. Slovenská republika například od 1. 9. 2005 upustila od dvojkolejnosti právní úpravy výkonu

pravomocných rozhodnutí a striktně oddělila, kdy a jaká rozhodnutí bude daný orgán vymáhat. Další podstatnou změnou, ke které Slovensko přistoupilo, je zavedení místní příslušnosti soudních exekutorů. K tomuto takzvanému principu teritoriality Slovensko přistoupilo novelou exekučního řádu, která nabyla účinnosti 1. 4. 2017. Při zkoumání výhod a nevýhod tohoto systému místně příslušných soudních exekutorů jsem došel k závěru, že se jedná o princip poměrně efektivní, a byť se beze sporu jedná o zásah do právního systému radikální, přináší na Slovensku své ovoce. Budu tedy s očekáváním sledovat, zda se k podobnému kroku rozhodnou i zákonodárci v České republice.

Zdroje

Monografie

WOLFOVÁ, Jitka a ŠTIKA, Martin. *Soudní exekuce*. 2., aktualizované vydání. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-114-8.

SKŘEJPEK, Michal. *Římské soukromé právo. Systém a instituce*. 2. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, ISBN 978-80-7380-566-1.

SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005. ISBN 80-86861-46-5.

ZAHRADNÍKOVÁ, R. a kol. *Civilní právo procesní*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. 621 s. ISBN 978-80-7380-714-6.

ŠÍNOVÁ, R., KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, I. a kol. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 359 s., ISBN 978-80-7400-600-5.

SVOBODA, Karel; ŠÍNOVÁ, Renáta a HAMULÁKOVÁ, Klára. *Civilní proces*. Academia iuris (C.H. Beck). V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-279-3.

ŠTIKA, Martin. *Exekuce v praxi*. Pro praxi. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-835-8.

TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vyd. Beckovy příručky pro právní praxi. Praha: C.H. Beck, 2006, c2001. ISBN 80-7179-489-9.

Komentáře k zákonům

JIRSA, J., BERAN, V., HAVLÍČEK, K., JANEK, K., KORBEL, F., MOTTTL, T., PAĽKO, D., PETR, B., TREBATICKÝ, P., VACKOVÁ, M., VANČUROVÁ, K., VOJTEK, P., DOLEŽAL, M., LICHOVNÍK, T., SEDLÁK, V. *Občanský soudní řád, 1. část: Soudcovský komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-5]. ASPI_ID KO99_p2b1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

JIRSA, J., BERAN, V., HAVLÍČEK, K., JANEK, K., KORBEL, F., MOTTTL, T., PAĽKO, D., PETR, B., TREBATICKÝ, P., VACKOVÁ, M., VANČUROVÁ, K., VOJTEK, P., DOLEŽAL, M., LICHOVNÍK, T., SEDLÁK, V. *Občanský soudní řád, 2. část: Soudcovský komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-5]. ASPI_ID KO99_p2b1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

HAVLÍČEK, K., VOJTEK, P., PETR, B., MÁDR, J., LICHOVNÍK, T., KORBEL, F., BERAN, V., JIRSA, J. *Občanský soudní řád, 4. část: Soudcovský komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-10-24]. ASPI_ID KO99_p2d1963CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

ADAMOVÁ, H., HANÁKOVÁ, V., HRDLIČKA, M., JURÁŠ, M., KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, I., LAVICKÝ, P., ŠTEVČEK, M. *Exekuční řád: Praktický komentář*.

[Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-10-21]. ASPI_ID KO120_2001CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-828-3.

SVOBODA, Karel. *Exekuční řád: komentář*. Beckovy komentáře. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-863-4.

KASÍKOVÁ, Martina. *Exekuční řád: komentář*. 5. vydání. Beckova edice komentované zákony. V Praze: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-855-9.

KOPECKÝ, M., STAŠA, J., BALOUNOVÁ, J., MALAST, J., POUPEROVÁ, O., KOPECKÝ, P., ADAMUSOVÁ, Z. *Správní řád: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-26]. ASPI_ID KO500_p22004CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

ROZEHNAL, T. *Daňový řád: Praktický komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-27]. ASPI_ID KO280_p12009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Právní předpisy

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č. 79/1896 ř. z., o řízení exekučním zajišťovacím (exekuční řád)

Zákon č. 120/2001 Sb., exekuční řád

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích

Příloha zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, sazebník poplatků, pol. 21

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů

Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém

Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a automatické konverzi dokumentů

Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

Zákon č. 264/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský zákoník, zrušuje zákon o státním notářství a o řízení před státním notářstvím (notářský řád) a mění a doplňují některé další zákony

Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu

Zákon č. 358/1992 Sb., notářský řád

Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád

Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

Zákon č. 160/2015 Z.z., civilný sporový poriadok

Zákon č. 161/2015 Z.z., civilný mimosporový poriadok

Zákon č. 233/1995 Z.z., o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok)

Nariadení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1896/2006 ze dne 12. prosince 2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex:32006R1896>

Smlouva o založení Evropského společenství (konsolidované znění 2002). *EUR-Lex* [online]. c 2024 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/tec_2002/oj

Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii (konsolidované znění). *EUR-Lex* [online]. c 2024 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/tec_2002/oj

Internetové zdroje

ekcr.cz, 2021. *Boj o místní příslušnost exekucí pokračuje. Exekutorská komora ČR vyzývá senátory, aby podpořili teritorialitu.* [online]. [cit. 2023-11-03]. Dostupné z: <https://www.ekcr.cz/1/aktuality-pro-media/2848-boj-o-mistni-prislusnost-exekuci-pokracuje-exekutorska-komora-cr-vyzyva-senatory-aby-podporili-teritorialitu?w=>

Proti teritorialitě. O SKUPINĚ. *Proti teritorialitě* [online]. [cit. 2023-11-03]. Dostupné z: <http://www.protiteritorialite.cz/o-skupine-protiteritorialite>

PLATEBNÍ ROZKAZ A DALŠÍ EXEKUČNÍ TITULY. Online. In: MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. JUSTICE.CZ. C 2024. Dostupné z: <https://exekuce.justice.cz/exekucni-titul-2/>. [cit. 2024-02-11].

Jak vymáhat soudní rozhodnutí?: Slovensko. In: YOUR EUROPE. https://europa.eu/youreurope/index_cs.htm [online]. c2024, 03.01.2022 [cit.2024-02-28]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/52/CS/how_to_enforce_a_court_decision?SLOVAKIA&member=1&fbclid=IwAR1QDOB_4fb0RPBJ_RvGUh5crszc9gtX-FCjUSqhPFWC4L53Cov789hCnkU

Judikatura

Usnesení (Rc) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 22.02.2017 sp. zn. 28 Cdo 2319/2016 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer C ISSN 2336-517X.

Usnesení (Rc) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 03.07.2023 sp. zn. 20 Cdo 571/2023 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-11-8]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Usnesení (Rc) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 03.05.2005 sp. zn. 20 Cdo 2861/2004 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-10-17]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Usnesení (Rc) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 27.02.2014 sp. zn. 21 Cdo 3846/2013 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-10-21]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Usnesení (Rc) Nejvyšší soud ČR – senát ze dne 09.02.2011 sp. zn. 31 Cdo 365/2009 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Usnesení (Rc) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 25.05.2005 sp. zn. 20 Cdo 1257/2004 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-10]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Usnesení (Rc) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 28.07.2011 sp. zn. 20 Cdo 2227/2011 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-20]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Usnesení (Rc) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 20.01.2005 sp. zn. 20 Cdo 207/2004 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-21]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Rozsudek (Rc) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 14.04.1999 sp. zn. 21 Cdo 2020/98 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-21]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22.05.2014 sp. zn. 19 Co 444/2013 [cit. 2024-02-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/msph/19-co-444-2013>

Usnesení (Rc) Nejvyšší soud ČR - senát ze dne 26.10.2011 sp. zn. 20 Cdo 4909/2010 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-25]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Usnesení (Rc) Krajský soud v Hradci Králové ze dne 07.01.2011 sp. zn. 17 Co 488/2010 In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-2-25]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Odborné články v časopisech a sbornících

KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, 1366 s.

MOHYLA, R. *Územní působnost soudního exekutora. Komorní listy: časopis soudních exekutorů*. 2010

POVĚŘENÍ SOUDNÍHO EXEKUTORA VEDENÍM EXEKUCE; POSTAVENÍ EXEKUČNÍHO SOUDU [online]. [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://exekuce.justice.cz/povereni-soudniho-exekutora-vedenim-exekuce/>

KREJSTA J., *Subsidiární použití občanského soudního řádu v exekučním řízení*. 06/2021. Praha: Exekutorská komora ČR, 2021., s. 14 MK ČR E 19153

ONDREJ L., CHLÁDEKOVÁ M., *Slovenská zkušenost se zavedením teritoriality exekutorů*. 10/2020. Praha: Exekutorská komora ČR, 2020, s. 19 MK ČR E 19153

PALLER M. *Slovenská zkušenost se zavedením teritoriality exekutorů*. Komorní listy. 10/2020. Praha: Exekutorská komora ČR, 2020, s. 16 MK ČR E 19153

Novela exekučního poriadku: Elektronické formuláre a tlačivá pre exekučné konanie. In: *Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky* [online]. c2024 [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.justice.gov.sk/sluzby/exekutori/novela-exekucneho-poriadku/?fbclid=IwAR3H1AlCE2H3E-VPYEvfgjzRCsrW1PA6M-f8YtbhyXFit0nJtmQpRFgSfK0>

Exekutorská komora České republiky. *Sborník z Konference Eurodanubijské skupiny Mezinárodní unie soudních exekutorů*. Brno: 2010, s. 22

Resumé

This master's thesis is focused on the prerequisites and conditions of the enforcement proceedings according to Czech law. The aim of the thesis is to familiarize the reader in detail way with the statutory prerequisites under which the enforcement of final decisions can be initiated and the obligation not fulfilled voluntarily by the obliged person can be enforced.

For better clarity, the thesis is divided into five chapters. The first chapter is aimed at explaining the basic concepts that appear repeatedly in the thesis.

The second chapter contains a brief historical excursus focused on the development of the enforcement of judgments from the time of Roman law period to the current legal regulation of decision enforcement.

The third chapter describes the formal prerequisites for enforcement. These are the procedural conditions on the side of the subjects of the enforcement proceedings and the negative procedural conditions which, if fulfilled, allow enforcement proceedings to be initiated.

The fourth and most important chapter describes the substantive prerequisites for decision enforcement. These are the conditions for enforcement that allow direct intervention in the rights of the obligated person. These include the enforcement proposal and the enforcement title. Special attention is paid to the various enumerations of enforcement titles contained in different legal regulations. In accordance with the thesis assignment, I focused on enforcement titles according to the Enforcement Code, the Code of Civil Procedure, the Administrative Procedure Code, and the Tax Procedure Code.

The final fifth chapter is focused on the similarities and differences between the Czech and Slovak legal regulation of decision enforcement.

The first to fourth chapters are prepared using the descriptive method, while the final fifth chapter is processed using a combination of descriptive and comparative methods.

Key words: Enforcement, enforcement proceedings, conditions and prerequisites, enforcement title, enforcement petition, Enforcement Code, Civil Procedure Code.